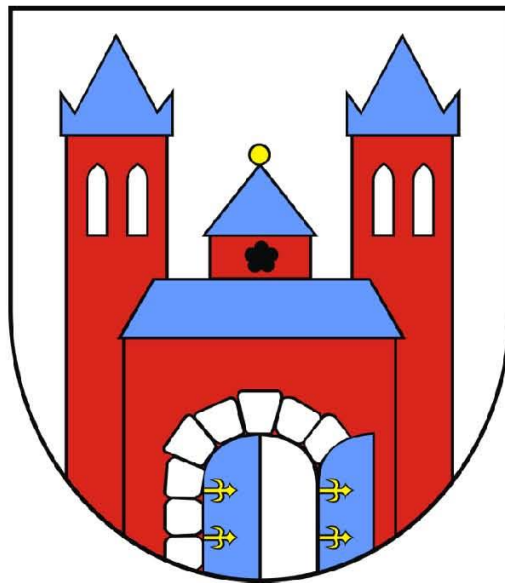

Załącznik Nr 1
Do Uchwały nr XXI/171/20
Rady Miejskiej Chełmży
z dnia 7 grudnia 2020r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasto Chełmża na lata 2020-2025

Spis treści

I.	WPROWADZENIE	5
1.	Metodologia opracowywania Strategii.....	6
2.	Kontekst planowania strategicznego	7
3.	Uwarunkowania formalne opracowania strategii.....	8
4.	Spójność z dokumentami strategicznymi	11
II.	CHARAKTERYSTYKA GMINY MIASTO CHEŁMŹA.....	14
1.	Położenie Gminy	14
2.	Sytuacja demograficzna	15
3.	Kapitał społeczny i gospodarczy Gminy.....	18
3.1.	Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne.....	18
3.2.	Rynek pracy	26
3.3.	Wychowanie i edukacja	31
4.	Infrastruktura Miasta	36
5.	Kultura, sport i rekreacja	38
6.	Opieka zdrowotna	42
7.	Bezpieczeństwo publiczne	44
8.	Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych	45
8.1.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami.....	45
8.2.	Pomoc społeczna.....	48
III.	KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	56
1.	Dziedziny planowania strategicznego	57
1.1.	Wspieranie rodziny	57
1.2.	Wsparcie osób niepełnosprawnych.....	65
1.3.	Zdrowie psychiczne	69
1.4.	Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych	75
1.5.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	92
1.6.	Aktywność i integracja społeczna seniorów	104
1.7.	Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu	111
1.8.	Wsparcie osób z problemem ubóstwa.....	116
1.9.	Problem przestępczości.....	124

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

1.10. Rewitalizacja społeczna	129
2. Analiza SWOT	132
3. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych.....	135
4. Zakładane rezultaty realizacji strategii.....	135
5. System wdrażania strategii.....	136
6. Monitoring.....	137
7. Ewaluacja	137
7.1. Zakres ewaluacji	138
7.2. Sposób ewaluacji	138
7.3. Narzędzia ewaluacji	138
7.4. Okres ewaluacji.....	138
8. Ocena ryzyka.....	139
IV. WNIOSKI I PODSUMOWANIE	140

Słowniczek pojęć:

UM – Urząd Miasta

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KMP – Komenda Miejska Policji

DPS – Dom Pomocy Społecznej

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy

ChOK – Chełmżyński Ośrodek Kultury

I. WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Chełmża na lata 2020-2025¹ jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie Gminy Miasto Chełmża. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”².

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integrację społeczną seniorów,
- promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości,
- rewitalizację społeczną.

¹ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Chełmża na lata 2020-2025” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

² Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Miasta Chełmża.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

1. Metodologia opracowywania Strategii

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

W procesie opracowywania Strategii dla Gminy Miasto Chełmża wykorzystano podejście partycypacyjno-eksperckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej: Art. 16 b, Art. 17, Art. 19.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHELMŹA NA LATA 2020-2025

Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

Dla uzyskania możliwie pełnego obrazu kwestii społecznych w społeczności lokalnej Gminy Miasto Chełmża, przyjęto założenie, że partycypacyjno-eksperycki proces planowania strategicznego powinien zostać uzupełniony o badania społeczne. Wśród społeczności lokalnej Miasta Chełmża przeprowadzone zostały badania. Celem badań było poznanie opinii mieszkańców odnośnie występujących w Mieście problemów społecznych oraz zaprezentowanie rekomendacji dotyczących możliwości rozwiązywania tychże problemów. Wyniki badań zaprezentowano w rozdziale *Kierunki rozwiązywania problemów społecznych*.

2. Kontekst planowania strategicznego

Najważniejszym dokumentem strategicznym dla Gminy Miasto Chełmża jest przyjęta Uchwałą Nr XII/91/16 Rady Miejskiej Chełmży z dnia 25 lutego 2016 roku Strategia Rozwoju Miasta Chełmży na lata 2016-2022. Jest ona dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta w dłuższej perspektywie czasowej. Strategia Rozwoju Miasta Chełmży na lata 2016-2022 zakreśla najogólniejszą wizję Miasta w przyszłości – pożądany obraz, do którego zmierza. Zasadniczym celem tego dokumentu jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Założeniem strategii jest analizowanie uwarunkowań w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę Strategii Rozwoju Miasta Chełmży na lata 2016-2022. Kluczowe jej elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Miasto Chełmża, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami

wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

3. Uwarunkowania formalne opracowania strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasto Chełmża, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z: ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019 r., poz. 511 z późn. zm.), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.), które w ramach zadań własnych gminy i zadań własnych powiatu przewidują „opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” - dla gminy oraz opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami⁴ - na poziomie powiatu.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

1. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133);
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 2009 r. poz. 946);
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 z późn. zm.);
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1172 z późn. zm.);
5. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2019 r., poz. 730 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 271 z późn. zm.)

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

6. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277.);
7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.);
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2019 r. poz. 730 z późn. zm.);
9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jt. Dz. U. z 2019 r. poz. 1482 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
10. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 217 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
11. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2020), wraz z aktami wykonawczymi;
12. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm.);
13. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2019 r., poz. 525 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
14. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2013 roku, poz. 628), wraz z aktami wykonawczymi;
15. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1666 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
16. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2019 r., poz. 1472), wraz z aktami wykonawczymi;
17. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 60 z późn. zm.);
18. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2019 r. poz. 670 z późn. zm.);
19. ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r., poz. 1460 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
20. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2019 r., poz. 2086);
21. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 39 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

22. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 300 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
23. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 60 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
24. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
25. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r., poz. 351 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
26. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2019 r., poz. 1182 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
27. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1309);
28. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r., poz. 969);
29. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1373, z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
30. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2019 r., poz. 492 z późn. zm.);
31. ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (Dz. U. z 2019 r. poz. 1481 z późn. zm.);
32. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2019 r. poz. 60 z późn. zm.);
33. uchwała Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020;
34. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 z późn. zm.);
35. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.);

36. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 z późn. zm.);
37. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2019 r. poz. 473);
38. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407);
39. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061);
40. ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 755 z późn. zm.).

4. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Chełmża, jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długie i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Chełmża wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”, która zastąpiła „Strategię Lizbońską”. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanymi także inicjatywami flagowymi) oraz 10 Zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Chełmża wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane

⁵ *Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.*

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHEŁMŹA NA LATA 2020-2025

zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań tych wymieniono: wzrost i konkurencyjność, sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową oraz adaptacyjność zasobów pracy, odpowiedni potencjał infrastruktury, bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne, gospodarkę opartą na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego, solidarność i spójność regionalną, poprawę spójności społecznej, sprawne państwo oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Strategia średniookresowa do 2020 roku wytycza obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Chełmża najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: „Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+” wraz z „Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”.

Programowa zgodność Strategii z:

- „Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”,
- „Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”,

stwarza szansę na uruchomienie montażu finansowego dla realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań opisanych w części operacyjnej Strategii.

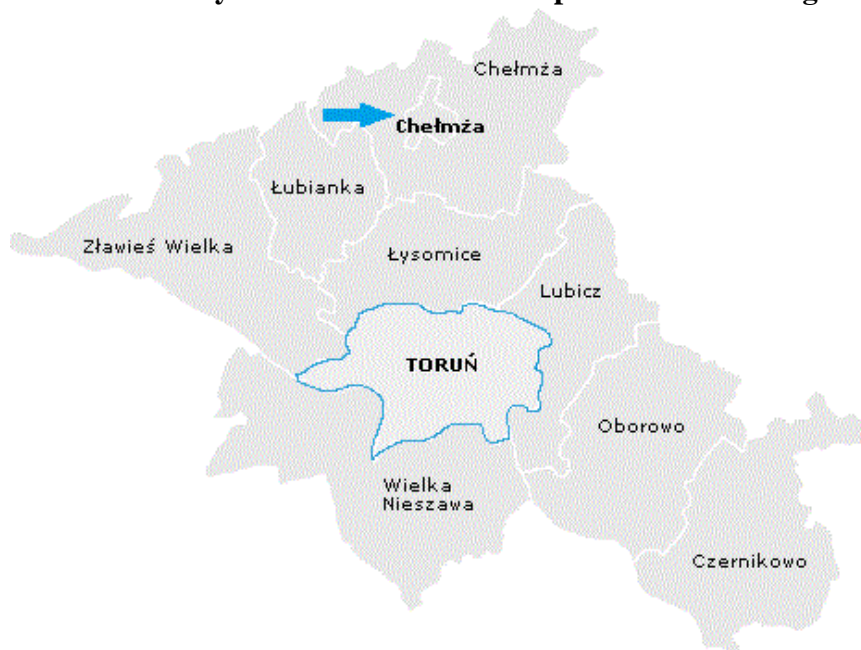
Wśród ważnych instrumentów finansowania projektów należy wymienić Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), jako zupełnie nowe narzędzie zaproponowane przez Komisję Europejską, przy pomocy którego partnerskie jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować wspólne przedsięwzięcia.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY MIASTO CHELMŹA

1. Położenie Gminy

Gmina Miasto Chełmża położona jest w powiecie toruńskim, w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego. Miasto jest jedną z 9 gmin wchodzących w skład powiatu toruńskiego i jedyną o statusie gminy miejskiej. W całości otoczone jest obszarem gminy wiejskiej Chełmża.

Rysunek 1. Położenie Gminy Miasto Chełmża na tle powiatu toruńskiego.

Źródło: <https://ssdip.bip.gov.pl/>

Powierzchnia Miasta wynosi 7,84 km², co stanowi 0,6% powierzchni powiatu toruńskiego oraz 0,04% powierzchni województwa. W strukturze użytkowania gruntów największy udział mają użytki rolne (350 ha) oraz grunty zabudowane i zurbanizowane (314 ha). Pozostałą powierzchnię stanowią grunty leśne i zadrzewione/zakrzewione (5 ha), grunty pod wodami (97 ha) oraz nieużytki (18 ha).

Miasto jest dobrze skomunikowane – na zachód od niego przebiega droga krajowa DK 91, łącząca Gdynię i Częstochowę, a po jego wschodniej stronie zlokalizowana jest autostrada A1 (Autostrada Bursztynowa). Przez Miasto przebiegają również dwie drogi wojewódzkie 589 i 551 oraz niezelektryfikowana linia kolejowa nr 207 na trasie Toruń – Malbork⁶.

⁶ Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasta Chełmża na lata 2016-2023.

2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwi wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Liczba ludności na terenie Gminy Miasto Chełmża na koniec 2018 roku wyniosła 14 532 osoby (stan na 31.12.2018), z czego kobiety stanowiły 51,9%, a mężczyźni 48,1%. W okresie 2014 - 2018 liczba mieszkańców Miasta spadła o 2,5%.

Tabela 1. Liczebność Gminy Miasto Chełmża z podziałem na płeć.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2014	2015	2016	2017	2018
Ogółem	Osoba	14 905	14 854	14 769	14 645	14 532
Mężczyźni	Osoba	7 189	7 146	7 106	7 033	6 988
	%	48,2	48,1	48,1	48	48,1
Kobiety	Osoba	7 716	7 708	7 663	7 612	7 544
	%	51,8	51,9	51,9	52	51,9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Współczynnik feminizacji dla Miasta Chełmża wynosi 108, co oznacza, że na każdym 100 mężczyzn przypada 108 kobiet. Wskaźnik ten jest nieco wyższy w porównaniu do wskaźnika feminizacji w całym województwie kujawsko-pomorskim, który kształtuje się na poziomie 106.

W tabeli poniżej zaprezentowany został rozkład ludności Gminy Miasto Chełmża w podziale na płeć w poszczególnych grupach wiekowych. Najliczniejszą grupę wiekową w 2018 roku stanowiły osoby pomiędzy 30 a 34 rokiem życia. Następnymi w kolejności są osoby w wieku 35-39 lat oraz 60-64 lat. Możemy zauważyć, iż znaczną część kobiet stanowią osoby w przedziale wiekowym 30-34 lat (619 osób) oraz 60-64 lat (600 osób). Wśród mężczyzn wiek znacznej części mieści się w przedziale wiekowym 35-39 lat (643 osoby) oraz 30-34 lat (611 osób).

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Miasto Chełmża w 2018 roku.

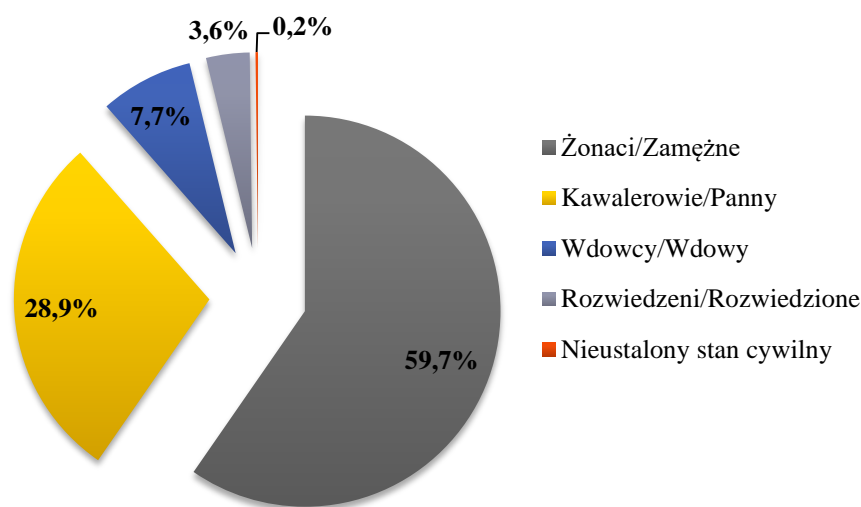
Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-4 lata	722	383	339
5-9 lat	739	389	350
10-14 lat	746	383	363
15-19 lat	747	360	387
20-24 lata	877	442	435
25-29 lat	1 035	521	514
30-34 lata	1 230	611	619
35-39 lat	1 191	643	548
40-44 lata	1 089	548	541
45-49 lat	943	470	473
50-54 lata	904	430	474
55-59 lat	980	456	524
60-64 lata	1 110	510	600
65-69 lat	828	367	461
70-74 lata	493	192	301
75-79 lat	379	141	238
80-84 lata	300	81	219
powyżej 85 lat	219	61	158
Razem	14 532	6 988	7 544

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Mieszkańcy Miasta Chełmża zawarli w 2018 roku 63 małżeństwa, co oznacza, że zostało zawartych 4,3 małżeństw na 1000 mieszkańców. Jest to mniejsza wartość w porównaniu do powiatu toruńskiego (4,8) oraz województwa kujawsko-pomorskiego, gdzie wynosi ona 5,0.

Z danych znajdujących się w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 roku wynika, iż 28,9% mieszkańców Miasta Chełmża jest stanu wolnego, 59,7% żyje w małżeństwie, 3,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 7,7% to wdowy/wdowcy. Stan cywilny mieszkańców obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Stan cywilny mieszkańców Gminy Miasto Chełmża.

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Wskaźnikiem dodatkowo obrazującym dynamikę zmian w strukturze demograficznej jest wskaźnik przyrostu naturalnego. Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w Gminie Miasto Chełmża ujemny i wynosi -33, co odpowiada przyrostowi naturalnemu -2,26 na 1000 mieszkańców. Możemy zauważyć, iż w latach 2014-2018 przyrost naturalny w Chełmży przyjmuje wartości ujemne, co oznacza, że liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyrostu naturalnego w latach 2014-2018.

Tabela 3. Przyrost naturalny dla Gminy Miasto Chełmża w latach 2014-2018.

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
Urodzenia żywe ogółem	145	138	153	143	142
Zgony ogółem	159	179	188	188	175
Przyrost naturalny Ogółem	-14	-41	-35	-45	-33
Mężczyźni	3	-33	-21	-32	-11
Kobiety	-17	-8	-14	-13	-22

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w 2018 roku wynosił w Chełmży 0,8 i był porównywalny do średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego, gdzie wynosił on 0,9.

W 2018 roku zarejestrowano łącznie 105 zameldowań oraz 179 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji dla Miasta Chełmża wynosi -74. Odnotowano 10 zameldowań z zagranicy oraz zarejestrowano 16 wymeldowań za granicę - daje to saldo wynoszące -6. W latach 2014-2018 zauważalny jest gwałtowny wzrost wymeldowań z Miasta

w kierunku obszarów wiejskich. Szczegółowe informacje dotyczące salda migracji na terenie Miasta przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Migracje na pobyt stały według typu i kierunku.

Wyszczególnienie		2014	2015	2016	2017	2018
miasto	zameldowania	63	46	29	54	31
	wymeldowania	65	49	52	63	75
	saldo	-2	-3	-23	-9	-44
wieś	zameldowania	62	67	54	64	64
	wymeldowania	100	85	64	90	88
	saldo	-38	-18	-10	-26	-24
zagranica	zameldowania	2	0	9	12	10
	wymeldowania	9	0	29	26	16
	saldo	-7	0	-20	-14	-6
Zameldowania ogółem		127	113*	92	130	105
Wymeldowania ogółem		174	134*	145	179	179
Saldo migracji		-47	-21*	-53	-49	-74

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

* bez uwzględnienia zameldowań/wymeldowań z zagranicy (ze względu na wysoki błąd losowy próby w badaniach reprezentacyjnych)

3. Kapitał społeczny i gospodarczy Gminy

3.1. Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W Gminie Miasto Chełmża na koniec 2018 roku zarejestrowanych było 1 176 podmiotów gospodarki narodowej. Spośród łącznej liczby podmiotów gospodarczych jako nowo zarejestrowane figurowało 116 podmiotów. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców wyniósł 809 podmiotów i był niższy od średniej wojewódzkiej, która wyniosła 951 podmiotów. Liczba podmiotów gospodarczych w okresie 2014-2018 roku wahała się – jednak od 2016 roku przyjęła trend wzrastający. Porównując rok 2018 z rokiem 2014 można zauważyć wzrost liczby podmiotów gospodarczych, który wyniósł 1,1%. Największy udział w sektorze prywatnym posiadały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – w 2018 roku stanowiły one 79% podmiotów sektora prywatnego. Następnymi w kolejności pod względem liczebności były spółki handlowe – 49, stowarzyszenia i organizacje społeczne

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

– 41 podmiotów oraz spółdzielnie – 7 podmiotów. Na terenie Miasta w 2018 roku funkcjonowały także 3 spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego oraz 2 fundacje.

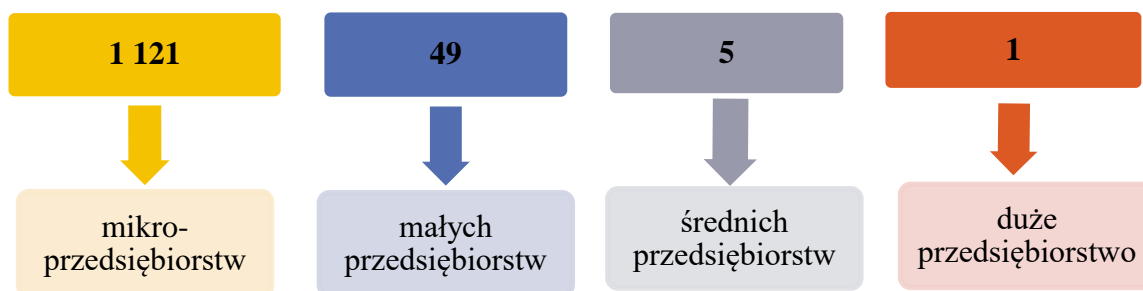
Tabela 5. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Miasto Chełmża w latach 2014-2018.

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
podmioty gospodarki narodowej ogółem	1 163	1 159	1 156	1 159	1 176
sektor publiczny ogółem	90	89	91	91	90
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	30	30	32	30	28
sektor publiczny - spółki handlowe	2	2	2	2	2
sektor prywatny – ogółem, w tym:	1 073	1 068	1 061	1 061	1 078
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	862	849	836	832	853
spółki handlowe	45	48	52	55	49
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	7	6	5	5	3
spółdzielnie	9	10	10	11	7
sektor prywatny - fundacje	1	1	3	3	2
stowarzyszenia i organizacje społeczne	31	33	36	39	41

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w Gminie Miasto Chełmża według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 1 121 (stan na koniec 2018 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Mieście 49, a średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników jest 5. Na terenie Miasta funkcjonuje jedno duże przedsiębiorstwo zatrudniające od 250 do 999 pracowników.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Miasto Chełmża według klas wielkości (stan na koniec 2018 roku)

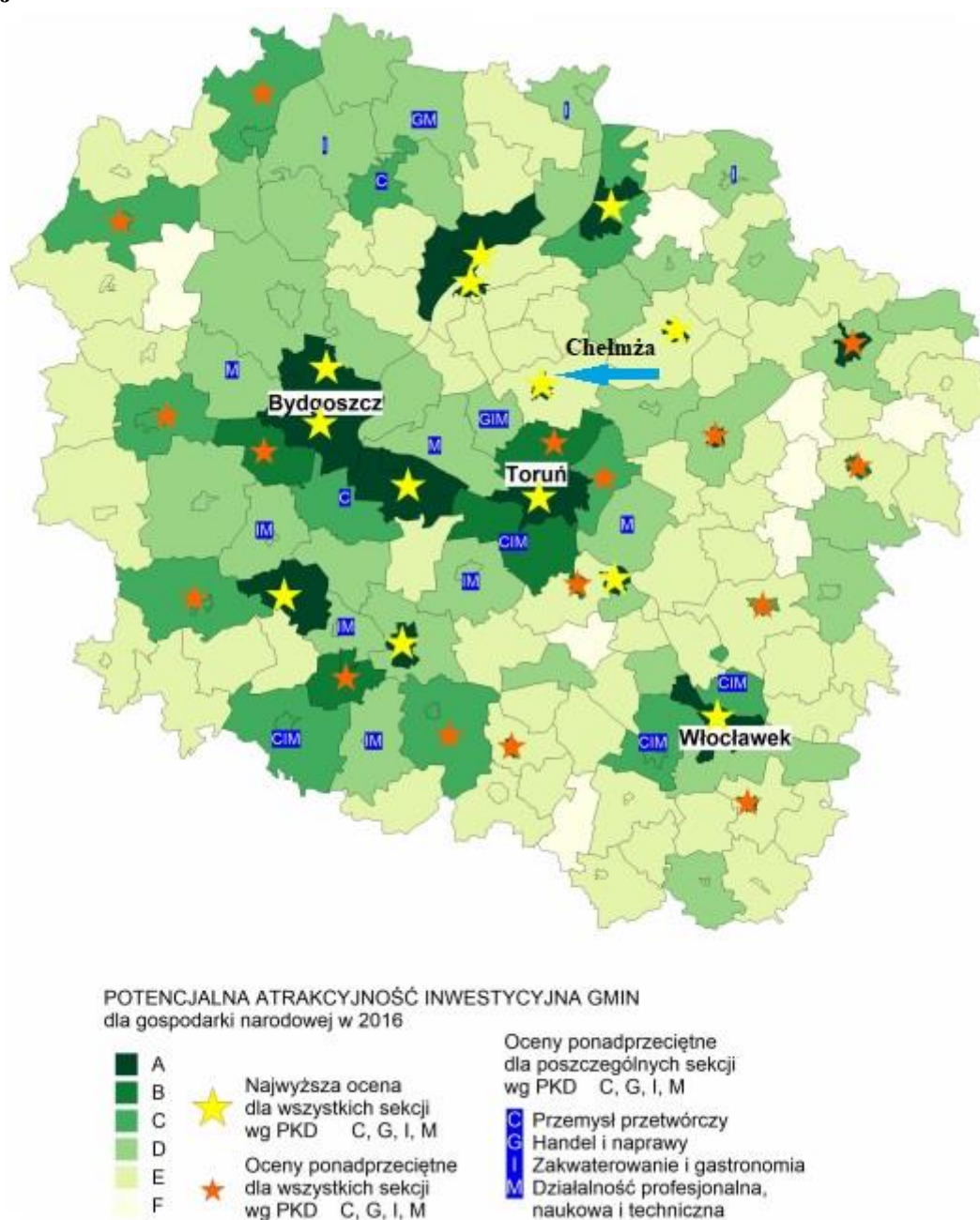
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Miasto Chełmża jest największym ośrodkiem gospodarczym powiatu ziemskiego toruńskiego. Największym i najstarszym zakładem w mieście jest Przedsiębiorstwo NORDZUCKER POLSKA S.A., Zakład w Chełmży, ul. Bydgoska 4 (dawna Cukrownia). Ponadto do większych zakładów na terenie Miasta należy zaliczyć :

- Przedsiębiorstwo Materiałów Izolacyjnych IZOLACJA-MATIZOL S.A. Gorlice, Zakład Produkcyjny w Chełmży, ul. Bydgoska 11, 87-140 Chełmża;
- FRANCISZEK KRUTELEWICZ PRZEDSIĘBIORSTWO HANDLOWO PRODUKCYJNE FRANK Chełmża, Bydgoska 3, 87-140 Chełmża;
- Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., ul. Toruńska 1, 87-140 Chełmża.

Na ocenę atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru wpływa wiele czynników, które mają znaczenie dla efektywnego prowadzenia działalności gospodarczej. Wśród nich jako najważniejsze należy wymienić sytuację na rynku pracy oraz wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną. Zgodnie z raportem pn. „*Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017*” Miasto Chełmża zostało zakwalifikowane do klasy A pod względem potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej, rozumianej jako zespół regionalnych walorów lokalizacyjnych, które mają wpływ na działalność potencjalnego inwestora.

Rysunek 3. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin województwa kujawsko-pomorskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji.

Źródło: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017. Województwo Kujawsko-Pomorskie*

Budżet na rok 2020 został określony uchwałą Rady Miejskiej Nr XI/98/19 w sprawie budżetu miasta na 2020 rok z dnia 19 grudnia 2019 roku. Uchwała ustaliła dochody budżetu na rok 2020 w wysokości 80 135 857,38 zł oraz wydatki na rok 2019 w wysokości 88 160 646,56 zł⁷.

⁷ Uchwała Rady Miejskiej Nr XI/98/19 w sprawie budżetu miasta na 2020 rok z dnia 19 grudnia 2019 roku.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHELMŹA NA LATA 2020-2025

Dochodami Gminy są w szczególności:

- dochody własne;
- subwencja ogólna;
- dotacje celowe z budżetu państwa (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych).

Dochodami Gminy mogą być również:

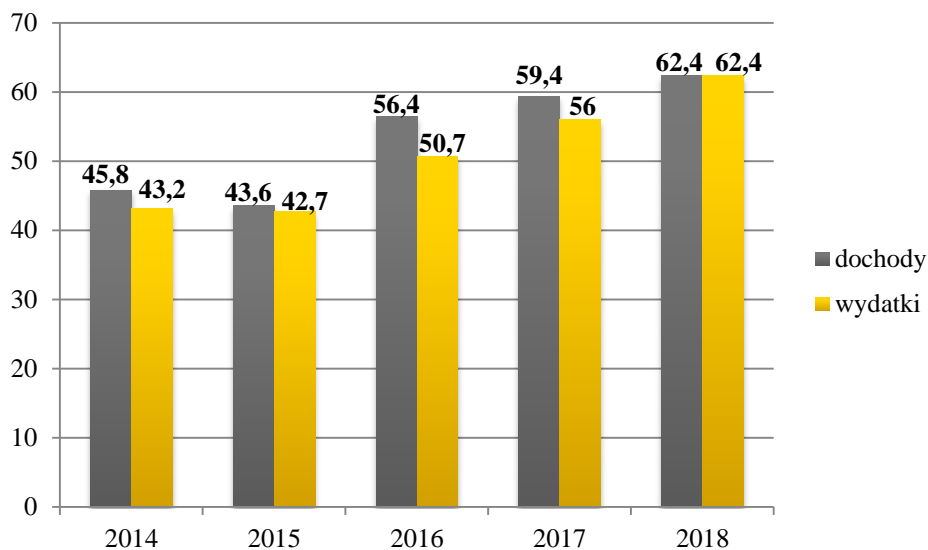
- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Wydatki Gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego;
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;
- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3.

Struktura dochodów Miasta na przestrzeni lat 2014-2018 wykazuje tendencję wzrostową – od 2015 roku nastąpił wzrost zarówno dochodów jak i wydatków. Znaczny wzrost wydatków możemy zauważyć między rokiem 2015 i 2016 – wzrosły one aż o 8 mln. W porównaniu do roku 2017 dochody Miasta wzrosły o 3 mln, a jednocześnie możemy zauważyć, że jego wydatki są równe kwocie dochodów. Porównując rok 2018 z rokiem 2014, można zauważyć wzrost liczby wydatków, który wyniósł 30,8% oraz wzrost dochodów o 26,6%. Zarówno dochód na jednego mieszkańca, jak i wydatki wyniosły w 2018 roku około 4,2 tysiące złotych.

**Wykres 2. Dochody i wydatki Miasta Chelmeza ogółem w latach 2014-2018
(w milionach złotych).**

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Strukturę wydatków budżetu Gminy ze względu na działy w latach 2014-2018 przedstawia poniższa tabela. Kolorem czerwonym została zaznaczona najmniejsza wartość w danym dziale na przestrzeni lat, a kolorem zielonym największa wartość. W 2018 roku największy udział stanowią wydatki na rodzinę – 25,6% udziału całości wydatków budżetu. Znaczny odsetek wydatków przeznaczony został również na oświatę i wychowanie – 14,8 milionów, co stanowi 23,7% ogółu wydatków z budżetu. Z poniższej tabeli można zauważyć nagły wzrost wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska – w stosunku do 2017 roku wydatki zwiększyły się o 6 milionów. Znaczny wzrost wydatków w 2018 roku nastąpił również w dziale nr 751 tj. urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i organy prawa oraz sądownictwa. W porównaniu do roku 2017 największy spadek wydatków można zaobserwować w dziale transport i łączność – liczba wydatków zmniejszyła się o ponad milion złotych. Porównując rok 2018 z rokiem 2014, zauważyć można spadek liczby wydatków na pomoc społeczną, który wyniósł aż 108,8%.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

Tabela 6. Struktura wydatków budżetu Gminy Miasto Chełmża według działów w latach 2014-2018 (w złotych).

wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
Ogółem (zł)	43,2 mln	42,7 mln	50,7 mln	56,0 mln	62,4 mln
Na jednego mieszkańca (zł)	2,9 tys.	2,9 tys.	3,4 tys.	3,8 tys.	4,3 tys.
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego [dział 921]	1,1 mln	1,2 mln	1,3 mln	1,5 mln	1,6 mln
gospodarka komunalna i ochrona środowiska [dział 900]	3,7 mln	3,7 mln	3,8 mln	4,3 mln	10,3 mln
rolnictwo i łowiectwo [dział 010]	85,1 tys.	88,6 tys.	63,0 tys.	63,6 tys.	68,1 tys.
transport i łączność [dział 600]	879,4 tys.	2,4 mln	996,4 tys.	2,1 mln	874,2 tys.
kultura fizyczna [dział 926]	1,9 mln	2,0 mln	2,5 mln	3,1 mln	3,0 mln
gospodarka mieszkaniowa [dział 700]	3,3 mln	3,4 mln	3,2 mln	3,2 mln	2,9 mln
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa [dział 751]	72,4 tys.	88,2 tys.	10,5 tys.	5,8 tys.	127,0 tys.
administracja publiczna [dział 750]	4,0 mln	4,0 mln	4,1 mln	5,2 mln	5,4 mln
oświata i wychowanie [dział 801]	12,4 mln	12,2 mln	12,6 mln	12,3 mln	14,8 mln
edukacyjna opieka wychowawcza [dział 854]	946,7 tys.	867,7 tys.	775,4 tys.	641,7 tys.	556,1 tys.
pomoc społeczna [dział 852]	11,9 mln	11,7 mln	20,5 mln	6,0 mln	5,7 mln
rodzina [dział 855]	-	-	-	16,5 mln	16,0 mln
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej [dział 853]	12,0 tys.	12,0 tys.	12,0 tys.	76,9 tys.	131,7 tys.
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa [dział 754]	178,7 tys.	214,3 tys.	219,8 tys.	283,8 tys.	229,6 tys.
ochrona zdrowia [dział 851]	594,1 tys.	294,4 tys.	393,1 tys.	342,0 tys.	267,1 tys.
obsługa długu publicznego [dział 757]	519,4 tys.	322,2 tys.	285,0 tys.	204,4 tys.	168,6 tys.
turystyka [dział 630]	1,6 mln	6,0 tys.	6,0 tys.	6,0 tys.	74,9 tys.
działalność usługowa [dział 710]	84,4 tys.	91,6 tys.	100,5 tys.	76,9 tys.	58,9 tys.
informatyka [dział 720]	0	0	0	0	72,1 tys.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Strukturę dochodów budżetu Gminy ze względu na działy w latach 2014-2018 przedstawia poniższa tabela. Kolorem czerwonym została zaznaczona najmniejsza wartość w danym dziale na przestrzeni lat, a kolorem zielonym największa wartość. W 2018 roku największy udział stanowią dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem – 30,6% udziału całości dochodów budżetu. Na drugim miejscu pod tym względem znajduje się dział rodzina, który stanowi 25,5% ogółu dochodów. Żadnych dochodów nie generuje natomiast transport i łączność oraz turystyka. Porównując rok 2018 z rokiem 2014, zauważyć można spadek liczby dochodów pomocy społecznej, który wyniósł aż 217,8%.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

Tabela 7. Struktura dochodów budżetu Gminy Miasto Chelmeża według działów w latach 2014-2018 (w złotych).

wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018
Ogółem (zł)	45,8 mln	43,6 mln	56,4 mln	59,4 mln	62,4 mln
Na jednego mieszkańca (zł)	3,1 tys.	2,9 tys.	3,8 tys.	4,0 tys.	4,3 tys.
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego [dział 921]	95,4 tys.	128,9 tys.	85,6 tys.	130,6 tys.	93,0 tys.
gospodarka komunalna i ochrona środowiska [dział 900]	225,9 tys.	2,0 mln	1,9 mln	1,9 mln	2,4 mln
rolnictwo i łowiectwo [dział 010]	4,4 tys.	2,8 tys.	6,1 tys.	6,7 tys.	6,8 tys.
transport i łączność [dział 600]	0	0	1,3 mln	0	0
kultura fizyczna [dział 926]	213,6 tys.	208,1 tys.	310,3 tys.	378,8 tys.	854,1 tys.
gospodarka mieszkaniowa [dział 700]	4,5 mln	4,0 mln	4,6 mln	5,1 mln	3,9 mln
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa [dział 751]	72,4 tys.	88,2 tys.	10,5 tys.	5,8 tys.	127,0 tys.
administracja publiczna [dział 750]	170,4 tys.	291,8 tys.	383,9 tys.	251,7 tys.	232,4 tys.
oświata i wychowanie [dział 801]	1,1 mln	629,3 tys.	864,6 tys.	651,2 tys.	738,1 tys.
edukacyjna opieka wychowawcza [dział 854]	614,8 tys.	553,6 tys.	480,3 tys.	364,9 tys.	295,0 tys.
pomoc społeczna [dział 852]	8,9 mln	8,6 mln	17,6 mln	3,1 mln	2,8 mln
rodzina [dział 855]	-	-	-	16,4 mln	15,9 mln
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej [dział 853]	0	0	0	48,1 tys.	84,4 tys.
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa [dział 754]	4,5 tys.	5,9 tys.	2,0 tys.	2,3 tys.	2,9 tys.
ochrona zdrowia [dział 851]	0	0	0	1,4 tys.	9,1 tys.
różne rozliczenia [dział 758]	11,4 mln	11,3 mln	13,5 mln	14,2 mln	15,6 mln
turystyka [dział 630]	1,5 mln.	108,5 tys.	0	0	0
działalność usługowa [dział 710]	9,7 tys.	11,9 tys.	10,2 tys.	5,1 tys.	6,3 tys.
informatyka [dział 720]	0	0	0	0	158,0 tys.
dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem [dział 756]	17,1 mln	15,6 mln	15,3 mln	16,7 mln	19,1 mln

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3.2. Rynek pracy

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w roku 2018 w Gminie Miasto Chełmża przedstawia się następująco:

- 62,5% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym (9 506 osób) – dla kobiet jest to między 15-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 15-64 rokiem życia;
- 18,1% jest w wieku przedprodukcyjnym (2 207 osób), czyli do 14 roku życia;
- 19,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (2 819 osób).

Tabela 8. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2014-2018

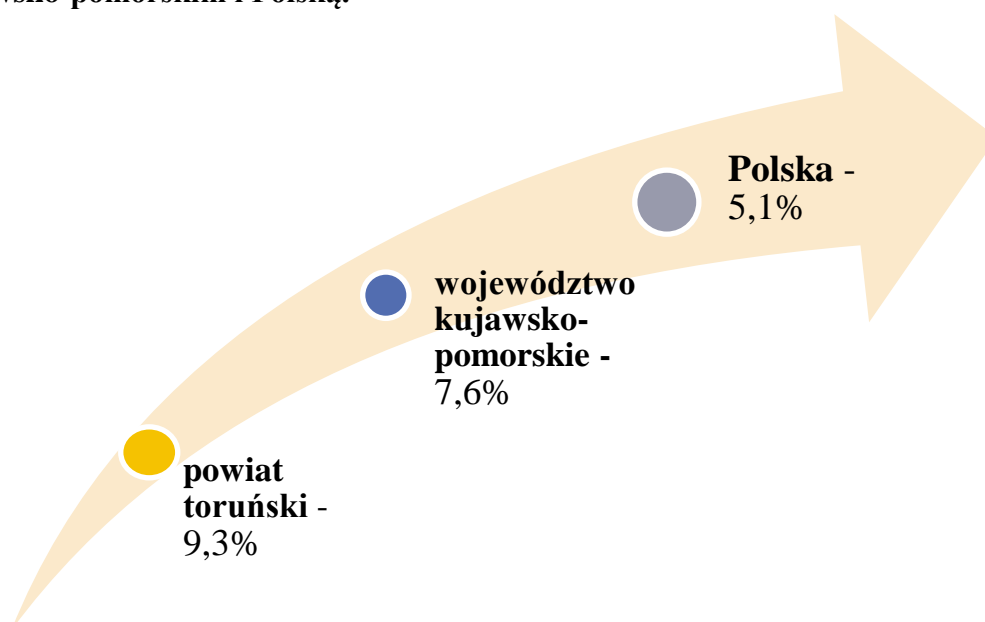
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2014	2015	2016	2017	2018
W wieku przedprodukcyjnym						
Ogółem	Osoba	2 283	2 244	2 258	2 229	2 207
Mężczyźni	Osoba	1 173	1 164	1 186	1 158	1 155
Kobiety	Osoba	1 110	1 080	1 072	1 071	1 052
W wieku produkcyjnym						
Ogółem	Osoba	10 099	10 013	9 855	9 658	9 506
Mężczyźni	Osoba	5 267	5 217	5 132	5 060	4 911
Kobiety	Osoba	4 832	4 796	4 723	4 598	4 515
W wieku poprodukcyjnym						
Ogółem	Osoba	2 523	2 597	2 656	2 758	2 819
Mężczyźni	Osoba	749	765	788	815	842
Kobiety	Osoba	1 774	1 832	1 868	1 943	1 977
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem						
W wieku przedprodukcyjnym	%	18,6	18,4	18,5	18,2	18,1
W wieku produkcyjnym	%	64,4	64,2	63,6	62,9	62,5
W wieku poprodukcyjnym	%	16,9	17,5	18,0	18,8	19,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli można zauważyć, że liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym systematycznie maleje, a liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrasta, co wynika z trendów demograficznych. Liczba ludności w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie również uległa zmniejszeniu – w 2018 roku była niższa niż w 2014 roku o 6,2%. Powyższe dane świadczą o starzejącym się społeczeństwie w Mieście Chełmża.

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji). Dane o bezrobociu na poziomie miast są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i mieście. Pod koniec listopada 2019 roku stopa bezrobocia dla powiatu toruńskiego wynosiła 9,3%, podczas gdy w województwie kujawsko-pomorskim była ona równa 7,6%, a dla Polski wyniosła 5,1%⁸.

Rysunek 4. Stopa bezrobocia dla powiatu toruńskiego, w porównaniu z województwem kujawsko-pomorskim i Polską.

Źródło: <https://torun.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/>

Liczba bezrobotnych mieszkańców już od kilkunastu lat systematycznie spada i na koniec 2018 roku wyniosła 692 osoby (w ciągu roku spadła o 135 osób, a w przeciągu dwóch lat o 266 osób). Z liczby tej 412 osób, czyli 59,5% bezrobotnych to kobiety, natomiast 280 osób (40,5%) to mężczyźni. 89% ogółu bezrobotnych stanowią osoby poprzednio pracujące (614 osób), 37% jest bez kwalifikacji zawodowych, a 18% ma prawo do zasiłku. Wśród ogółu bezrobotnych 29,3% stanowią osoby do 30 roku życia (203 osoby), natomiast 23,8% osoby powyżej 50 roku życia (165 osób). Ponad połowa bezrobotnych - 376 osób, (54,3%) to osoby długotrwale bezrobotne. Struktura wiekowa osób bezrobotnych przedstawia się następująco:

⁸ <https://torun.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/>

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

- 30% stanowią osoby w wieku 25-34 lat (209 osób);
- 21% stanowią osoby w wieku 35-44 lat (148 osób);
- 17% stanowią osoby w wieku 45-54 lat (115 osób);
- 16% stanowią osoby w wieku 18-24 lat (111 osób);
- 10% stanowią osoby w wieku 55-59 lat (66 osób);
- 6% stanowią osoby w wieku 60-64 lat (43 osoby).

Pod koniec 2018 roku największa część osób bezrobotnych miała wykształcenie gimnazjalne lub niższe – 39% lub zasadnicze zawodowe – 30%. Wraz ze spadkiem ogólnej liczby bezrobotnych, spada też liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku. Na przestrzeni dwóch lat spadła ona o 37 osób tj. do 123 osób na koniec 2018 roku. Bezrobotni z prawem do zasiłku stanowią 17,8% ogółu bezrobotnych. Liczba osób, które pozostają bezrobotne w ciągu 12 miesięcy od ukończenia nauki, na koniec 2018 roku wyniosła 17 osób i jest dwukrotnie niższa od tej sprzed dwóch lat, jednak nie można wskazać tutaj trwałej tendencji, gdyż liczba ta rok temu była niższa. Z analizy danych można zauważyć również systematyczny spadek liczby bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, których liczba zmniejszyła się z 313 osób pod koniec 2016 roku do 255 osób na koniec 2018 roku. Powyższe dane obrazuje tabela nr 9.

Tabela 9. Rozszerzona informacja o bezrobociu w Gminie Miasto Chelmża w latach 2016-2018.

Wyszczególnienie		Stan na 31.12.2018		Stan na 31.12.2017		Stan na 31.12.2016	
		ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Liczba bezrobotnych ogółem		692	412	827	514	958	552
W tym	Poprzednio pracujący	614	353	722	435	834	459
	Ze zwolnień grupowych	43	24	40	28	61	40
	Z prawem do zasiłku	123	73	131	90	160	96
	Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	17	13	10	6	33	23
	Posiadający gospodarstwo rolne	0	0	0	0	0	0
	Bez kwalifikacji zawodowych	255	178	287	212	313	215
	Bez doświadczenia zawodowego	126	94	160	116	187	134
	Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	-	140	-	165	-	162
W tym	Do 30 roku życia	203	147	206	156	278	189
	W tym do 25 roku życia	111	78	116	85	143	100
	Długotrwale bezrobotne	376	259	491	330	557	346
	Powyżej 50 roku życia	165	77	209	96	246	107

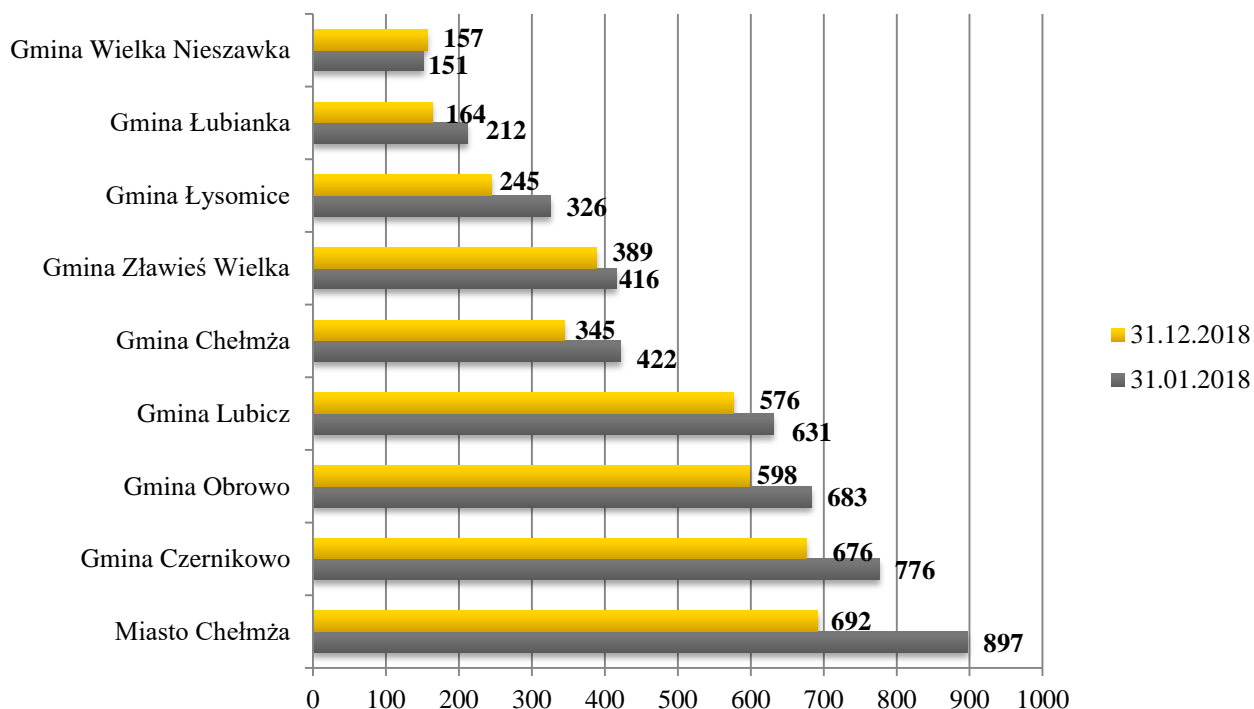
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHEŁMŹA NA LATA 2020-2025

	Korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	0	0	0	0	0	0
	Posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	129	120	157	144	156	135
	Posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	1	1	1	1	1	1
	niepełnosprawni	31	12	33	13	28	8
Bezrobotni według wieku							
W tym	18-24	111	78	116	85	143	100
	25-34	209	151	231	179	269	181
	35-44	148	75	204	112	212	108
	45-54	115	72	151	96	185	109
	55-59	66	36	81	42	99	46
	60-64	43	0	44	0	50	8
Bezrobotni według wykształcenia							
W tym	Wyższe	39	24	47	38	50	37
	Policealne i średnie zawodowe	91	59	122	80	128	79
	Średnie ogólnokształcące	82	63	108	82	98	75
	Zasadnicze zawodowe	210	118	251	148	306	159
	Gimnazjalne i poniżej	270	148	299	166	376	202

Źródło: <https://torun.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/>

W porównaniu z innymi gminami powiatu toruńskiego Miasto Chełmża w 2018 roku miało największą ilość osób bezrobotnych. Na drugim miejscu pod tym względem znalazła się gmina Czernikowo, a na trzecim gmina Obrowo. Warto wspomnieć, że w okresie od stycznia do grudnia 2018 roku poziom bezrobocia w Mieście Chełmża zmalał o 205 osób – a w żadnej innej gminie powiatu różnica ta nie przekroczyła granicy 100 osób.

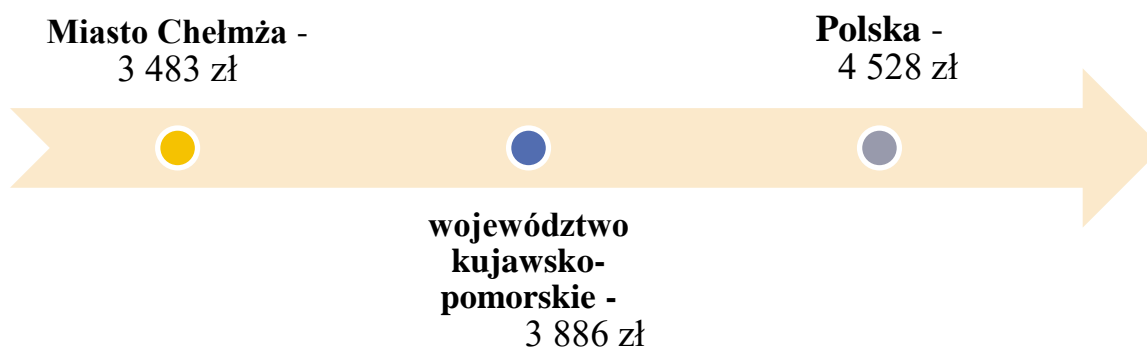
Wykres 3. Poziom bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu toruńskiego w okresie styczeń-grudzień 2018 r.

Źródło: <https://torun.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/>

W 2017 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Mieście wynosiło 3 483 zł, co odpowiadało 76,9% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie było znacznie mniejsze od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce kształtującego się na poziomie 4 528 zł i jednocześnie mniejsze od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie kujawsko-pomorskim, które wynosiło 3 886 zł.

Rysunek 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Chełmży w porównaniu do całej Polski i województwa kujawsko-pomorskiego w 2017 roku.

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/Chełmza#przeci%C4%99tne-miesi%C4%99czne-wynagrodzenie>

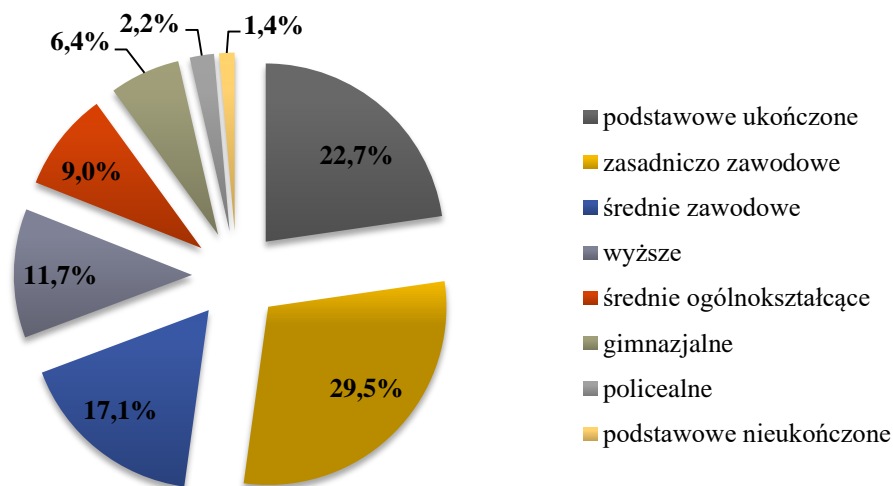
3.3. Wychowanie i edukacja

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców Miasta Chełmża przedstawia się następująco:

- 11,7% ludności posiada wykształcenie wyższe;
- 2,2% wykształcenie policealne;
- 9,0% średnie ogólnokształcące;
- 17,1% średnie zawodowe;
- 29,5% zasadnicze zawodowe;
- 6,4% gimnazjalne;
- 22,7% podstawowe ukończone;
- 1,4% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Warto podkreślić, iż dane te nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji w Mieście. Trzeba założyć, że obecnie osób z wykształceniem wyższym jest więcej – tak jak ma to miejsce w całej Polsce.

Wykres 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Miasta Chełmża.

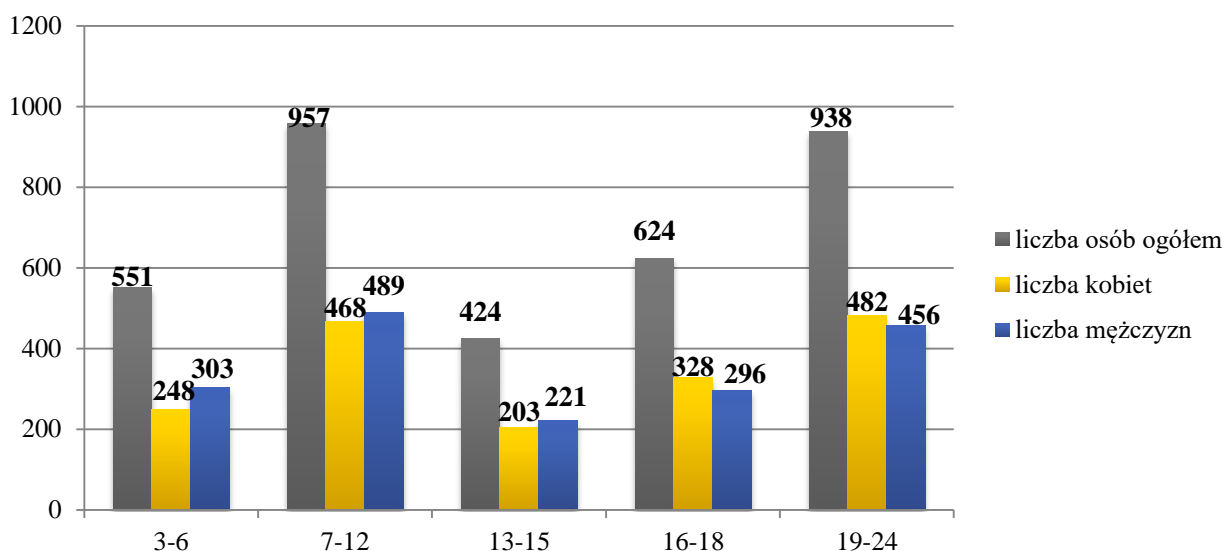

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

3 494 mieszkańców Chełmży jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 1 729 kobiet oraz 1 765 mężczyzn). 15,8% mieszkańców w wieku potencjalnej nauki zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (14,3% dziewczynek i 17,2% chłopców). Na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 27,4% ludności (27,1% dziewczynek i 27,7% chłopców). 12,1% zalicza się do przedziału 13-15 lat - kształcenie na poziomie

gimnazjalnym (11,7% dziewczyn i 12,5% chłopaków). Na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 17,9% mieszkańców (19,0% dziewczyn i 16,8% chłopaków). W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 26,8% mieszkańców Chełmży (27,9% kobiet i 25,8% mężczyzn)⁹. Ludność Miasta według edukacyjnych grup wieku w podziale na płeć prezentuje poniższy wykres.

Wykres 5. Ludność Miasta według edukacyjnych grup wieku w podziale na płeć.

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/Chełmza#edukacyjne-grupy-wieku>

Na terenie Miasta Chełmży funkcjonują 3 szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa Nr 2, ul. Gen. J. Hallera 17;
 - Szkoła Podstawowa Nr 3, ul. ks. P. Skargi 1 i ul. Hallera 21- budynek „B”;
 - Szkoła Podstawowa Nr 5, ul. Wyszyńskiego 5;
- oraz dwa przedszkola samorządowe:
- Przedszkole Miejskie Nr 1, ul. Bydgoska 9;
 - Przedszkole Miejskie Nr 2, ul Hallera 21.

Ponadto na terenie Miasta funkcjonuje klub dziecięcy „Klub Aniołek” prowadzący działalność opiekuńczo-wychowawczą dla dzieci do 3 roku życia, punkt przedszkolny Tęczowa Kraina Zabaw oraz Gminne Niepubliczne Małe Przedszkole. Obok tych placówek działają dwie placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest powiat toruński, tj. Zespół Szkół w Chełmży, realizujący kształcenie ponadpodstawowe oraz Zespół Szkół im. Unii Europejskiej w Chełmży, realizujący kształcenie specjalne.

⁹ <https://www.polskawliczbach.pl/Chełmza#edukacja-i-szkolnictwo>

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

Ilość miejsc w klubie dziecięcym wynosi 20 i tym samym jest to identyczna liczba, jak w roku 2018 i 2017. Ilość miejsc w przedszkolach samorządowych i nie samorządowych w 2019 roku wynosiła 363, w roku poprzednim było ich tyle samo, a w 2017 roku o 56 mniej.

W roku szkolnym 2018/2019 w powyższych jednostkach samorządowych kształciło się łącznie 1 315 uczniów szkół podstawowych i gimnazjum oraz 326 wychowanków przedszkoli. Warto zwrócić uwagę, że liczba uczniów i wychowanków z roku na rok wzrasta, co przedstawia poniższa tabela. Wzrost liczby uczniów w roku szkolnym 2018/2019 wynika z reformy oświaty, na mocy której klasy gimnazjalne włączono do Szkoły Podstawowej nr 3 oraz przekształcenia sześcioletnich szkół podstawowych w ośmioletnie szkoły podstawowe.

Tabela 10. Liczba uczniów w poszczególnych latach szkolnych.

L.P.	Nazwa szkoły	Liczba Uczniów		
		2016/2017	2017/2018	2018/2019
1.	Szkoła Podstawowa nr 2	378	411	434
2.	Szkoła Podstawowa nr 3	294	333	420
3.	Szkoła Podstawowa nr 5	265	316	330
4.	Klasy gimnazjalne – SP nr 3	290	218	131
5.	Przedszkole Miejskie nr 1	204	209	206
6.	Przedszkole Miejskie nr 2	70	73	120
Ogółem		1 501	1 560	1 641

Źródło: Raport o stanie Gminy Miasto Chełmża za 2018 rok

W roku szkolnym 2018/2019 kadra pedagogiczna składała się ze 147 osób, pracownicy niepedagogiczni to 54 osoby, co łącznie daje 201 osób. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba ta zwiększyła się o 10 osób. Na taki stan zatrudnienia wpłynęło wygaszanie Gimnazjum i włączenie klas gimnazjalnych w strukturę Szkoły Podstawowej nr 3, przejście nauczycieli Gimnazjum do szkół podstawowych oraz utworzenie trzech nowych oddziałów w nowej siedzibie Przedszkola Miejskiego nr 2. Zmiany kadrowe w latach szkolnych 2017/2018 oraz 2018/2019 przedstawia poniższa tabela.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŻA NA LATA 2020-2025

Tabela 11. Zmiany kadrowe w latach szkolnych 2017/2018 oraz 2018/2019 w Chełmży.

Nazwa placówki	Kadra pedagogiczna		Pracownicy niepedagogiczni		Ogółem	
	2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019
Szkoła Podstawowa nr 2	29	38	11	11	40	49
Szkoła Podstawowa nr 3	25	44	11	14	36	58
Szkoła Podstawowa nr 5	21	32	9	9	30	41
Gimnazjum nr 1	36	0	8	0	44	0
Przedszkole Miejskie nr 1	19	21	10	10	29	31
Przedszkole Miejskie nr 2	6	12	6	10	12	22
Ogółem	136	147	55	54	191	201

Źródło: Raport o stanie Gminy Miasto Chełmża za 2018 rok

W 2018 roku przyznano 453 stypendia szkolne na łączną kwotę 363 358,75 zł, z czego 327 022,89 zł stanowiła dotacja na ten cel, a 36 335,86 zł środki własne. Liczba stypendiów z roku na rok maleje – w roku 2017 przyznano ich o 110 mniej, a w 2016 roku o 255 mniej. Rozliczenie wydatkowanych środków na stypendia szkolne w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Rozliczenie wydatkowanych środków na stypendia szkolne w latach 2016-2018.

L.P.	Rok	Liczba świadczeniobiorców	Łączna kwota pomocy	Z dotacji	Ze środków własnych
1.	2016	708	582 928,07	466 342,50	116 585,57
2.	2017	563	451 400,11	361 120,10	90 280,01
3.	2018	453	363 358,75	327 022,89	36 335,86

Źródło: Dane udostępnione przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

W szkołach podstawowych i Zespole Szkół im. Unii Europejskiej funkcjonują świetlice szkolne. Godziny pracy świetlic zostały dostosowane do potrzeb dzieci i rodziców, w związku z czym w Szkołach Podstawowych Nr 3 i 5 czynne są od godz. 7.00, natomiast w Szkole Podstawowej Nr 2 od 7.30. Zajęcia w świetlicach kończą się w Szkołach Podstawowych Nr 3 i 5 o godz. 16.00, a w Szkole Podstawowej Nr 2 o godz. 15.30.

Finansowanie działań oświatowych odbywa się na podstawie przyznawanych subwencji. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2019 r. poz. 181 z późn. zm.) z wyłączeniem

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHELMŹA NA LATA 2020-2025

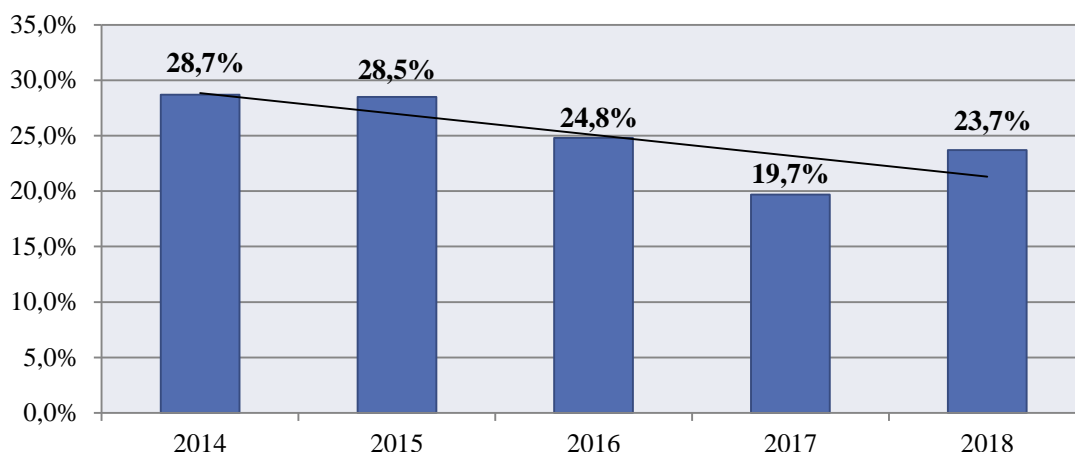
zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Przepisy gwarantują minimalną wysokość tej kwoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określanego corocznie w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego¹⁰.

W 2016 roku wydatki na oświatę i wychowanie wyniosły 12 559 884 zł, w 2017 roku kształtowały się na poziomie 12 328 969 zł, natomiast w 2018 roku Miasto poniosło wydatki z tym związane w wysokości 14 838 396 zł.

Znaczny odsetek wydatków Miasta Chełmża przeznaczony zostaje co roku na oświatę i wychowanie, a jednocześnie możemy zauważyć spadek udziału wydatków z budżetu Miasta na ten cel w porównaniu do lat poprzednich. W 2014 roku wydatki te stanowiły 28,7%, w 2015 roku 28,5%, w 2016 roku 24,8%, w 2017 roku 19,7%, natomiast w 2018 roku 23,7% wszystkich wydatków Miasta. W porównaniu do roku 2014, w roku 2018 nastąpił spadek wydatków na powyższy cel o 5 pp.

¹⁰ <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>

Wykres 6. Udział wydatków z budżetu Miasta Chełmża na oświatę i wychowanie w latach 2014-2018.

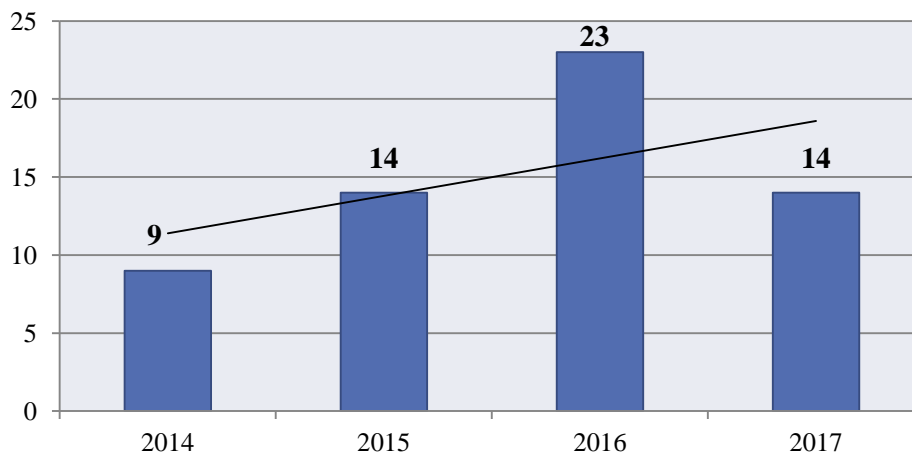
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. Infrastruktura Miasta

W 2017 roku w Chełmży oddano do użytku 14 mieszkań (na każdych 1000 mieszkańców przypada więc 0,96 nowych lokali), co oznacza, że oddano o 9 mieszkań mniej niż w roku poprzednim. Liczba nieruchomości oddanych do użytkowania w 2017 roku na 1000 mieszkańców jest znacznie mniejsza niż ma to miejsce w województwie kujawsko-pomorskim i całej Polsce. Liczba mieszkań oddanych do użytku w 2017 roku na 1000 mieszkańców wynosi:

- 0,96 w Mieście Chełmża;
- 3,72 w województwie kujawsko-pomorskim;
- 4,64 w całej Polsce.

Wykres 7. Liczba mieszkań oddanych do użytku w Mieście Chełmża w latach 2014-2017.

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl>

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w Mieście Chełmża to 5 403 nieruchomości. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania to 57,3 m², co jest wartością mniejszą w porównaniu do całego województwa kujawsko-pomorskiego, gdzie kształtuje się ona na poziomie 69,9 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosi 21,3 m², podczas gdy w województwie kujawsko-pomorskim ma ona wartość 24,8 m², a w Polsce wynosi 27,4 m². Średnia liczba izb w mieszkaniach to 3,31 – wartość ta jest niezmienna od 2017 roku.

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe w Mieście Chełmża w latach 2014-2018.

	2014	2015	2016	2017	2018
Mieszkania	5 342	5 355	5 376	5 389	5 403
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	56,6	56,7	56,9	57,0	57,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m²	20,3	20,5	20,7	21,0	21,3
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	3,30	3,30	3,30	3,31	3,31

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Stopień wyposażenia budynków w instalacje techniczno-sanitarne w Mieście Chełmża jest dobry, gdyż większość mieszkań posiada dostęp do podstawowych instalacji np. wodociągu, ustępu spłukiwanego, czy łazienki. Na 5 403 mieszkania w 2018 roku:

- 98,4% mieszkań przyłączonych było do wodociągu;
- 91,9% mieszkań wyposażonych było w ustęp spłukiwany;
- 86,4% mieszkań posiadało łazienkę;
- 69,2% mieszkań korzystało z centralnego ogrzewania.

Tabela 14. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2014-2018.

	Jednostka miary	2014	2015	2016	2017	2018
Wodociąg	Liczba	5 255	5 268	5 289	5 302	5 316
	%	98,4	98,4	98,4	98,4	98,4
Ustęp spłukiwany	Liczba	4 904	4 917	4 938	4 951	4 965
	%	91,8	91,8	91,8	91,9	91,9
Łazienka	Liczba	4 607	4 620	4 641	4 654	4 668
	%	86,2	86,3	86,3	86,4	86,4
Centralne ogrzewanie	Liczba	3 679	3 692	3 713	3 726	3 740
	%	68,9	68,9	69,1	69,1	69,2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

5. Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalna w Mieście realizowana jest w głównej mierze przez Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Juliana Prejsa oraz działający w jej strukturach Chełmżyński Ośrodek Kultury. Ponadto przy Bibliotece funkcjonuje Punkt Informacji Turystycznej realizujący zadania z zakresu promocji i upowszechniania turystyki i krajoznawstwa. Biblioteka w 2018 roku obsługiwała 2 068 czytelników, którzy mogli korzystać bezpłatnie ze zbiorów liczących 52 615 woluminów.

Tabela 15. Liczba udostępnień książek, czasopism i zbiorów specjalnych w latach 2017-2018.

Udostępnienia	Ogółem		Na zewnątrz		Na miejscu	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Książki	52 767	49 643	40 765	41 535	12 002	8 108
Czasopisma	5 316	4 156	800	1 057	4 516	3 099
Zbiory specjalne	8 096	9 226	220	261	7 876	8 965
Razem	66 179	63 025	41 785	42 853	24 394	20 172

Źródło: Raport o stanie Gminy Miasto Chełmża za 2018 rok

Działania Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej skupiały się w 2018 roku szczególnie na pracy z najmłodszym czytelnikiem, na aktywizacji seniorów oraz promowaniu lokalnej twórczości poprzez organizowanie wystaw i spotkań miejscowych twórców i artystów. Ważną część działalności kulturalnej Biblioteki stanowi organizacja konkursów o różnej tematyce. W minionym roku placówka ta zorganizowała kilka konkursów plastycznych, konkurs fotograficzny, konkurs na interpretację wiersza oraz konkurs ortograficzny. Część z konkursów miała zasięg powiatowy.

Biblioteka redaguje i wydaje miesięcznik „Głos Chełmżyński” mówiący o wydarzeniach społecznych i kulturalnych Miasta. Prowadzi działalność wydawniczą, wystawienniczą, czytelniczą, konkursową. Biblioteka współpracuje z władzami Miasta i Gminy, Starostwem Powiatowym z wydziałem promocji Urzędu Miasta, Wojewódzką Biblioteką Publiczną i Książnicą Miejską w Toruniu, Regionalnym Ośrodkiem Studiów i Ochrony Środowiska Kulturalnego w Toruniu, Muzeum Okręgowym w Toruniu, Muzeum Etnograficznym w Toruniu, Galerią Twórczości Dziecka, Toruńskim Towarzystwem Kultury i Chełmżyńskim Towarzystwem Kultury, Toruńskim Wydawnictwem Adam Marszałek, Ośrodkiem Turystyki i Sportu, Związkiem Emerytów i Rencistów, Związkiem Kombatantów,

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHEŁMŻA NA LATA 2020-2025

Towarzystwami Muzycznymi, szkołami, przedszkolami, klubami sportowymi oraz zakładami pracy.

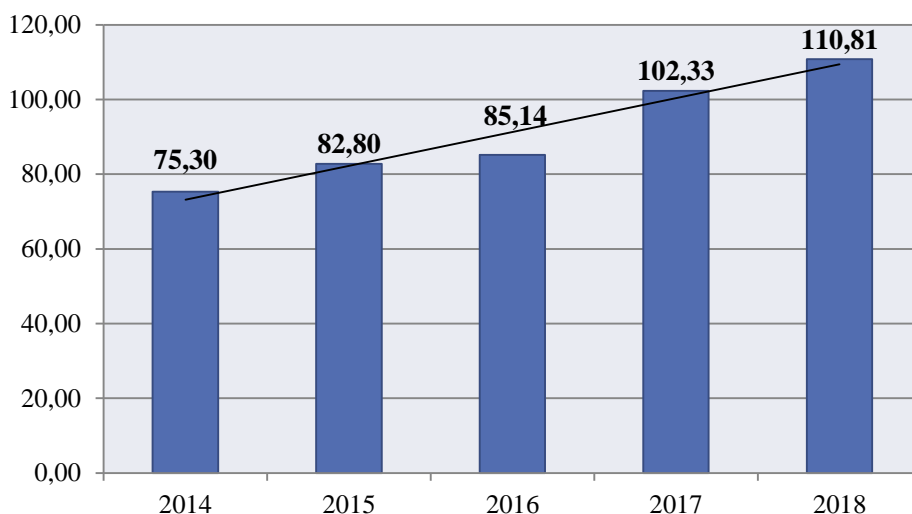
Istotną rolę w życiu kulturalnym Miasta odgrywa Chełmżyński Ośrodek Kultury, który decyzją Rady Miasta w 1998 roku został włączony w struktury Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej. W 2018 roku był on organizatorem bądź współorganizatorem szeregu imprez kulturalnych, w tym m.in. 3 przeglądy piosenki, 7 koncertów muzycznych, przeglądu tańca towarzyskiego, 10 występów artystycznych organizowanych z różnych okazji i poświęconych różnej tematyce. Ponadto w sali widowiskowej ChOK odbywały się także projekcje filmów, żywe lekcje historii, wystawy prac konkursowych oraz inne uroczystości związane z bieżącymi świętami i rocznicami. Kolejną formą działalności w sferze kultury realizowanej przy Chełmżyńskim Ośrodku Kultury jest prowadzenie sekcji zainteresowań. Łącznie w 2018 roku prowadzono 15 sekcji. Były to sekcje plastyczne, gier planszowych, szachowa, gier karcianych, estradowo-wokalna, cyrkowa, instrumentów dętych i perkusyjnych, mażorettek, w zakresie tańca towarzyskiego, aerobiku oraz zajęć ruchowo-tanecznych dla seniorów. Ośrodek na potrzeby sekcji udostępnia pomieszczenia na prowadzenie zajęć oraz w przypadku niektórych z nich zapewnia wsparcie instruktora. Ponadto ChOK zajmuje się przygotowaniem i realizacją miejskich imprez z okazji święta Miasta. W okresie ferii zimowych i w czasie wakacji organizowane są zabawy wokalne, imprezy rozrywkowe, mini bale karnawałowe dla dzieci, imprezy estradowe itp.

Na terenie Miasta Chełmży od października 2012 roku funkcjonuje filia Uniwersytetu Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy, która powstała z inicjatywy Burmistrza Jerzego Czerwińskiego. W 2018 roku odbyło się w tym zakresie 17 wykładów¹¹.

Na poniższym wykresie przedstawiono wydatki Miasta Chełmży w ramach *Działu Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego* w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2014-2018. Wydatki na kulturę w Mieście na przestrzeni analizowanych lat uległy wzrostowi i w 2018 roku wyniosły 110,81 zł na osobę – czyli zwiększyły się o 32% w porównaniu z rokiem 2014.

¹¹ Raport o stanie Gminy Miasto Chełmża za 2018 rok.

Wykres 8. Wydatki na kulturę w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Miasta Chełmży w latach 2014-2018 (w złotych).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ośrodek Sportu i Turystyki jest jednostką organizacyjną Miasta Chełmża, którego przedmiotem działania jest organizowanie przedsięwzięć z zakresu kultury fizycznej, sportu i wypoczynku. Działalność sportową Miasto Chełmża prowadzi w oparciu o bazę sportowo – rekreacyjną, na którą składają się:

- Kryta Pływalnia;
- Hala Sportowo – Widowiskowa;
- Ośrodek Turystyki - ul. Tumska 12A;
- Stadion Miejski ul. 3 Maja 18;
- Kompleks sportowo – rekreacyjny „Moje Boisko Orlik 2012” przy ul. 3 Maja 16 A;
- Plaża Miejska „Ustronie” przy ul. Łaziennej;
- Place zabaw dla dzieci;
- Skatepark;
- Amfiteatr;
- Obiekt sportowy „Moje Boisko Orlik 2012” przy ul. Frelichowskiego.

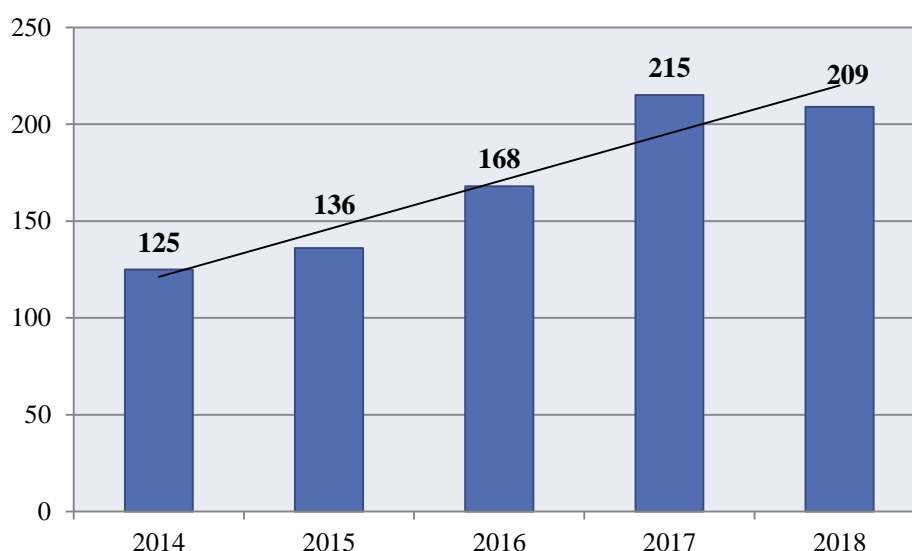
Na terenie Miasta działają także kluby i stowarzyszenia sportowe, które wspierają rozwój sportowy mieszkańców oraz zapewniają bogatą ofertę aktywnego spędzania wolnego czasu. Należą do nich:

- Klub Sportowo – Turystyczny „Włókniarz”;
- Chełmżyńskie Towarzystwo Wioślarskie 1927;
- Klub Sportowy „Legia”;

- Międzyszkolny Klub Sportowy;
- Klub Sportowy „Grom”;
- Koło Miejskie PZW;
- Stowarzyszenie „Białe Żagle”;
- Klub Sportowy Chełmża;
- Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka”.

Na poniższym wykresie przedstawiono wydatki Miasta Chełmży w ramach *Działu Kultura fizyczna* w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2014-2018. Wydatki na kulturę fizyczną na przestrzeni analizowanych lat uległy wzrostowi i w 2018 roku wyniosły 209 zł na osobę – czyli zwiększyły się o 40% w porównaniu z rokiem 2014.

Wykres 9. Wydatki na kulturę fizyczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Miasta Chełmży w latach 2014-2018 (w złotych).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Wśród najciekawszych i jednocześnie mających najistotniejsze znaczenie dla Miasta zabytków (atrakcji turystycznych) można wymienić:

- Konkatedrę pod wezwaniem Świętej Trójcy;
- Kościół filialny pod wezwaniem Św. Mikołaja;
- Cmentarz katolicki z I połowy XIX wieku;
- Wieża ciśnień w Chełmży;
- Ratusz w Chełmży.

Do atrakcji Miasta należy także Chór Św. Cecylii, będący najstarszym i nieprzerwanie działającym chórem w Polsce. Został założony w 1869 roku i działa przy parafii pod wezwaniem Świętego Mikołaja Biskupa przy Bazylice Konkatedralnej Trójcy Świętej w Chełmży.

Miasto Chełmża jest atrakcyjne także dla osób poszukujących możliwości aktywnego spędzania czasu, w tym rekreacji i wypoczynku nad wodą. Na terenie Miasta dostępne są 2 jeziora urozmaicające miejski krajobraz: Jezioro Chełmżyńskie oraz Jezioro Archidiakonka. Dla osób uprawiających turystykę rowerową Chełmża oferuje trzy szlaki turystyczne (pieszo - rowerowe) o ciekawej konfiguracji dla rowerzystów:

- Żółty – Papowo Biskupie – Bielczyny – Chełmża;
- Niebieski – Chełmża – Mirakowo – Kamionki – Gronowo – Młyniec – Ciechocin;
- Zielony - Chełmża – Kuchnia – Grodno – Kielbasin – Kielbasinek – Dźwierzno – Zelgno – Witkowo – Dziemiony – Skąpe – Bielczyny – Głuchowo – Nawra – Kończewice – Chełmża.

6. Opieka zdrowotna

Na terenie Gminy Miasto Chełmża opiekę medyczną dla mieszkańców, zapewniają placówki opieki zdrowotnej:

- Szpital Powiatowy w Chełmży sp. z o.o., ul. Szewska 23;
- Stomatologia i Protetyka:
 - Prywatny Gabinet Stomatologiczny Sawińska Justyna, 87-140 Chełmża ul. Rybaki 9a/1;
 - Aldent Klinika Stomatologiczna, Aldent Pracownia Techniki Dentystycznej, Gruźlewski Radosław, 87-140 Chełmża ul. Sienkiewicza 1 B;
 - Prywatny Gabinet Stomatologiczny, Praszczalek Leszek, 87-140 Chełmża ul. Moniuszki 21;
 - Centrum Stomatologiczne, Szyduczyński Bernard, 87-140 Chełmża ul. Hallera 4/2;
 - Prywatny Gabinet Stomatologiczny, Woch-Kaatz Hanna - lekarz stomatolog, specjalista protetyk, 87-140 Chełmża ul. Kościuszki 4;

→ Usługi Lekarskie:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Kardiochron” s.c., Poradnia Kardiologiczna Orzechowska – Słomska Lidia, Andrzej Słomski, Chełmża ul. Kościuszki 4, Chełmża ul. Generała Hallera 24;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Praktyka Lekarza Rodzinnego Cecylia Kwabiszewska, 87-140 Chełmża ul. Sienkiewicza 1b;
- Gabinet Lekarski Lek. Med. Alicja Piotrkowska, Specjalista Chorób Wewnętrznych Diabetolog, 87-140 Chełmża ul. Antoniego Depczyńskiego 2-4, 87-140 Chełmża ul. Kościuszki 4;
- Zespół Opieki Rodzinnej „Mój Lekarz” Małgorzata Święconek - Strąkowska, Cezary Strąkowski s.c. Poradnia Lekarza Rodzinnego Pracownia USG, 87- 140 Chełmża ul. Szewska 10/1;
- Prywatny Gabinet Endokrynologiczny Jadwiga Witkowska, 87-140 Chełmża ul. Rynek Garncarski 1;
- „Przychodnia Chełmżyńska” s.c. Ewa Antoniak-Hałat & Małgorzata Jakubowska & Agnieszka Muzioł, 87-140 Chełmża ul. Kościuszki 4;
- Gabinet Ginekologiczny Kaatz Maciej, 87-140 Chełmża ul. Broniewskiego 31;
- Prywatny Gabinet Lekarski Marek Strawiński, 87-140 Chełmża ul. Kościuszki 1;
- Prywatna Praktyka Lekarska Specjalista Chirurgii Ogólnej Cezary Hałat, 87-140 Chełmża ul. Kościuszki 4;
- Gabinet Okulistyczny Anna Górska, 87-140 Chełmża ul. Sikorskiego 8.

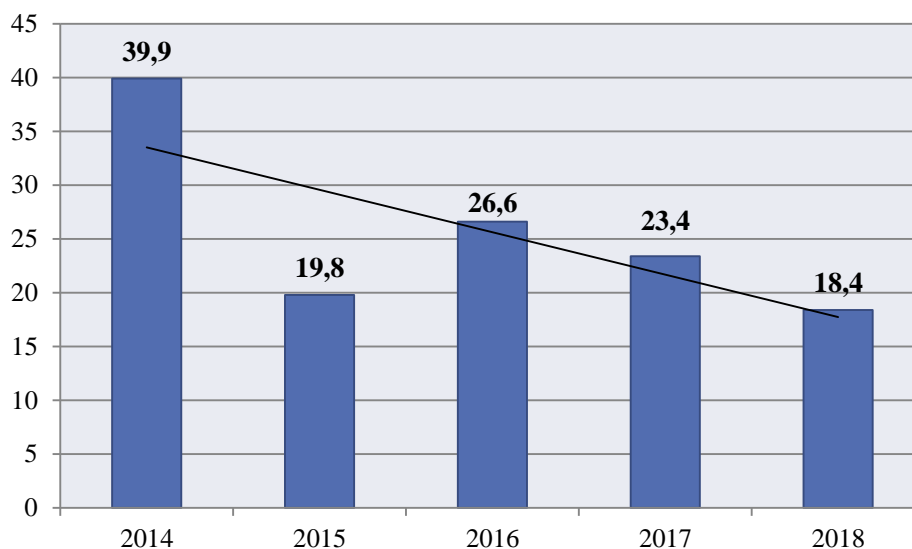
Na terenie Miasta funkcjonuje także pięć aptek, które zapewniają mieszkańcom Chełmży dostęp do niezbędnych leków:

- Apteka „POD ORŁEM”, 87-140 Chełmża ul. Rynek 13;
- Apteka „POD KASZTANAMI”, 87-140 Chełmża ul. Kościuszki 1;
- Apteka „NOVA”, 87-140 Chełmża ul. Sikorskiego 50;
- Apteka „CENTRUM” Chełmża, 87-140 Chełmża ul. Sikorskiego 30;
- Apteka „ARNIPHARM”, 87-140 Chełmża, ul. Kościuszki 4 (w budynku Przychodni Chełmżyńskiej)¹².

¹² <https://www.chelmza.pl/9942,zdrowie> dostęp: 16.01.2020

Na poniższym wykresie przedstawiono wydatki Miasta Chełmży w ramach *Działu ochrona zdrowia* w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2014-2018. Wydatki na ochronę zdrowia na przestrzeni analizowanych lat uległy zmniejszeniu i w 2018 roku wyniosły 18,40 zł na osobę – czyli zmniejszyły się o 216% w porównaniu z rokiem 2014.

Wykres 10. Wydatki na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Miasta Chełmży w latach 2014-2018 (w złotych).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

7. Bezpieczeństwo publiczne

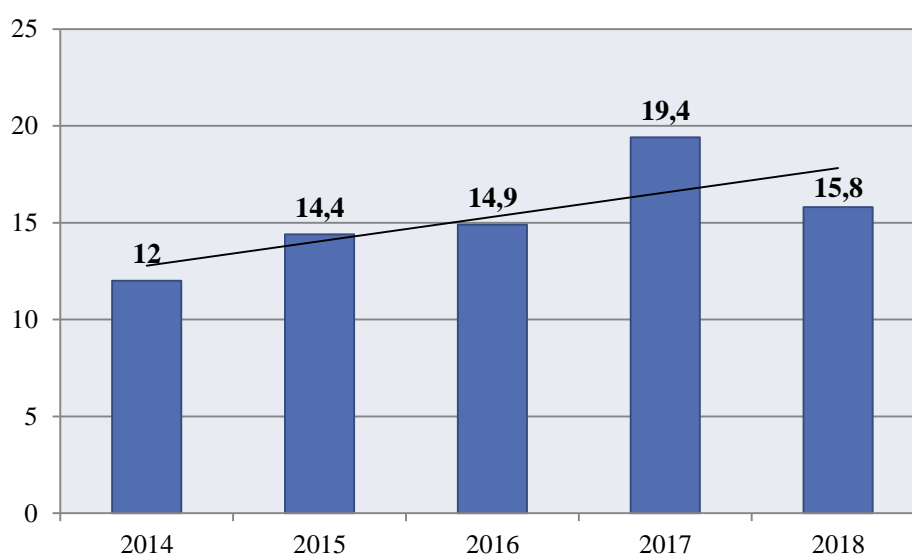
Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

Zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego realizowane były w głównej mierze przez Komisariat Policji w Chełmży przynależący do Komendy Miejskiej Policji w Toruniu oraz Straż Miejską. Od sześciu lat Straż Miejska działa w składzie 3 osobowym. Komisariat Policji realizuje programy kontrolno-prewencyjne w zakresie bezpieczeństwa na drogach oraz bezpiecznego wypoczynku dzieci i młodzieży. W Komisariacie od roku 1999 realizowany jest program „Bezpieczna Chełmża”, który w swoich założeniach realizuje wszystkie cele programów prewencyjnych, realizowanych przez KMP w Toruniu. W ramach programu współuczestniczą następujące podmioty: władze samorządowe, Straż Miejska, Państwowa Straż Pożarna, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, dyrektorzy

szkół, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, placówki opiekuńczo-wychowawcze, ośrodki pomocy społecznej, nadleśnictwa, Polski Związek Wędkarski i działkowcy.

Na poniższym wykresie przedstawiono wydatki Miasta Chełmży w ramach *Działu bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa* w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2014-2018. Wydatki na ten cel na przestrzeni analizowanych lat uległy wzrostowi i w 2018 roku wyniosły 18,40 zł na osobę – czyli zwiększyły się o 24% w porównaniu z rokiem 2014.

Wykres 11. Wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Miasta Chełmży w latach 2014-2018 (w złotych).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

8. Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych

8.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”¹³. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług, nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo.

¹³ J. Oniszczyk, *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy*, s. 269.

Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹⁴.

Na terenie Gminy Miasto Chełmża funkcjonują stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności, z którymi Gmina współpracuje. Roczny program współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego na rok 2019 przyjęty został przez Radę Miejską uchwałą nr XXXIX/271/18 z dnia 16 października 2018 roku. Głównym celem Programu jest dążenie do partnerskiej współpracy z organizacjami w realizacji zadań publicznych dla jak najlepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców Gminy. Program na 2019 rok obejmował następujące zadania:

- **ochronę i promocję zdrowia**, w ramach którego to zadania wspierane były działania związane z propagowaniem zdrowego stylu życia, funkcjonowaniem punktów profilaktycznych, prowadzeniem akcji profilaktycznych, organizacją olimpiad, konkursów, honorowe krwiodawstwo oraz działalność oświatowo-zdrowotną wśród dzieci i młodzieży;
- **działania na rzecz osób niepełnosprawnych**, w ramach których wspierano integrację ze środowiskiem ludzi zdrowych poprzez organizację imprez integracyjno – rekreacyjnych;
- **wypoczynek dzieci i młodzieży**, w ramach którego wspierano organizację rajdów, obozów, imprez dla dzieci i młodzieży;
- **kulturę, sztukę, ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego**, w ramach których wspierano organizowanie festiwali, konkursów, przeglądów, imprez miejskich, w tym o charakterze rocznicowym, informowanie społeczności lokalnej o wydarzeniach związanych z miastem w prasie wydawanej na terenie miasta Chełmży oraz wydawanie książek i wydawnictw promujących miasto;
- **kulturę fizyczną i sport**, w ramach którego wspierano szkolenie dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej w różnych dziedzinach sportu oraz udział poszczególnych dyscyplin sportowych w rozgrywkach ligowych na różnych szczeblach;
- **ekologię i ochronę zwierząt oraz dziedzictwa przyrodniczego** poprzez wspieranie działań dotyczących prowadzenia kontroli w zakresie zapobiegania niszczenia środowiska naturalnego i przyrody;

¹⁴ M. Yaziji, J. Doh, *Organizacje pozarządowe a korporacje*, s. 15.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

- **ratownictwo i ochronę ludności**, w ramach którego spierano działania z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa wypoczywającym nad wodą;
- **działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym**, w ramach którego wspierano działania na rzecz osób starszych¹⁵.

W celu realizacji Programu, szczególnie w aspekcie współpracy finansowej, Burmistrz Miasta na początku stycznia 2018 roku ogłosił otwarty konkurs ofert na realizację zadań własnych Gminy. Komisja na dwóch posiedzeniach dokonała oceny 26 ofert złożonych w otwartych konkursach na realizację zadań własnych gminy przez organizacje pozarządowe. Spośród 26 złożonych ofert komisja wyłoniła 24 oferty, które otrzymały następnie, po zawarciu stosownych umów, dofinansowanie ze środków budżetu Miasta na 2018 rok. Łączna wartość zawartych umów wyniosła 260 tysięcy złotych, a dofinansowaniem objęto 23 organizacje działające na terenie Miasta Chełmży. Poniżej przedstawiono wykaz zadań objętych dofinansowaniem w 2018 roku.

Tabela 16. Wykaz zadań objętych dofinansowaniem w ramach konkursów dla organizacji pozarządowych.

L.P.	Nazwa zadania	Wysokość środków z budżetu	Nazwa organizacji
1.	Festiwal artystyczny „Freak Festival”	2 000	Fundacja „Aktshow”
2.	Koncert Wielkopostny	4 000	Stowarzyszenie „Tumska 14”
3.	Rozgrywki 2018	58 000	Klub Sportowy „Legia Chełmża”
4.	Turnieje „Baški” i „Tysiaca” Parami	5 000	Chełmżyński Klub Sportowych Gier Karcianych „AS PIK”
5.	Organizowanie szkolenia sportowego dla dzieci i młodzieży w zakresie karate kyokushin i samoobrony oraz udziału w rywalizacji sportowej	8 000	Klub Sportów i Sztuk Walki „Samurai Spirit Dojo”
6.	Szkolenie dzieci i młodzieży w sezonie 2018	10 000	Uczniowski Klub Sportowy Włókniarz Chełmża
7.	Zawody Sportowe 2018	2 000	Klub Sportowy Chełmża Futsal Team
8.	„Graj o marzenia” – szkolenie dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć sportowych oraz organizację turniejów	5 000	Akademia Piłkarska „Gol” Chełmża
9.	Chełmżyńska Piłka Kobięca	10 000	Kobięcy Klub Piłkarski Chełmża

¹⁵ Program Współpracy Gminy Miasta Chełmży z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2019.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

10.	Szkolenie dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć przez stowarzyszenia kultury fizycznej w różnych dyscyplinach sportowych	15 000	Chełmżyńskie Towarzystwo Wioślarskie 1927
11.	Współzawodnictwo sportowe dzieci i młodzieży uzdolnionej wędkarsko	5 000	Polski Związek Wędkarski
12.	Pamięć historii żyje w nas	13 000	Komenda Hufca ZHP im. Antoniego Depczyńskiego
13.	Obóz pod namiotami szkoleniowo - rekreacyjny	6 000	Komenda Hufca ZHP im. Antoniego Depczyńskiego
14.	Radość niepełnosprawnych naszą radością	14 000	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń”
15.	Senior z Kulturą	14 000	Fundacja „Amicus”
16.	Ochrona Przyrody i Środowiska Naturalnego Nadrzędnym Zadaniem Społeczeństwa	4 000	Liga Ochrony Przyrody
17.	Szkolenie dzieci i młodzieży, organizacja zawodów i pokazów sportowych	18 000	Międzyszkolny Klub Sportowy
18.	Chełmża w książce – promocja miasta	15 000	Towarzystwo Przyjaciół Chełmży
19.	Współorganizowanie miejskich imprez kulturalnych o charakterze ponadlokalnym	10 500	Stowarzyszenie Muzyczne „Kamerton”
20.	Bezpieczeństwo na wodach	4 000	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Zarząd Rejonowy
21.	Organizowanie szkoleń sportowych dla dzieci i młodzieży przez KST „Włókniarz” Chełmża	30 000	Klub Sportowo – Turystyczny „Włókniarz”
22.	X Rodzinne Regaty Długodystansowe Chełmża – Zalesie - Chełmża	3 000	Stowarzyszenie Białe Żagle Chełmża
23.	Rozpowszechnianie sportów motorowych wśród młodzieży. Współorganizowanie imprez miejskich	2 000	Chełmżyńska Grupa Motocyklowa „Łoza”
24.	Honorowe Krwiodawstwo, Pierwsza Pomoc	3 000	Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Chełmży

Źródło: Raport o stanie Gminy Miasto Chełmża za 2018 rok

8.2. Pomoc społeczna

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Miasta Chełmża jest **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej**, który działa na podstawie Uchwały Nr IX/61/90 Rady Miejskiej Chełmży z dnia 19 grudnia 1990 roku w sprawie utworzenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Uchwały Nr XXVII/200/17 Rady Miejskiej Chełmży z dnia 30 listopada 2017 roku w sprawie Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ośrodek realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone gminie przez

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.);
- ustawy Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020, (M.P. z 2013 r., Nr 221);
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, (Dz. U. z 2019 r., poz. 60 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, (Dz. U. z 2019 r. poz. 670 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, (Dz. U. z 2019 r., poz. 730 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, (Dz. U. z 2019 r., poz. 730 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, (Dz. U. z 2019 r., poz. 1373 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, (Dz.U. z 2019 r., poz. 1481 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz.U. z 2019 r., poz. 1390 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 60 z późn.zm.).

Do zadań Ośrodka w zakresie pomocy społecznej według jego Statutu należy:

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń pomocowych;
- praca socjalna;

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHEŁMŻA NA LATA 2020-2025

- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- świadczenie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób i rodzin;
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- realizacja programów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej i budżetu państwa;
- realizacja gminnych programów osłonowych i wypłacanie z tego tytułu świadczeń;
- wykonywanie innych zadań na podstawie ustaw oraz programów rządowych¹⁶.

Przy realizacji zadań statutowych Ośrodek współpracuje z organami administracji rządowej oraz samorządowej na szczeblu gminy, powiatu i województwa, urzędami, instytucjami i organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami i związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, sądami, prokuraturą, komornikami, pracodawcami oraz osobami prawnymi i fizycznymi oraz innymi podmiotami realizującymi cele zadania z zakresu zadań określonych w statucie Ośrodka i wynikającymi z przepisów prawa.

W 2018 roku na pomoc społeczną poniesiono wydatki na łączną kwotę 5 712 610 zł – a więc o 4,2% mniej niż w roku 2017 i o 359% mniej niż w roku 2016. W 2017 roku kwota wydatków kształtowała się na poziomie 5 954 562 zł, natomiast w 2016 roku poniesiono koszty z tym związane na łączną kwotę 20 544 203 zł.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Chełmży w 2018 roku zatrudnione były 22 osoby, w tym: kadra kierownicza (2 osoby), pracownicy socjalni (7 osób), pozostali pracownicy (13 osób – 1 osoba to pracownik administracyjny, a 12 osób zatrudnionych jest na stanowiskach opiekuna osoby starszej). Spośród zatrudnionych osób w MOPS 7 pracowników posiada wykształcenie wyższe, 3 osoby wykształcenie średnie. Specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 1 pracownik socjalny. Wśród pracowników 1 osoba posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej. Ponadto

¹⁶ Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży (uchwała Nr XXVII/200/17 Rady Miejskiej w Chełmży z dnia 30 listopada 2017 roku).

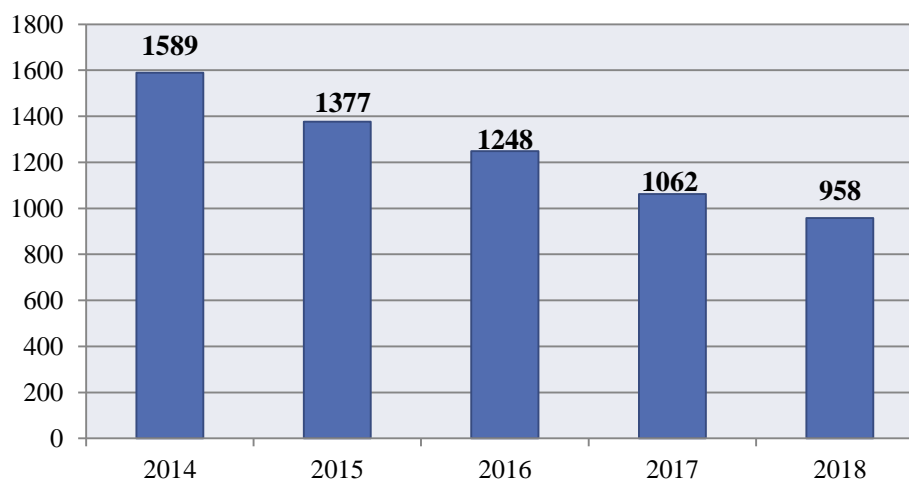
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHELMŹA NA LATA 2020-2025

w ramach zadań zleconych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia 2 pracowników do obsługi świadczenia wychowawczego, 3 pracowników do obsługi świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego oraz 2 osoby do obsługi dodatków mieszkaniowych.

Działania realizowane w ramach Strategii są związane ściśle z realizowaną polityką społeczną na rzecz mieszkańców Chełmży. Szczególnie uwzględniają one osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej jak i zagrożone ogólnie pojętym wykluczeniem społecznym. W tym wypadku niezwykle istotna jest analiza danych statystycznych opracowywanych przez m.in. takie jednostki jak Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży, czy Powiatowy Urząd Pracy w Toruniu. Systematycznie zbierane informacje pozwalają na zaobserwowanie zmian ilościowych oraz pewnych tendencji w strukturze wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy.

W Chełmży ze wsparcia pomocy społecznej w formie świadczeń w 2018 roku skorzystało 958 osób, co stanowiło 6,9% wszystkich mieszkańców. Liczba ta w stosunku do 2017 roku zmniejszyła się o 104 osoby. Na przestrzeni lat 2014-2018 liczba osób korzystających ze świadczeń zmalała o 65%. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie w 2018 roku zmniejszyła się o 89 rodzin. Spośród wszystkich osób, którym udzielono wsparcia 59,9% stanowiły kobiety (573 osoby), a 40,1% mężczyźni (358 osób).

Wykres 12. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2014-2018.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej liczba ta osiągnęła poziom 584 osób, co oznacza wzrost w stosunku do 2017 roku o 69 osób. Jednocześnie dostrzegalny jest nieco większy udział kobiet długotrwale pobierających świadczenie w 2018 roku – stanowiły one 60% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

W roku 2018 liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej w porównaniu do 2014 roku spadła o 8%, natomiast w porównaniu do 2015 roku o 9%.

Tabela 17. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2014-2018 w podziale na płeć

	2014	2015	2016	2017	2018
Kobiety	367	380	312	331	356
Mężczyźni	263	258	268	184	228
Ogółem	630	638	580	515	584

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok

Z pomocy społecznej w postaci świadczeń pieniężnych w 2018 roku skorzystały 652 osoby, natomiast w postaci świadczeń niepieniężnych 371 osób. Spośród korzystających z pomocy społecznej, zauważyć można spadek liczby osób i rodzin zarówno w przypadku świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych. Warto zaznaczyć, że spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pieniężnych zachodzi w szybszym tempie. W roku 2018 liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych w porównaniu do 2014 roku spadła o 45%, natomiast w porównaniu do 2015 roku o 30%. W przypadku świadczeń niepieniężnych zauważalny jest niższy spadek – w porównaniu do 2014 roku ich liczba zmniejszyła się o 29%, a w porównaniu do 2015 roku o 22%.

Tabela 18. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyznanych z pomocy społecznej w Chełmży w latach 2015- 2018.

Rodzaj świadczenia	2015		2016		2017		2018	
	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny
Świadczenia pieniężne	946	901	849	809	736	711	652	632
Świadczenia niepieniężne	482	338	456	320	389	286	371	276

Źródło: Raport o stanie Gminy Miasto Chełmża za 2018 rok

Tak jak systematycznie maleje liczba osób i rodzin korzystających z różnych form wsparcia z pomocy społecznej, tak również zmniejsza się wartość udzielanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Na przestrzeni ostatnich 5 lat wartość udzielonych świadczeń pieniężnych zmniejszyła się o 55%, tj. o kwotę 1 200 371,37 zł.

Tabela 19. Kwota wypłaconych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w latach 2014-2018 (w złotych).

Rok	Kwota świadczeń
2014	3 379 367,10
2015	2 996 827,09
2016	2 798 255,25
2017	2 397 488,74
2018	2 178 995,73

Źródło: Raport o stanie Gminy Miasto Chełmża za 2018 rok

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej obowiązującą od 12 marca 2004 r., Ośrodek udziela i świadczy pomoc osobom i rodzinom zgodnie z art. 7, w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- alkoholizmu i narkomanii;
- sytuacji kryzysowej;
- klęski ekologicznej.

W 2018 roku z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystało łącznie 726 rodzin. W Gminie Miasto Chełmża najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2018 roku było kolejno: ubóstwo (628 rodzin), bezrobocie (487 rodzin), długotrwała lub ciężka choroba (211 rodzin), niepełnosprawność (198 rodzin) oraz potrzeba ochrony macierzyństwa (111 rodzin).

Tabela 20. Powody udzielania świadczeń (liczba rodzin) w latach 2014-2018.

L.P.	powód udzielenia świadczeń	2014	2015	2016	2017	2018
1.	ubóstwo	1072	909	815	716	628
2.	bezrobocie	989	811	714	607	487
3.	niepełnosprawność	164	180	183	215	198
4.	długotrwała lub ciężka choroba	131	130	139	194	211
5.	alkoholizm	22	20	18	39	52
6.	potrzeba ochrony macierzyństwa	46	49	60	103	111
7.	potrzeba ochrony macierzyństwa - w tym: wielodzietność	24	23	29	63	69
8.	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	48	48	39	66	62
9.	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – w tym: rodziny niepełne	-	-	-	-	53
10.	narkomania	2	4	5	3	5
11.	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	14	10	15	16	13
12.	przemoc w rodzinie	1	1	0	2	1
13.	bezdomność	33	34	35	46	48
14.	potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	2
15.	sytuacja kryzysowa	-	-	-	-	1
16.	zdarzenia losowe	5	2	2	2	2
17.	sieroctwo	0	1	1	0	0

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok

Wyżej wymienione przyczyny przyznania pomocy można podzielić na trzy grupy:

- Problem ubóstwa i bezrobocia, który niewątpliwie dominuje. W 2018 roku problem ubóstwa dotykał 86% ogółu rodzin korzystających z pomocy MOPS i był niższy niż w latach poprzednich – w 2014 roku wynosił 92%. Zdiagnozowane ubóstwo wynika przede wszystkim z bezrobocia, które występuje w ponad 67% rodzin. Wskaźnik ten malał z roku na rok – od 85% w 2014 roku, 81% w 2015 roku, 77% w 2016 roku i 74% w 2017 roku;
- Niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba – na przestrzeni ostatnich lat zdecydowanie zwiększyła się liczba rodzin, w których występowała długotrwała lub ciężka choroba – wskaźnik rodzin dotkniętych tym problemem sukcesywnie wzrastał z 11% w 2014 roku do 29% w roku 2018. Podobną tendencję obserwuje się w przypadku osób niepełnosprawnych – wzrosła liczba rodzin z orzeczoną niepełnosprawnością z 24% w 2014 roku do 27% w 2018 roku;

→ Kwestie związane z dysfunkcyjnością rodzin: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, sieroctwo, potrzeba ochrony macierzyństwa, problem przemocy, alkoholizmu i narkomanii w rodzinie. Problemy te są wielowymiarowe, powodują nie tylko konieczność udzielania świadczeń pieniężnych, lecz również zintensyfikowanej pracy socjalnej, działań interdyscyplinarnych, programów psychoprofilaktycznych i wychowawczych.

W 2018 roku przeprowadzono wywiady środowiskowe z 818 osobami. Liczba osób, z którymi przeprowadzono takie wywiady w porównaniu do 2016 roku zmalała o 17,8%, a w porównaniu do roku 2014 o 41,6%.

Tabela 21. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe.

	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba osób ogółem	1 223	1 072	960	945	818
Liczba rodzin	1 153	936	905	911	726
Liczba osób w rodzinach	2 724	2 434	2 265	1 990	1 923

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok

W zakresie pomocy mieszkańcom oraz rozwiązywania występujących na terenie Miasta problemów społecznych funkcjonuje również:

- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chełmży;
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny;
- Noclegownia dla osób bezdomnych;
- Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu przy Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Chełmżyńska”;
- Grupa AA „Dobra Wola”, Grupa Wsparcia AI - ANON „Qvo Vadis” oraz Grupa Wsparcia DDA;
- Punkt Motywacyjno-Konsultacyjny.

III. KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Na podstawie obowiązujących lub opracowywanych programów oraz w wyniku prac zespołów roboczych ds. opracowania Strategii, w odniesieniu do każdej z dziedzin planowania strategicznego przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- charakterystyka dziedziny, skali problemu i działań interwencyjnych (rozdział Podstawowe informacje o dziedzinie, skali problemu i działań interwencyjnych);
- analiza SWOT¹⁷;
- charakterystyka głównych obszarów problemowych (rozdział Obszary problemowe);
- wskazanie najważniejszych obszarów powiązań (rozdział Korelacje).

Podkreślenia wymaga ostatni wymieniony element analizy diagnostycznej – wskazuje on na komplementarność dziedzin planowania strategicznego, zarówno w zakresie podmiotowym jak i funkcjonalnym. W tym celu określone zostały korelacje, powiązania międzydziedzinowe z uwzględnieniem obszarów funkcjonowania Gminy nie objętych zakresem Strategii (np. mieszkalnictwo, edukacja) oraz działalności instytucji nie prowadzonych przez Gminę Miasto Chełmża.

W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz, sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne. Dla każdego z celów operacyjnych zaprezentowana została planowana strategia realizacji celu zawierająca charakterystykę planowanych do realizacji działań. Określone zostały podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania, ramy finansowe oraz wytyczne dla monitorowania realizacji celów.

Cel strategiczny:

Sprawny, odpowiedni do potrzeb, system rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Miasto Chełmża.

POPRZEZ

podejmowanie interwencji w odpowiedzi na problemy mieszkańców w Mieście.

TAK, ABY

interwencja uwzględniała charakter i skalę problemów oraz optymalizowała wykorzystywanie dostępnych zasobów.

¹⁷ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

1. Dziedziny planowania strategicznego

1.1. Wspieranie rodziny

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Miasta w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży, który służy pomocą rodzinom z Miasta znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W poniższej tabeli zaprezentowana została ogólna liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach, korzystających na przestrzeni lat 2016-2018 ze świadczeń rodzinnych. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2018 roku skorzystały 843 rodziny, czyli o 3,8% rodzin mniej niż w roku 2017 oraz 9,5% mniej niż w roku 2016. Dostrzegalna jest tendencja

spadkowa jeśli chodzi o liczbę rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych w Mieście Chełmża.

Tabela 22. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych na przestrzeni lat 2015-2018.

	2016	2017	2018
Ilość rodzin	923	875	843
Liczba osób w rodzinach	1 134	1 116	966

Źródło: Dane udostępnione przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży

Rodziny z Chełmży korzystają również z rządowego programu „Rodzina 500+” działającego od 2016 roku. W 2016 roku rodzinom zostało wypłaconych 1 010 świadczeń tego typu, w 2017 roku 1 116, natomiast w 2018 roku 1 153. Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku wychowawczego wraz z kosztami obsługi wyniosła 9 408 740,14 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała o 703 732,02 zł.

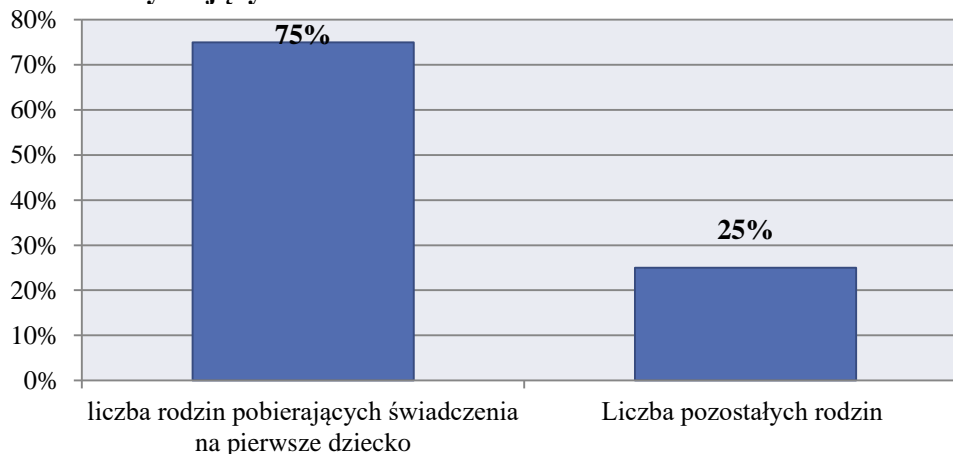
Tabela 23. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych 500+ na przestrzeni lat 2016-2018.

	2016	2017	2018
Liczba rodzin	1 010	1 116	1 153
Kwota świadczeń	7 779 112	9 979 512	9 279 624

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017 i 2018 rok

Spośród wszystkich rodzin pobierających świadczenia wychowawcze, 75% z nich pobiera świadczenie na pierwsze dziecko, w którym to przypadku stosowane jest kryterium dochodowe (862 rodziny). Liczba pozostałych rodzin to 291.

Wykres 13. Udział rodzin otrzymujących świadczenie na pierwsze dziecko w relacji do ogółu rodzin otrzymujących świadczenie.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

Liczba rodzin pobierająca zasiłek rodzinny w 2018 roku wyniosła 601. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 41 rodzin. Wartość wypłaconych świadczeń wyniosła w 2018 roku 2 364 818 zł, podczas gdy rok wcześniej była równo 2 503 014 zł. Nastąpił więc 5,8% spadek wartości wypłaconych świadczeń.

Tabela 24. liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz ich kwota w latach 2014-2018 (w złotych).

	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami	659	629	667	642	601
Kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami	2 236 431	2 237 097	2 538 841	2 503 014	2 364 818

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

Od roku 2018 na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. realizowane jest świadczenie „Dobry Start”. Świadczenie to przysługuje raz w roku w wysokości 300 zł matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu, opiekunowi prawnemu na rozpoczynające rok szkolny dzieci do ukończenia 20 roku życia, na dzieci niepełnosprawne uczące się w szkole do ukończenia przez nie 24 roku życia. Świadczenie „Dobry Start” przysługuje niezależnie od dochodu rodziny. W 2018 roku udzielonych zostało 1 186 świadczeń „Dobry Start”, a wyprawkę szkolną z ww. Programu otrzymało 1 602 dzieci.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2018 z omawianych świadczeń skorzystało 119 rodzin, na łączną kwotę 683 988,00 zł. W porównaniu do lat poprzednich możemy zauważyć spadek liczby rodzin korzystających z tego świadczenia. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

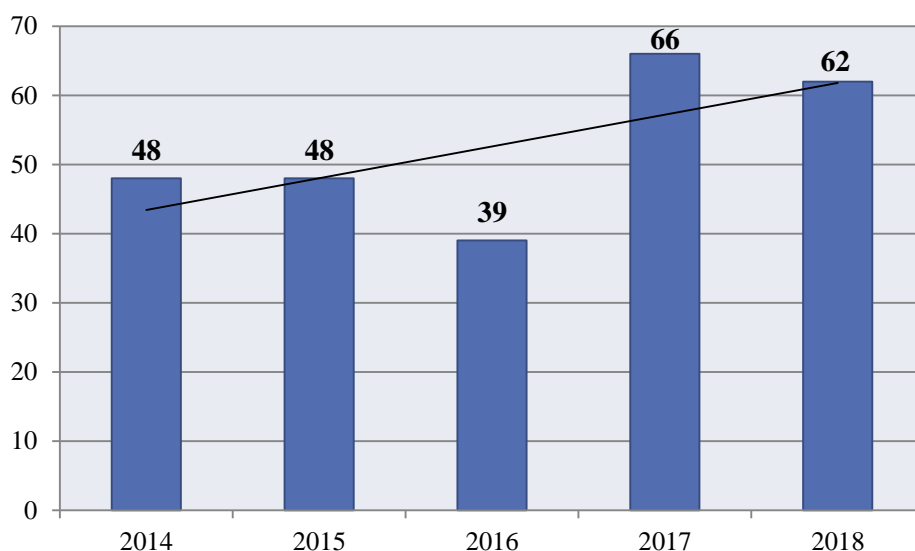
Tabela 25. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane na przestrzeni lat 2014-2018 (w złotych).

	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba rodzin	150	148	145	134	119
Liczba osób	217	215	208	195	167
Kwota świadczeń	804 110	809 785	826 265	778 570	683 988

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

Na przestrzeni lat 2014 – 2018 wzrosła liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W 2018 roku z tego powodu z pomocy skorzystały 62 rodziny, w 2017 roku było to 66 rodzin, w 2016 roku 39 rodzin, a w 2015 i 2014 roku po 48 rodzin. W stosunku do 2014 roku nastąpił wzrost rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych o 22,6%.

Wykres 14. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w latach 2014 – 2018

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy ekonomicznym. Od roku 2014 do 2018 zatrudnionych było 2 asystentów rodziny. Liczba rodzin objętych ich pomocą wynosiła kolejno: 48 w roku 2014, 36 w roku 2015, 35 w roku 2016, 40 w roku 2017 i 40 w roku 2018. W 2018 roku 2 rodziny były zobowiązane przez sąd do pracy z asystentem, a w 2017 i 2016 roku takich rodzin było 3. W 2018 roku asystent zakończył pracę z 22 rodzinami, w 2017 roku z 5 rodzinami, a w 2016 roku z 4 rodzinami.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

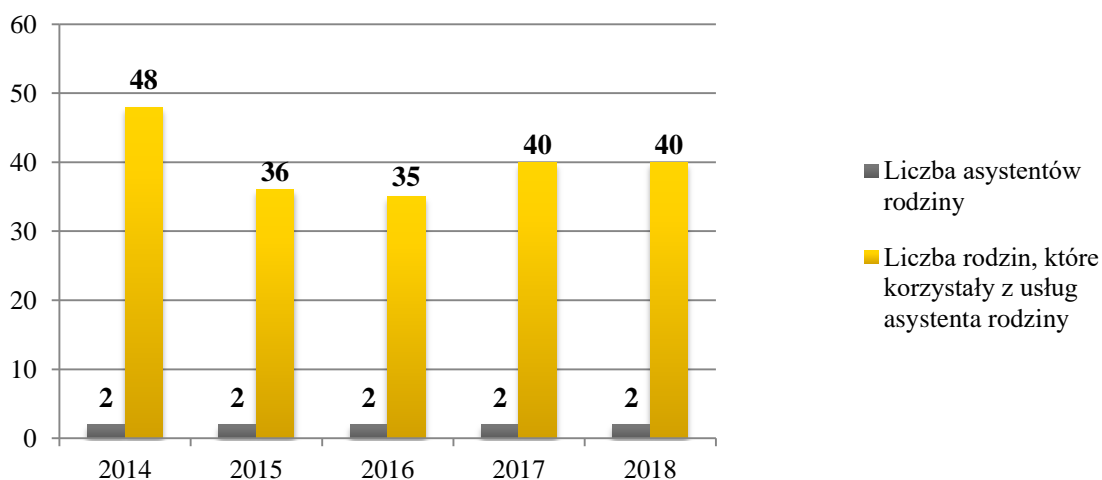
Przyczynami zakończonej pracy z rodzinami w 2018 roku było:

- osiągnięcie celów – 9 rodzin;
- zaprzestanie współpracy przez rodzinę – 2 rodziny;
- brak efektów – 2 rodziny;
- zmiana metody pracy – 9 rodzin.

Wydatki związane z zatrudnieniem asystentów wyniosły 69 195,14 zł, z tego dotacja w ramach rezerwy budżetu państwa wyniosła: 12 690,36 zł, natomiast z Funduszu Pracy: 28 814,48 zł. Praca z rodzinami odbywała się przez następujące działania:

- częste wizytowanie;
- współpracę z instytucjami wdrożonymi (szkoły, policja, kuratorzy, sąd) w życie danej rodziny;
- realizowanie profilaktyki oraz prowadzenie konsultacji ze specjalistami - mediacje rodzinne, porady psychologiczne i prawne;
- uczestnictwo w grupie wsparcia.

Wykres 15. Asystenci rodziny oraz rodziny objęte ich wsparciem na przestrzeni lat 2014 – 2018.

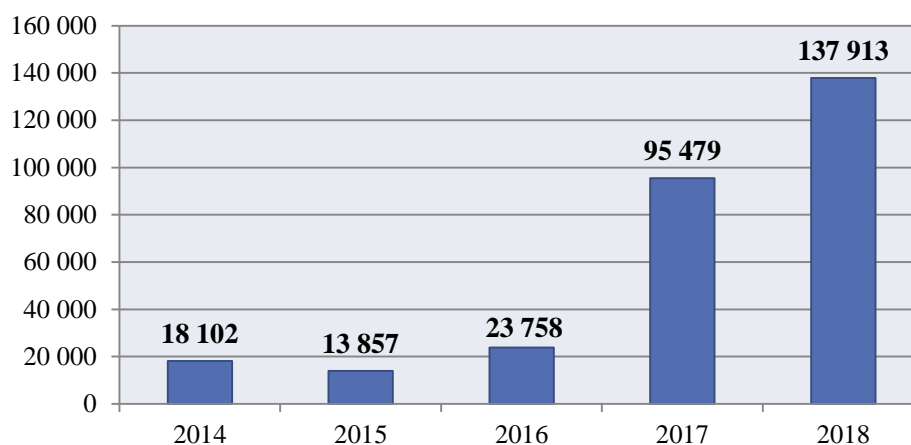

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

W roku 2018 w Chełmży nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

W 2018 roku z terenu Miasta Chełmża 23 dzieci przebywało w pieczy zastępczej, a wydatkowana kwota na ten cel wynosiła 137 913,25 zł. Możemy zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2014-2018 wzrosła o 86,9%.

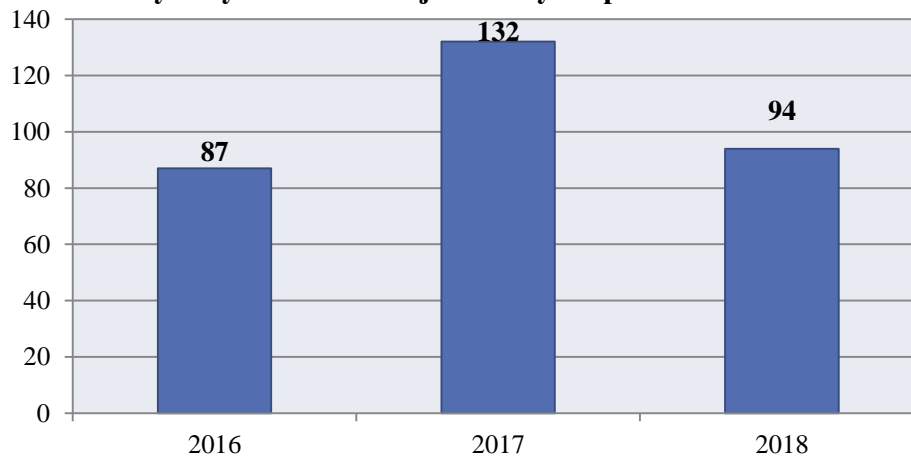
Wykres 16. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2014-2018 (w złotych).

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017 i 2018 rok

Rodziny z Miasta Chełmża mają możliwość korzystania z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci. Oferuje ona system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. W latach 2016-2018 wydano łącznie 313 Kart Dużej Rodziny, w tym 94 w 2016 roku, 132 w 2017 roku oraz 87 w 2018 roku.

Wykres 17. Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny na przestrzeni lat 2016-2018.

Dane udostępnione przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego:

- trudności rodzin w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych wynikające z niskich dochodów,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązаныmi z dziedziną „Wspieranie rodziny” są:

- edukacja (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży);
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu (jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem);
- wsparcie osób niepełnosprawnych (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu);
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych (uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcyjności rodziny i problemów wszystkich ich członków).

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zapewnienie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewycięzania sytuacji kryzysowych rodzinom mającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, a także poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w istniejących placówkach oraz zajęć aktywizujących młodzież.	Liczba zajęć pozalekcyjnych zorganizowanych dla dzieci i młodzieży.
2.	Stworzenie placówki wsparcia dziennego (dofinansowanie działalności, wzrost liczby odbiorców).	Populacja dzieci korzystających z placówki wsparcia dziennego oraz liczba działań zrealizowanych dla dzieci i młodzieży w ramach funkcjonowania placówki.
3.	Zorganizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze.
4.	Rozpowszechnienie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Liczba rozpowszechnionych informacji na temat poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.
5.	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.
6.	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami.
7.	Organizowania różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację rodzin.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane zostaną na organizowaniu sieci wsparcia umożliwiającej pomoc rodzinie zagrożonej problemami wychowawczo-opiekuńczymi na jak najwcześniejszym etapie problemu, zarówno poprzez działania profilaktyczne jak i interwencyjne. Zapewniona zostanie lepsza dostępność i promocja dostępnych usług oraz zostanie wzmocniona zdolność reagowania właściwych podmiotów na wszelkie informacje o możliwości występowania problemów w rodzinach z dziećmi.

Istotną rolę w realizacji celu mają pracownicy socjalni i asystenci rodziny. Do zadań tych dwóch grup zawodowych należy diagnozowanie sytuacji, zarówno problemów, jak i zasobów rodziny – możliwości ich rozwiązywania, a następnie, wspólnie z rodziną kreowanie drogi do wyjścia z sytuacji problemowej.

Konieczne jest również podejmowanie działań zmierzających do wyrównywania szans edukacyjnych z wykorzystaniem wsparcia pozamaterialnego, w szczególności: zajęć

wyrównawczych prowadzonych w placówkach oświatowych, zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwój zainteresowań (np. zajęcia w świetlicach środowiskowych oraz placówkach oświatowych, rozwój oferty pomocowej w celu wyrównania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcie rodziców w edukowaniu ich dzieci). Istotne wydają się szkolenia/warsztaty dla rodziców z zakresu poszerzania kompetencji rodzicielskich. Szkolenia prowadzone powinny być w nurcie strategii edukacyjnej. Równie ważne jest inicjowanie zajęć integrujących rodziny, a więc warsztatów dla rodzin, czy wspólnych zajęć. Nie bez znaczenia pozostaje edukacja dzieci i młodzieży z zakresu komunikacji interpersonalnej w rodzinie.

Wdrażanie		
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	Placówki oświatowe.	Środki własne, MOPS, środki europejskie.

1.2. Wsparcie osób niepełnosprawnych

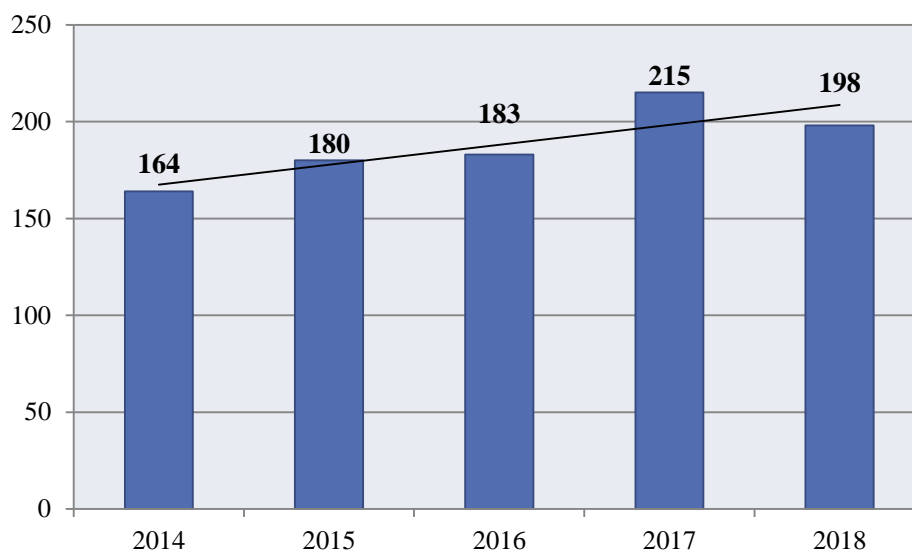
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

Analizując problemy społeczne, które były zauważalne na obszarze Miasta Chełmża, zwrócono także uwagę na zjawisko niepełnosprawności. W 2018 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 198 rodzin. Warto zwrócić uwagę na to, iż niepełnosprawność jako powód udzielenia pomocy i wsparcia znalazła się na czwartym miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie w Mieście w 2018 roku.

Wykres 18. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2014 – 2018.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok

Na przestrzeni lat 2014 – 2018 nastąpił wzrost przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka. W 2014 roku przyznano 744 świadczenia na łączną kwotę 113 832 zł, w 2015 roku liczba świadczeń wynosiła 805 na kwotę 123 165 zł, w 2016 roku kształtowała się na poziomie 810 świadczeń na kwotę 123 930 zł, w 2017 roku przyznano ich 790 na kwotę 120 870 zł, natomiast w 2018 roku liczba świadczeń wyniosła 834 na łączną kwotę 131 844 zł. W ciągu omawianego okresu liczba świadczeń wzrosła o 10,8%.

Tabela 26. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka w latach 2014-2018 (w złotych).

	2014	2015	2016	2017	2018
liczba świadczeń	744	805	810	790	834
kwota świadczeń	113 832	123 165	123 930	120 870	131 844

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

W 2014 roku przyznano 1 991 zasiłków dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2015 roku nastąpił z kolei spadek liczby przyznanych świadczeń do 1 781. W 2016 roku ich liczba wyniosła 1 774, w 2017 roku – 1 658, natomiast w 2018 roku – 1 612. Kwota z powyższych świadczeń w 2018 roku wyniosła 254 770 zł i tym samym zmniejszyła się o 19,5%.

Tabela 27. Zasilek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2014-2018 (w złotych).

	2014	2015	2016	2017	2018
liczba świadczeń	1 991	1 781	1 774	1 658	1 612
kwota świadczeń	304 623	272 493	271 422	253 674	254 770

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

W 2014 roku przyznano 1 361 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2015 roku – 1 334 świadczenia, w 2016 roku – 1 345 świadczeń, w 2017 roku – 1 359 świadczeń, natomiast w 2018 roku – 1 319. Kwota z powyższych świadczeń w 2018 roku wyniosła 208 537 zł.

Tabela 28. Zasilek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia w latach 2014-2018 (w złotych).

	2014	2015	2016	2017	2018
liczba świadczeń	1 361	1 334	1 345	1 359	1 319
kwota świadczeń	208 233	204 102	205 785	207 927	208 537

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

Na terenie Miasta w 2018 roku prowadzone były usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Chełmży w 2018 roku zatrudnionych było 12 opiekunek. Realizacja usług opiekuńczych odbywa się w miejscu zamieszkania osoby i w jej najbliższym otoczeniu. Opiekunki zapewniają opiekę i pomoc przy zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, w zakresie podstawowej opieki higienicznej oraz w zakresie podtrzymywania kontaktów z otoczeniem.

Przy Zespole Szkół Specjalnych w Chełmży działa Międzyszkolny Klub Wolontariatu. Klub prowadzony jest przez 2 opiekunów – nauczycieli ZSS, zrzesza on 25 wolontariuszy, głównie młodzież szkolną, która niesie pomoc najbardziej potrzebującym mieszkańcom Miasta. Pomoc ta najczęściej jest nakierowana na osoby niesamodzielne, niepełnosprawne, którym grozi wykluczenie społeczne.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z dziedziną „Wsparcie osób niepełnosprawnych” są:

- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP.
- aktywność i integracja społeczna seniorów – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie.
- ubóstwo – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów.
- zdrowie – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zapewnienie warunków służących możliwie pełnej integracji osób niepełnosprawnych oraz zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Stworzenie warunków do integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez organizację i dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych.	Liczba zorganizowanych lub dofinansowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym dla osób niepełnosprawnych.
2.	Wspieranie osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, miejscach publicznych, a także barier w komunikowaniu się i barier technicznych.	Liczba i rodzaje usuniętych barier.
3.	Świadczenie usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych oraz rozszerzenie oferty specjalistycznych usług medycznych.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych oraz liczba dostępnych dla osób niepełnosprawnych usług medycznych.

4.	Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą materialną i niematerialną.
-----------	---	---

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane na integracji osób niepełnosprawnych muszą być komplementarne w trzech płaszczyznach: integracji osobistej (uwzględniającej ograniczenia wynikające z barier osobistych występujących u osób niepełnosprawnych), integracji społecznej oraz integracji funkcjonalnej (ograniczającej bariery funkcjonalne, w różnych aspektach życia). Prowadzone będą również działania wspierające rodziny z osobami niepełnosprawnymi.

Dla zapewnienia warunków integracji w sferze osobistej szczególne znaczenie ma przezwyciężenie barier związanych m.in. z niskim poczuciem wartości, ograniczonym poczuciem sprawczości i wpływu na życie oraz poczuciem zależności od innych. Istotne znaczenie ma również zapewnienie dostępu do aktualnych informacji na temat usług i wsparcia kierowanego do osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Dla zapewnienia integracji społecznej osób niepełnosprawnych konieczne jest zapewnienie warunków umożliwiających pełnienie przez nich ról społecznych oraz funkcjonowanie w społeczności lokalnej. Integracja na tych dwóch płaszczyznach wiąże się z koniecznością ograniczania oraz likwidacji barier w komunikowaniu, technicznych i architektonicznych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	placówki oświatowe, PCPR.	Środki własne, środki europejskie.

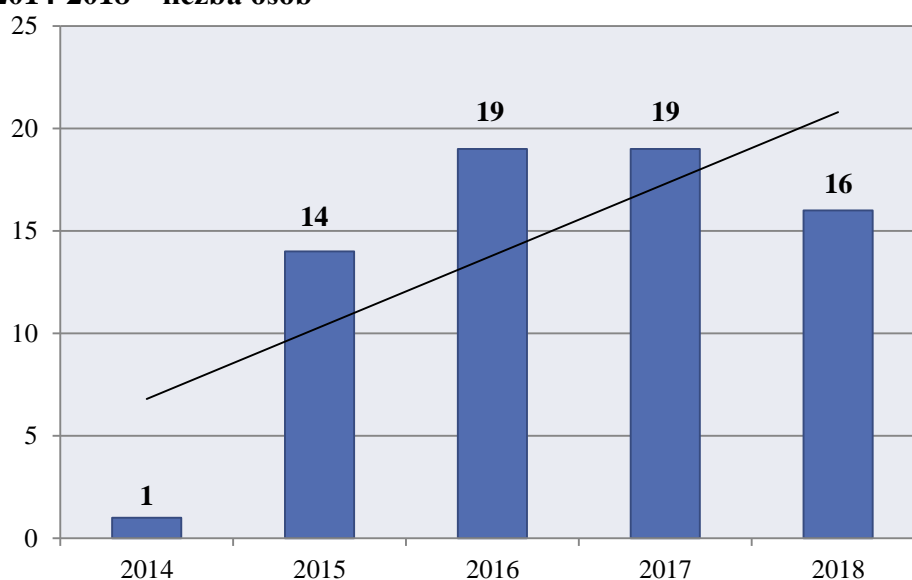
1.3. Zdrowie psychiczne

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan

dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzwianie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁸. Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

W roku 2014 ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystała tylko jedna osoba. W 2015 roku takich osób było już 14, w 2016 i 2017 roku – po 19 osób, a w 2018 roku – 16 osób.

Wykres 19. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznane w latach 2014-2018 – liczba osób

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Chełmży realizowane są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które świadczone są w miejscu zamieszkania osoby, która tej pomocy potrzebuje. Realizatorem usług była Pracownia Wspierania Rozwoju „AIM” sp. z o. o., która realizuje terapię: neurologopedyczną, logopedyczną, pedagogiczną, integracji sensorycznej, rehabilitację ruchową oraz psychoterapię. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są szczególnym rodzajem usług dostosowanych do potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu m.in. psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, fizjoterapeuty. Specjalistyczne usługi opiekuńcze

¹⁸ www.psychiatriapolska.pl

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone są przez wykwalifikowane osoby w domu klienta, na terenie Chełmży, na podstawie pisemnej decyzji administracyjnej, poprzedzonej złożeniem wniosku i przeprowadzeniem przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego. W 2016 roku korzystało z tej formy 19 osób (6 kobiet i 13 mężczyzn), w tym:

- 2 kobiety i 9 mężczyzn w wieku do 17 lat,
- 3 kobiety i 4 mężczyzn od 18 do 35 lat,
- 1 kobieta powyżej 36 lat.

W 2017 roku z ww. usług skorzystało 19 osób (6 kobiet i 13 mężczyzn), w tym:

- 2 kobiety i 9 mężczyzn w wieku do 17 lat,
- 3 kobiety i 4 mężczyzn od 18 do 35 lat,
- 1 kobieta powyżej 36 lat.

W 2018 roku z ww. usług skorzystało 16 osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi (2 kobiety i 8 mężczyzn w wieku do 17 lat, 2 kobiety i 3 mężczyzn w wieku od 18 do 35 lat oraz 1 kobieta w wieku powyżej 36 lat), w tym:

- z upośledzeniem umysłowym – 10 osób,
- z autyzmem dziecięcym – 3 osoby,
- z zespołem Downa – 1 osoba,
- z zespołem Aspergera – 1 osoba,
- z innymi schorzeniami – 3 osoby.

Na terenie Chełmży osoby chcące pozyskać pomoc i wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego mogą uzyskać je w:

- Środowiskowym Domu Samopomocy,
- Poradni Zdrowia Psychicznego,
- Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,
- Poradni Terapii Uzależnienia Od Alkoholu i Współuzależnienia,
- Punkcie Motywacyjno-Konsultacyjnym.

Szczególnie ważną rolę w pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi pełni w Chełmży Środowiskowy Dom Samopomocy – jest on ośrodkiem wsparcia dla 50 osób. Podstawowym zadaniem ośrodka wsparcia jest zapewnienie uczestnikom możliwości

zaspakajania ich potrzeb życiowych, usamodzielnienia oraz integracji społecznej. Uczestnikami Domu mogą być osoby, które ukończyły 18 lat i są zamieszkałe na terenie powiatu toruńskiego. Głównymi celami ośrodka wsparcia są:

- rozwijanie umiejętności niezbędnych do codziennego życia;
- rozwój sprawności ruchowej i manualnej;
- nauczanie umiejętności współżycia w grupie, środowisku;
- poradnictwo psychologiczne;
- terapia logopedyczna;
- aktywizacja do podjęcia pracy zawodowej;
- zapewnienie oparcia oraz pomocy uczestnikom;
- umożliwienie rozrywki rekreacji.

ŚDS w Chełmży realizuje cele poprzez wykorzystanie następujących pracowni:

- kulinarnej,
- plastyczno-technicznej,
- rękodzieła artystycznego,
- komputerowej,
- przyrodniczo-ogrodniczej,
- logopedycznej,
- muzycznej,
- gospodarczo-porządkowej,
- siłowni,
- edukacyjnej.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z dziedziną „zdrowie psychiczne” są:

- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące w pełni sił psychicznych powinny być przewyżczone we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii i szeroko rozumianego zdrowia psychicznego;
- aktywność i integracja społeczna seniorów – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób osamotnionych, pozbawionych jakichkolwiek aktywności społecznych czy kontaktów towarzyskich. Poczucie osamotnienia i bezużyteczności pozostaje w ścisłym związku z percepcją swojej osoby, poczuciem własnej wartości, a co za tym idzie – ze stanem zdrowia psychicznego;
- ubóstwo – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej;
- zdrowie – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia;
- przemoc i uzależnienia – trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy osób z zaburzeniami psychicznymi.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych.
2.	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne, wykłady, spotkania ze specjalistami.	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego.
3.	Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.
4.	Wsparcie i rozwój działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Chełmży.	Liczba działań podjętych w celu wsparcia działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Chełmży.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane na zwiększaniu dostępności do placówek wsparcia zdrowia psychicznego będą wynikać przede wszystkim z holistycznego pojęcia „zdrowie psychiczne”, często związanego z tematyką uzależnień, czy też występowania przemocy w rodzinie. Należy pamiętać jednak, że stan zdrowia psychicznego to również wszelkiego rodzaju choroby i zaburzenia dotykające jednostkę: depresja, zaburzenia maniakalno-obsesyjne, zaburzenia z pogranicza (borderline), schizofrenia, wszelkiego rodzaju nerwice np. nerwica natręctw i wiele innych. Należy uświadamiać mieszkańców, że zaburzenia psychiczne przyjmują miano jednostki chorobowej – a co za tym idzie – można je efektywnie leczyć i przeciwdziałać im nawrotom. Takie działania mają szansę zmniejszyć poczucie osamotnienia i niezrozumienia, którego często doświadczają osoby na skraju załamania psychicznego. Pierwszym krokiem powinno być uświadomienie społeczności lokalnej jaka jest istota zaburzeń psychicznych i w którym momencie należy się zgłosić o pomoc.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	Zakład Opieki Zdrowotnej, ŚDS, NGO.	Środki własne, środki europejskie.

1.4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁹. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Miasto Chełmża realizuje działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych współpracując między innymi z:

- Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej;
- placówkami oświatowymi znajdującymi się na terenie Miasta;
- Komendą Miejską Policji w Toruniu;
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie;
- Punktem Motywacyjno-Konsultacyjnym.

Działania podejmowane przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynikają między innymi z *Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chełmży na 2020 rok* przyjętego uchwałą Nr X/95/19 Rady Miejskiej w Chełmży z dnia 5 grudnia 2019 r. Podstawowym celem Programu jest profilaktyka uzależnień, czyli zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych, zmniejszenie rozmiarów istniejących problemów, stosowanie skutecznych metod ich zwalczania, ograniczenie liczby nowych przypadków uzależnień oraz terapia.

¹⁹ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHELMŹA NA LATA 2020-2025

Działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i ich realizacja w 2020 roku:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci, wspieranie prowadzenia szkolnych i środowiskowych programów profilaktycznych, dofinansowanie szkoleń i kursów w zakresie pracy z dziećmi i młodzieżą;
- wspieranie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, w szczególności:
 - prowadzenie spotkań i pogadarek w szkołach z funkcjonariuszami Policji;
- udział w ogólnopolskich i lokalnych kampaniach na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi.

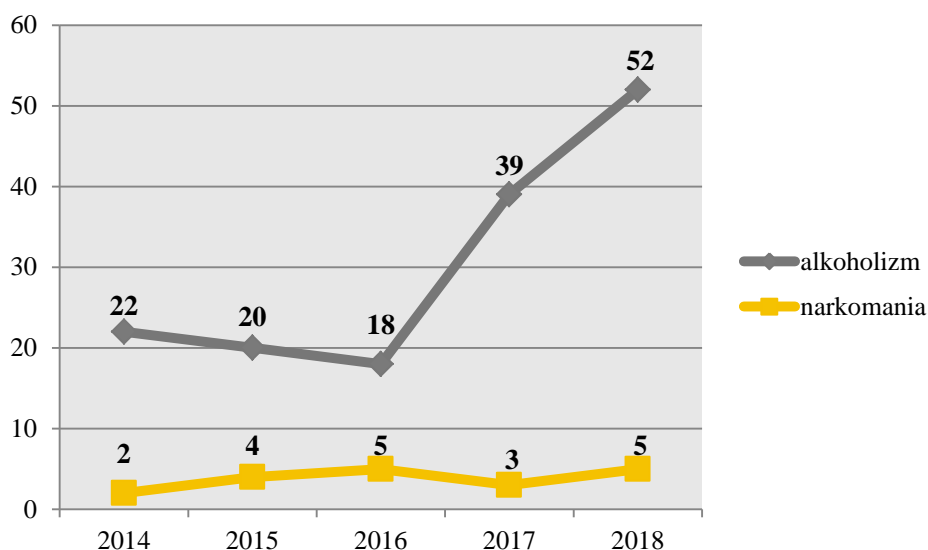
W razie problemów związanych z uzależnieniem, mieszkańcy Miasta Chełmża mogą uzyskać pomoc i wsparcie w następujących miejscach:

- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Poradni Terapii Uzależnienia Od Alkoholu i Współuzależnienia;
- Punkt Motywacyjno-Konsultacyjny;
- Punkt Terapeutyczny w Przychodni Zdrowia i w Świetlicy Miejskiej;
- Grupach samopomocowych AA („Dobra Wola”, grupa wsparcia AL.- Anon „Qvo Vadis”);
- Wojewódzkiej Poradni Uzależnień i Współuzależnienia w Toruniu;
- Ośrodka Krótkoterminowej Terapii Uzależnień w Toruniu;
- Ośrodka Terapii Odwykowej Uzależnień I Pododdział Młodzieżowy Terapii Uzależnień w Toruniu;
- Całodobowym Oddziale Leczenia Odwykowego w Toruniu;
- Polskim Towarzystwie Zapobiegania Narkomanii - Oddział w Toruniu Poradnia Profilaktyki Środowiskowej;

- Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie w Toruniu – Sekcja Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej;
- Kujawsko-Pomorskim Towarzystwie Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U”;
- Towarzystwie Profilaktyki I Przeciwdziałania Uzależnieniom.

W 2018 roku z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży skorzystały 52 rodziny z powodu uzależnienia od alkoholu oraz 5 rodzin z powodu narkomanii. Rodziny otrzymujące pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu i narkomanii stanowiły 7,1% wszystkich rodzin, które w 2018 roku otrzymały pomoc i wsparcie. Możemy zauważyć, że na przestrzeni lat 2014-2018 utrzymywała się tendencja wzrostowa jeśli chodzi o liczbę rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu, jak i narkomanii.

Wykres 20. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2014-2018.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok

W ramach działań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzony jest Punkt Motywacyjno-Konsultacyjny, obsługiwany przez jej członków. Zadania Punktu w Chełmży to:

- motywowanie i informowanie zarówno o możliwości podjęcia leczenia dla osób uzależnionych, jak i osób współuzależnionych;
- motywowanie do leczenia osób pijących ryzykownie;
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym;

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymanie przemocy;
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej;
- współpraca z MOPS, Policją, Strażą Miejską, kuratorami sądowymi i społecznymi, pedagogami, ośrodkami leczenia odwykowego;
- pomoc osobom z przemocy domowej – pisanie wniosku, doniesienia do prokuratury o fakcie przemocy;
- pomoc w pisaniu wniosków o alimenty, rozwód;
- współpraca z Rzecznikiem Praw Ofiar;
- skomplementowanie dokumentacji i napisanie wniosku do Sądu Rodzinnego o wydanie przez Sąd i biegłych postanowienia o poddaniu się leczeniu odwykowemu w sprawach sądowych.

W pierwszym półroczu 2019 roku do Punktu zgłosiło się po raz pierwszy 12 osób uzależnionych od alkoholu, po raz drugi lub następny – 24 osoby uzależnione od alkoholu, 16 osób współuzależnionych, 3 osoby skierowane na dobrowolne leczenie, 1 osoba uzależniona od narkotyków, 15 osób zgłosiło się na dyżur z dzielnicowym, a 27 osób kontaktowało się poprzez rozmowę telefoniczną. W 2018 roku do Punktu zgłosiło się po raz pierwszy 27 osób uzależnionych od alkoholu, po raz drugi lub następny – 36 osób uzależnionych od alkoholu oraz 14 osób współuzależnionych. W roku 2017 osób tych było zdecydowanie więcej, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 29. Liczba osób korzystająca z usług Punktu Motywacyjno-Konsultacyjnego w 2017, 2018 i I półroczu 2019 roku.

L.P.	Wyszczególnienie	2017	2018	I półrocze 2019
1.	uzależnionych od alkoholu po raz pierwszy	36	27	12
2.	po raz drugi i następny	54	36	24
3.	współuzależnionych	19	14	16
4.	skierowano na dobrowolne leczenie	31	0	3
5.	osoby uzależnione od narkotyków	1	0	1
6.	na dyżur z dzielnicowym	21	0	15
7.	poprzez rozmowę telefoniczną	4	0	27

Źródło: Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chełmży na 2019 rok, Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chełmży na 2020 rok

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHEŁMŻA NA LATA 2020-2025

Większość zgłaszających się osób decydowało się na terapię w Poradni Odwykowej w Chełmży. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpracuje z Ośrodkami Odwykowymi w Czerniewicach i Świeciu oraz Miejskim Ośrodkiem Edukacji, Profilaktyki i Uzależnień w Toruniu. W ramach realizowanych zadań z zakresu pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej działa Punkt Terapeutyczny prowadzony przez wykwalifikowanego psychoterapeutę i terapeutę. W Poradni Terapii Uzależnień w Chełmży przyjęto w 2017 roku:

- po raz pierwszy – 29 osób uzależnionych od alkoholu;
- 5 osób leczyło się w oddziale dziennym w Toruniu;
- ogółem udzielono 412 porad terapeutycznych;
- lekarz psychiatra przyjął 50 osób uzależnionych od alkoholu.

W roku 2018 w Poradni Terapii Uzależnień w Chełmży przyjęto:

- po raz pierwszy – 28 osób uzależnionych od alkoholu;
- 3 osoby leczyły się w oddziale dziennym w Toruniu;
- ogółem udzielono 266 porad terapeutycznych;
- lekarz psychiatra przyjął 33 osoby uzależnione od alkoholu.

W 2017 roku terapeuta uzależnień, który przyjmował trzy razy w miesiącu (sobota 9.00-12.00) udzielił łącznie 86 porad indywidualnych, z czego część kontaktów miała charakter interwencyjny, a część psychoterapeutyczny. Poza tym w zajęciach grupowych dotyczących rozwoju osobistego uczestniczyło 40 osób. Osoby korzystające cyklicznie z pomocy terapeuty:

- wsparcie dla rodziców młodzieży zażywającej narkotyki – 12 osób;
- dzieci i młodzież zagrożone uzależnieniem i uzależnione od narkotyków – 10 osób;
- osoby dorosłe korzystające z pomocy terapeuty, uzależnione od alkoholu – 20 osób;
- osoby dorosłe korzystające z pomocy terapeuty, współuzależnione – 10 osób.

W 2018 roku z pomocy terapeuty uzależnień, który przyjmował w co drugą sobotę od 9.00-12.00 w Chełmży skorzystało 51 osób:

- wsparcie dla młodzieży zażywającej narkotyki – 6 osób;

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHELMŹA NA LATA 2020-2025

- dzieci i młodzież zagrożona uzależnieniem od narkotyków – 5 osób;
- osoby dorosłe korzystające z pomocy terapeuty, uzależnione od alkoholu – 10 osób;
- osoby dorosłe korzystające z pomocy terapeuty, współuzależnione od alkoholu – 5 osób;
- osoby korzystające z zajęć rozwoju osobistego – 25 osób.

W I półroczu 2019 roku terapeuta uzależnień przyjął około 25 osób, które potrzebowały profesjonalnej pomocy. Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu społecznemu od 3 lat w ramach pomocy w walce z uzależnieniami, wsparcia i porad udziela socjoterapeutka. Prowadzi ona mediacje rodzinne dla osób, które borykają się z różnego rodzaju uzależnieniami w tym uzależnieniem od alkoholu.

Oprócz pomocy specjalistycznej ze strony terapeuty, w minionym roku podejmowano szereg działań profilaktycznych, w szczególności polegającej na finansowaniu zajęć sportowo-rekreacyjnych, realizowanych przez kluby sportowe i inne organizacje pozarządowe oraz jednostki organizacyjne, dla których wspomniana działalność stanowi działalność statutową, które to działania połączone są z profilaktyką uzależnień. Obok tego placówki oświatowe poprzez realizację działań edukacyjnych, m.in. w ramach różnych kół zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych, umożliwiają dzieciom i młodzieży w pozytywny i twórczy sposób zagospodarować czas wolny poprzez rozwój zainteresowań pod kierunkiem wychowawców. Wszystkie te inicjatywy przyczyniają się do poszerzenia działalności profilaktycznej, zmierzającej do ograniczenia skali i skutków problemu uzależnień od narkotyków i innych środków psychotropowych.

W szkołach realizowane były programy profilaktyczne z tematyki dopalaczy, antynikotynowej, antynarkotykowej, przeciwdziałaniu przemocy oraz zasad bezpieczeństwa. Przy współpracy z policją przeprowadzane były pogadanki na temat bezpieczeństwa oraz niebezpiecznych używek i ich szkodliwości. Na przestrzeni 2016-2018 nie były przeprowadzane programy profilaktyczne w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. Nie odbyły się także szkolenia lub warsztaty z zakresu profilaktyki problemowej dla rodziców oraz nauczycieli/wychowawców. W 2018 roku odbyły się jednorazowe prelekcje, w których wzięło udział 130 uczestników, spektakle w których uczestniczyło 120 osób, festyny i inne imprezy plenerowe, w których wzięło udział 500 osób oraz konkursy, które liczyły 80 uczestników. Organizowane działania nie będące

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi w latach 2016-2018 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 30. Liczba uczestników Organizowanych działań nie będących ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi oraz środki finansowe na nie przeznaczone (w złotych) w latach 2016-2018.

	2016		2017		2018	
	Liczba uczestników	Środki finansowe	Liczba uczestników	Środki finansowe	Liczba uczestników	Środki finansowe
jednorazowe prelekcje, pogadanki	150	390	170	638	130	2 500
spektakle	120	200	300	750	120	2 400
festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi)	250	350	0	0	500	6 000
imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp. z wyjątkiem pozalekcyjnych zajęć sportowych)	250	150	0	0	0	0
konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.)	400	182,19	80	200	80	400

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2016, 2017 i 2018 rok.

Utworzony w 2011 roku ośrodek wsparcia dziennego, tj. Ognisko Wychowawcze funkcjonujące w strukturze Ośrodka Wsparcia CARITAS Diecezji Toruńskiej prowadziło działalność dla około 50 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, z czego systematycznie uczęszczało na nie 33 dzieci. W czasie pozalekcyjnym, Ognisko Wychowawcze zapewniało dzieciom opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego i zajęcia sportowe oraz dożywianie. Ognisko Wychowawcze z powodu zmian administracyjnych zakończyło działalność z końcem lutego 2018 roku.

Od dnia 1 lipca 2018 roku funkcję placówki wsparcia dziennego w Mieście przejęła nowo utworzona świetlica – „Uśmiech dziecka – Świetlica na Tumskiej”. Świetlica oferuje 60 dzieciom i ich rodzicom wsparcie m.in. w formie zapewnienia pomocy w nauce, zapewnienia pomocy rodzinie w sprawowaniu jej podstawowych funkcji, organizowania czasu wolnego poprzez zabawę i zajęcia sportowe.

W Chełmży nadal działała „Szkoła Rodzica”, która jest samopomocową grupą wsparcia dla rodzin objętych asystenturą. W skład grupy wchodzi 40 rodzin. Celem spotkań jest rozwijanie umiejętności wychowawczych poprzez dostarczanie wiedzy z zakresu specyfiki funkcjonowania dziecka oraz rozwój kompetencji rodzicielskich. Asystenci rodziny raz w miesiącu zapraszali na spotkania gości, reprezentantów różnych instytucji i środowisk, w celu przybliżenia im do kogo i gdzie mogą się zwrócić w razie zaistniałej potrzeby, bądź nabyć ogólną wiedzę. Były to między innymi spotkania z policjantem, mediatorem i radnymi.

Funkcjonariusze Policji oraz członkowie MKRPA wraz ze Strażą Miejską dokonują kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia zarówno w miejscu sprzedaży, jak i poza miejscem sprzedaży. Samodzielne działania Komisariatu Policji w zakresie nieprzestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości w latach 2017-2019 (dane za okres 2019 roku dotyczą miesięcy styczeń-sierpień) przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 31. Samodzielne działania Komisariatu Policji w zakresie nieprzestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości w latach 2017-2019.

	2017	2018	2019
Kontrolowane punkty sprzedaży napojów alkoholowych	209	280	300
Liczba ujawnionych wykroczeń	Brak możliwości weryfikacji	Brak możliwości weryfikacji	Brak możliwości weryfikacji
Liczba udzielonych pouczeń	Brak możliwości weryfikacji	Brak możliwości weryfikacji	Brak możliwości weryfikacji
Liczba nałożonych mandatów	186	206	31
Liczba sporządzonych wniosków o ukaranie	3	14	2

Źródło: Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2019, Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Chełmży do Izby Wytrzeźwień Miejskiego Ośrodka Edukacji, Profilaktyki i Uzależnień w Toruniu przywieźli w stanie nietrzeźwym:

- w 2015 roku – 280 osób;
- w 2016 roku – 148 osób;
- w 2017 roku – 8 osób;
- w 2018 roku – 246 osób;
- w 2019 roku – 134 osoby (styczeń-sierpień).

Funkcjonariusze Straży Miejskiej w Chełmży w celu zapewnienia bezpieczeństwa i spokoju w Mieście w latach 2017-2019 (dane za okres 2019 roku dotyczą miesięcy styczeń-sierpień) podjęli następujące działania w stosunku do osób nietrzeźwych:

Tabela 32. Samodzielne działania Straży Miejskiej w zakresie nieprzestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości w latach 2017-2019.

	2017	2018	2019
Kontrolowane punkty sprzedaży napojów alkoholowych	33	45	0
Liczba ujawnionych wykroczeń	47	47	25
Liczba udzielonych pouczeń	41	41	23
Liczba nałożonych mandatów	6	6	2
Liczba sporządzonych wniosków o ukaranie	0	0	0

Źródło: Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2019, Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020

Funkcjonariusze Straży Miejskiej w Chełmży do Izby Wytrzeźwień Miejskiego Ośrodka Edukacji, Profilaktyki i Uzależnień w Toruniu przywieźli w stanie nietrzeźwym:

- w 2015 roku – 8 osób;
- w 2016 roku – 6 osób;
- w 2017 roku – 8 osób;
- w 2018 roku – 8 osób;
- w 2019 roku – 0 osób (styczeń-sierpień).

W 2017 roku w Izbie Wytrzeźwień przebywało 376 mężczyzn i 30 kobiet, w 2018 roku – 248 mężczyzn i 13 kobiet, a w przeciągu miesięcy styczeń-sierpień 2019 roku było to 129 mężczyzn i 11 kobiet. Reasumując, liczba osób przebywających w Izbie Wytrzeźwień w porównaniu do 2017 roku zmalała o 190%. Osoby, które najczęściej tam przebywają są w wieku powyżej 51 lat – 42,8% osób z 2017 roku, 39,1% z 2018 roku oraz 36,4% osób z 2019 roku. Pozytywny jest fakt, że w Izbie Wytrzeźwień w latach 2017-2019 nie zanotowano żadnej osoby w wieku 15-17 lat, natomiast w przedziale wiekowym 18-24 lat łącznie przez ostatnie 3 lata zarejestrowano 45 osób (43 mężczyzn i 2 kobiety). Zestawienie wiekowe osób przebywających w Izbie Wytrzeźwień w latach 2017-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Liczba osób przebywająca w izbie Wytrzeźwień Miejskiego Ośrodka Edukacji, Profilaktyki i Uzależnień w Toruniu w latach 2017-2019.

Wiek	2017		2018		2019	
	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
15-17	0	0	0	0	0	0
18-24	21	0	15	2	7	0
25-29	10	4	10	1	1	1
30-40	91	6	41	3	29	3
41-50	70	0	86	1	45	3
Powyżej 51	154	20	96	6	47	4
Ogółem	376	30	248	13	129	11
Łącznie	406		261		140	

Źródło: Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2019, Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020

Dominującą grupą społeczną, którzy byli pacjentami Miejskiego Ośrodka Edukacji, Profilaktyki i Uzależnień w 2018 i 2019 roku to bezrobotni i emeryci. W liczbach przedstawia się to następująco:

→ w 2017 roku na 406 osób przebywających w Ośrodku:

- 241 osób to bezrobotni,
- 41 osób to emeryci i renciści,
- 124 osoby to pozostałe grupy społeczne.

→ w 2018 roku na 261 osób przebywających w Ośrodku:

- 180 osób to bezrobotni,
- 32 osoby to emeryci i renciści,
- 49 osób to pozostałe grupy społeczne.

→ w 2019 roku na 140 osób przebywających w Ośrodku:

- 99 osób to bezrobotni,
- 20 osób to emeryci i renciści,
- 21 osób to pozostałe grupy społeczne²⁰.

²⁰ *Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2019, Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020*

RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH W CHELMŹY

W 2018 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Nakłada ona na gminę obowiązek ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, a nie jak dotychczas określenia limitów punktów sprzedaży. W 2018 roku ustalono więc maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w Chełmży:

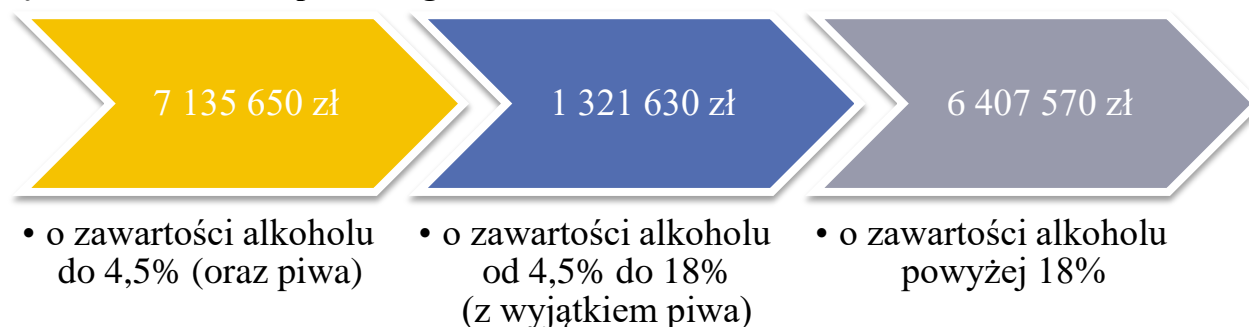
- poza miejscem sprzedaży:
 - o wartości do 4,5% alkoholu oraz piwa – 50 zezwoleń,
 - o zawartości od 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) – 50 zezwoleń,
 - o zawartości powyżej 18% alkoholu – 50 zezwoleń,
 - razem – 150 zezwoleń.
- w miejscu sprzedaży:
 - o wartości do 4,5% alkoholu oraz piwa – 30 zezwoleń,
 - o zawartości od 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) – 30 zezwoleń,
 - o zawartości powyżej 18% alkoholu – 30 zezwoleń,
 - razem – 90 zezwoleń.

W Chełmży jest (według stanu na koniec 2018 roku) następująca liczba wydanych zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych:

- 19 na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne);
- 40 na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy).

W roku 2018 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Miasta wyniosła łącznie 14 864 850 zł, w tym 7 135 650 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 1 321 630 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 6 407 570 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Zauważalny jest wzrost wartości sprzedanego alkoholu w porównaniu z latami wcześniejszymi, gdyż w 2017 roku sprzedano alkoholu na sumę 14 117 207,50 zł, a w 2016 roku była to kwota 13 835 674,78 zł.

Rysunek 6. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie Miasta Chełmża w 2018 roku.

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2016,2017 i 2018 rok.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE CHELMŹA Z 2019 ROKU – INFORMACJE DOTYCZĄCE UZALEŻNIEŃ

W 2019 roku na terenie Miasta Chełmża została zrealizowana diagnoza problemów społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane z uzależnieniem od alkoholu. Z przeprowadzonego wśród mieszkańców badania ankietowego wynika, iż:

- po alkohol sięgnęło aż 51% uczniów, w tym 20% piło go kilka razy, 17% - wiele razy, 10% piło alkohol raz w życiu, natomiast 4% stwierdziło, że spożywa alkohol regularnie;
- uczniowie, którzy mają za sobą inicjację alkoholową, w większości po raz pierwszy spożywali alkohol w wieku 14-16 lat;
- w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, alkohol piło 83 uczniów (54%), w tym większość ankietowanych spożyło go 1-2 razy;
- przeważająca część respondentów piła piwo, wódkę i szampana;
- większość uczniów nie miało przykrych doświadczeń związanych ze spożywaniem alkoholu (83%);
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 63% uczniów, a trudny dla 11%;
- alkohol jest bardzo szkodliwy lub szkodliwy według 72% uczniów, w małym stopniu szkodliwy dla 22%, a nieszkodliwy w opinii 4%;
- największa część dorosłych respondentów zadeklarowała, że pije alkohol kilka razy w roku (29%) lub kilka razy w miesiącu (26%). 12% mieszkańców spożywa napoje wysokoprocentowe kilka razy w tygodniu, a 4% codziennie. Abstynencję wykazało 28% mieszkańców;

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

- najbardziej popularnym alkoholem wśród dorosłych mieszkańców jest piwo, wódka oraz wino;
- większość mieszkańców w dniu, w którym spożywa alkohol, wypija 1-2 porcje tego napoju (32%). Co czwarty mieszkaniec wskazał na 3-4 porcje, a co piąty na 5-7 porcji. 13% badanych pije 11 i więcej porcji, a 11% - 8-10 porcji;
- większość respondentów jako powód podaje picie dla towarzystwa, ale znaczny odsetek wskazał również na chęć lepszej zabawy oraz walory smakowe alkoholu;
- większość mieszkańców nigdy nie wykonywała obowiązków w pracy pod wpływem alkoholu (92%), 7% zadeklarowało, że zdarza im się to rzadko, a 1% często;
- żadnemu dorosłemu mieszkańcowi nigdy nie zdarzyło się kierować pojazdem pod wpływem alkoholu;
- zdecydowana większość mieszkańców odpowiedziała, że picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka;
- co trzeci mieszkaniec przyznał, że widział kobiety w ciąży pijące napoje wysokoprocentowe na terenie Miasta;
- zdaniem 35% dorosłych mieszkańców spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w ich miejscowości wzrasta, a tylko 8% twierdzi, że ono maleje.
- po narkotyki lub dopalacze sięgnęło 18% uczniów, w tym: po 7% zażywało je jednokrotnie lub kilka razy, a po 2% wskazało, że zażywało je wiele razy lub robi to regularnie/codziennie;
- narkotyki lub dopalacze 30 dni przed badaniem zażywało 26 uczniów;
- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 28% uczniów, a trudne dla 22%;
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 16% uczniów, a trudne dla 24%;
- 27% uczniów zna miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze;
- 24% dorosłych mieszkańców zażywało środki psychoaktywne, w tym: 10% jednokrotnie, 5% robi to kilka razy w miesiącu, kolejnych 5% - codziennie lub prawie codziennie, a 1% raz w miesiącu;
- 40% dorosłych mieszkańców uważa, że narkotyki są łatwe do zdobycia, 21% sądzi tak o dopalaczach, a 25% zna miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze;

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- duży odsetek mieszkańców spożywających alkohol w sposób wskazujący na picie ryzykowne lub uzależnienie,
- znaczny odsetek uczniów mających kontakt z alkoholem oraz zbyt duża dostępność do napojów alkoholowych dla osób niepełnoletnich,
- zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych” są:

- wspieranie rodziny – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo- wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne,
- ubóstwo – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia,

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- zdrowie psychiczne – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie dostępności do terapii oraz grup samopomocowych dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Zwiększenie dostępności do pomocy oraz leczenia osób uzależnionych i członków ich rodzin, a w szczególności skierowanych przez MKRPA.	Liczba osób objętych terapią uzależnień.
2.	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze leczenia uzależnień.
3.	Monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.	Liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.
4.	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.
5.	Organizowanie szkoleń dla członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
6.	Wprowadzanie do podstawowej opieki zdrowotnej programów wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji (WRKI) wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.	Liczba osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, wobec których zastosowany został program wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane zostaną na zapewnieniu warunków do podjęcia leczenia osobom doświadczającym szkód oraz uzależnionym od substancji psychoaktywnych oraz diagnozowaniu występujących na terenie Gminy problemów związanych z uzależnieniami.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, MKRPA.	UM, podmioty lecznicze, PCPR, Punkt Motywacyjno-Konsultacyjny.	Środki własne, środki europejskie, NFZ.

Cel operacyjny nr 2

Budowanie systemu profilaktyki i wczesnej pomocy dla dzieci i młodzieży w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.
2.	Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.
3.	Organizowanie wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem socjoterapeutycznym i profilaktycznym.
4.	Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.
5.	Wpieranie działalności sportowo-rekreacyjnej.	Liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowo-rekreacyjnych.
6.	Zwiększenie dostępności do form pomocy środowiskowej i socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą środowiskową i socjoterapeutyczną.
7.	Organizowanie działań promujących wśród dzieci i młodzieży zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.	Liczba uczestników działań promujących zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.
8.	Realizacja warsztatów dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach.

Strategia realizacji celu

Kluczowym elementem działania będzie systemowe podejście do problematyki uzależnień, integracja działań instytucji i służb oraz partnerstwo z organizacjami realizującymi zadania własne Gminy – mające na celu budowanie sieci współpracujących i wzajemnie uzupełniających się w swoich działaniach instytucji pomagających dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom. Ze względu na specyfikę wieku dorastania konieczne są kompleksowe działania, związane z pomocą psychologiczną, medyczną, prawną, społeczną a nawet socjalną skierowaną do całej rodziny. Tworzony na terenie Gminy system wczesnej pomocy młodzieży używającej substancji psychoaktywnych ma stać się formą zintegrowanych działań służących jak najwcześniejszej pomocy młodemu człowiekowi i jego rodzinie, zapobieganiu oraz leczeniu uzależnień. Cele profilaktyki problemów związanych z alkoholem i innymi substancjami odnoszą się do:

- zapobiegania i zmniejszania aktualnie występujących szkód;
- zapobiegania przyszłym szkodom, które mogą się pojawić po dłuższym zażywaniu;
- zmniejszania szkód wynikających z zażywania alkoholu i innych substancji przez inne osoby z otoczenia młodych ludzi.

Nowoczesna profilaktyka powinna przebiegać równolegle w wielu środowiskach, tj.: szkoła, rodzina, społeczność lokalna, globalne środowiska kulturowo-społeczne realizujące się za pomocą globalnych przekazów kulturowych, medialnych, generacyjnych, itp.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, placówki oświatowe, MKRPA.	NGO, ochrona zdrowia, UM, ChOK,	Środki własne, MKRPA, NFZ.

Cel operacyjny nr 3

Wzrost poziomu wiedzy w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień oraz wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwych form pomocy w przypadku problemu uzależnień.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych mieszkańców w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez: szkolenia, wykłady, kampanie profilaktyczne.	Liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

2.	Podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz edukacji w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.	Liczba pracowników pomocy społecznej i placówek oświatowych uczestniczących w szkoleniach w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
3.	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.
4.	Utrwalanie postaw abstynenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia.	Liczba działań podjętych w celu promowania wśród mieszkańców zdrowego stylu życia.

Strategia realizacji celu

Działania zostaną skoncentrowane na organizacji międzyinstytucjonalnej wymiany doświadczeń, promowaniu dobrych praktyk oraz podejmowaniu wspólnych działań na rzecz budowania wiedzy dotyczącej możliwości zapobiegania wystąpieniu zjawiska uzależnienia, a także na zwiększeniu świadomości mieszkańców na temat konsekwencji nadużywania alkoholu oraz możliwych form pomocy w przypadku występowania tego problemu.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, placówki oświatowe, MKRPA.	UM, PARPA, KBPN, KMP, NGO.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

1.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHEŁMŻA NA LATA 2020-2025

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie zajmuje się Gminny Zespół Interdyscyplinarny, który został powołany w drodze zarządzenia Nr 11/MOPS/2014 z dnia 28 stycznia 2014 r. W skład zespołu wchodzi 12 osób. Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań MOPS w Chełmży, MKRPA w Chełmży, Policji, chełmżyńskich placówek edukacyjnych, placówek ochrony zdrowia oraz kurateli rodzinnej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a w szczególności poprzez:

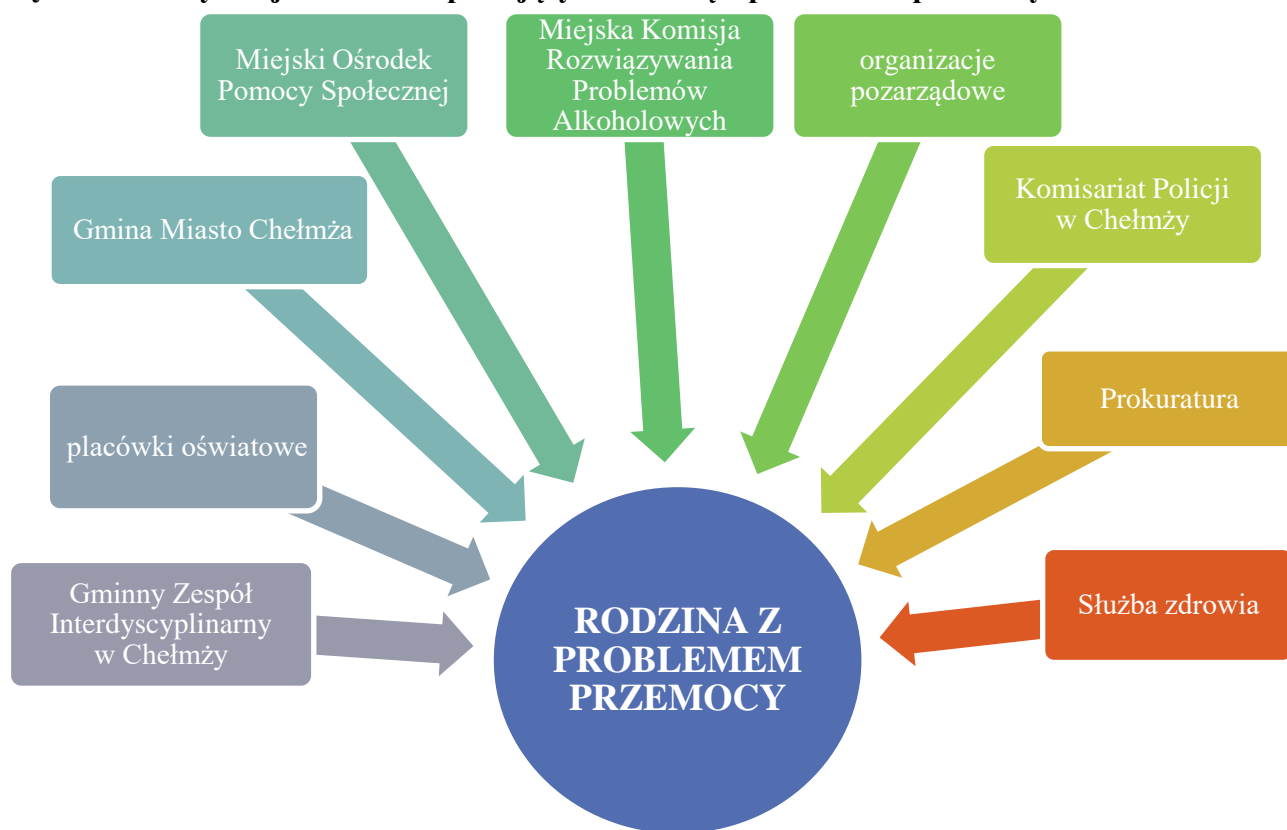
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

W ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Chełmży powoływane są grupy robocze, do których zadań należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Na terenie Miasta Chełmża istnieje dobrze rozwinięta sieć instytucji zajmujących się bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Zasoby instytucjonalne tworzą instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje pełniące funkcję wspierającą. Należą do nich w szczególności:

Rysunek 7. Wykaz jednostek wspierających rodzinę z problemem przemocy.

Źródło: Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w *Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020* przyjętym uchwałą Rady Miejskiej Chełmży Nr XV/112/16 z dnia 25 sierpnia 2016 roku. Celem Programu jest:

- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasta Chełmża, które będzie realizowane poprzez takie działania jak:
 - kontynuacja działalności funkcjonującego na obszarze miasta Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Chełmży w celu szybkiego i skutecznego inicjowania działań ukierunkowanych na zapewnienie bezpieczeństwa osobie, rodzinie doznającej przemocy;
 - podniesienie kompetencji służb realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

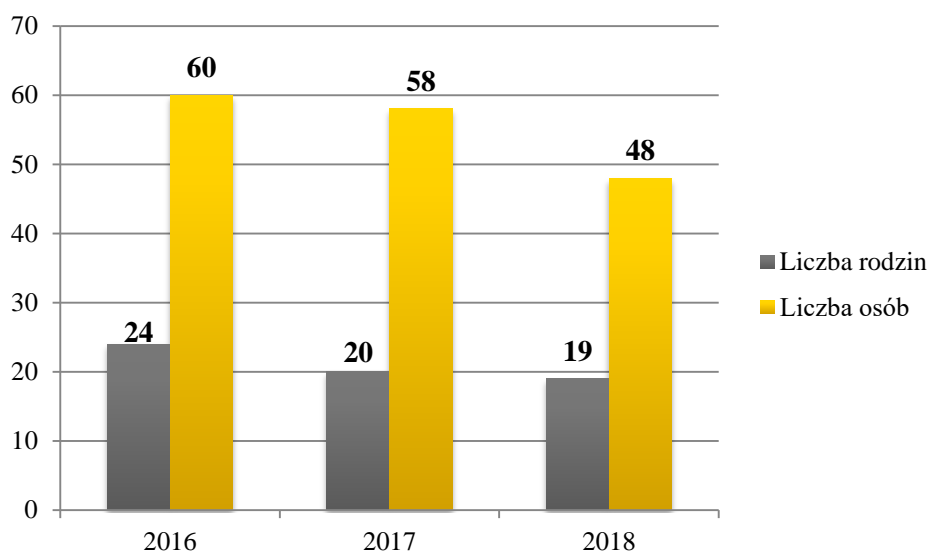
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

- cykliczne prowadzenie lokalnej kampanii społecznej, celem podniesienia świadomości mieszkańców, jak i ich uwrażliwienia na występujące zjawisko przemocy;
 - współpraca w ramach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Chełmży pomiędzy: pracownikami socjalnymi, przedstawicielami Policji, przedstawicielami oświaty, przedstawicielami MKRPA w Chełmży, przedstawicielami placówek ochrony zdrowia, przedstawicielami organizacji pozarządowych, kuratorami sądowymi,
 - edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy.
- zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, poprzez takie działania jak:
- izolowanie sprawców od ofiar, w tym zapewnienie miejsca w ośrodku wsparcia;
 - udzielenie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych;
 - przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
- zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie, poprzez takie działania jak:
- kontynuacja prowadzenia punktu informacyjnego;
 - prowadzenie działań interwencyjnych;
 - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Z powodu przemocy pomoc i wsparcie z MOPS w 2018 roku otrzymała jedna rodzina. W 2017 roku były to 2 rodziny, w 2016 nie przyznano żadnego świadczenia z tego powodu, a w 2015 i 2014 roku wsparcie uzyskało po jednej rodzinie.

Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2016 roku były 24 rodziny dotknięte przemocą, a wśród nich 60 osób. W 2017 roku liczba rodzin spadła do 20, a liczba osób do 58. W 2018 roku było 19 rodzin dotkniętych przemocą, w których łącznie było 48 osób – tak więc zauważalna jest tendencja spadkowa rodzin dotkniętych tym problemem.

Wykres 21. Liczba rodzin i osób dotkniętych przemocą w latach 2016-2018.

Źródło: Dane udostępnione przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży

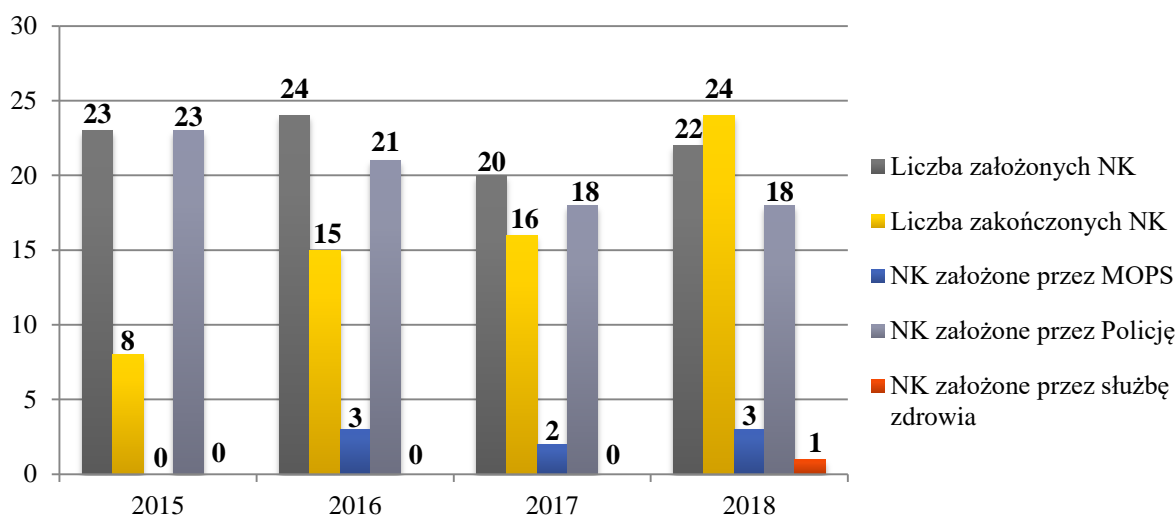
W ramach działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego odbywały się spotkania grup roboczych, zajmujących się opracowaniem planu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą. W 2018 roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu oraz 102 posiedzenia grup roboczych.

Jednym z narzędzi Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego jest procedura „Niebieskiej Karty”. Osoby, u których zostały założone „Niebieskie Karty” uzyskały pomoc ze strony Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży oraz skorzystały z pomocy specjalistów takich jak: psycholog, radca prawny, mediator. Ponadto prowadzone były pogadanki z osobami nadużywającymi środków psychoaktywnych na temat szkodliwości tych substancji i negatywnych skutków dla organizmu. W głównej mierze inicjatorem uruchomienia procedur „Niebieskie Karty” jest Policja. W 2018 roku Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Chełmży prowadził 22 postępowania w ramach procedury „Niebieskiej Karty”, które zostały założone:

- w 18 przypadkach wszczęta została przez Policję;
- w 3 przypadkach przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży;
- w 1 przypadku przez Wojewódzki Szpital Zespolony Psychiatryczny w Toruniu.

Procedura Niebieskiej Karty w 2018 roku w przypadku 24 rodzin została zakończona. Należy w tym miejscu także zauważyć, że liczba podjętych w tym obszarze działań w latach 2015 – 2018 utrzymuje się na tym samym poziomie, natomiast w stosunku do roku 2017 notuje się ich minimalny wzrost.

Wykres 22. Liczba założonych i zakończonych Niebieskich Kart w latach 2015-2018.

Źródło: Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020, Raport o stanie Gminy Miasto Chełmża za 2018 rok

W 2018 roku w Punkcie Motywacyjno-Konsultacyjnym udzielono 24 porady dla 24 osób, które doznają przemocy w rodzinie oraz 24 porady dla 24 osób, które stosują akty przemocy. W 2017 roku udzielono 39 porad dla 12 osób doznających przemocy oraz 24 porady dla 9 sprawców przemocy, zaś w 2016 roku udzielono 23 porady dla 23 osób doznających przemocy oraz 14 porad dla 14 jej sprawców²¹.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE CHELMŹA Z 2019 ROKU – INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE

W 2019 roku na terenie Miasta Chełmża została zrealizowana diagnoza problemów społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane z przemocą w rodzinie. Z przeprowadzonego wśród mieszkańców badania ankietowego wynika, iż:

- 31% uczniów doświadczyło przemocy;
- największa część uczniów doświadczyła przemocy ze strony kolegów ze szkoły;
- uczniowie z Miasta Chełmża najczęściej doświadczali przemocy fizycznej (75%) i psychicznej (71%). Na trzecim miejscu pod tym względem znalazło się zaniedbanie (19%);
- 45% uczniów odpowiedziało, że w ich szkole występuje problem przemocy między uczniami;

²¹ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

- 32% uczniów stosowało przemoc wobec drugiej osoby;
- 11% uczniów zadeklarowało, że zna kogoś kto jest ofiarą przemocy;
- 22% uczniów doświadczyło cyberprzemocy, a 11% ją stosowało;
- 15% dorosłych mieszkańców zna osobę, która doświadcza przemocy w swoim domu;
- co czwarty dorosły mieszkaniec doznał przemocy;
- mieszkańcy Miasta Chełmża najczęściej doświadczali przemocy psychicznej (89%).
Na drugim miejscu pod tym względem znalazła się przemoc fizyczna (78%), a na trzecim - zaniedbanie (48%).
- 27% dorosłych mieszkańców stosowało zachowania przemocowe wobec drugiej osoby;
- w domu 7% badanych występuje problem przemocy;
- zdaniem co piątego badanego stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą oraz uważają, że istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- pozytywne postawy prezentowane przez część członków społeczności lokalnej wobec kar fizycznych w stosunku do dzieci, wynikające z nieświadomości negatywnych konsekwencji tego zachowania dla funkcjonowania dziecka;
- zwiększająca się ilość wszczętych procedur Niebieskiej Karty;
- występowanie przemocy rówieśniczej.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązаныmi z obszarem „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” są:

- wspieranie rodziny – działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniająco na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie

stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie.

- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy w rodzinie.
- aktywność i integracja społeczna seniorów – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu, powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie.
- ubóstwo oraz promocja zatrudnienia – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie.
- edukacja – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskają wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia.
- ochrona zdrowia – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie wrażliwości oraz skali reakcji społecznej i instytucjonalnej na obserwowane przejawy przemocy w rodzinie, a także wzrost świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Prowadzenie działań informacyjno- edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno- edukacyjnych oraz szkoleniach.
2.	Organizacja spotkań informacyjno- edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno- edukacyjnych oraz szkoleniach.
3.	Zintensyfikowanie działań edukacyjnych dotyczących przemocy/agresji skierowanych do dzieci i młodzieży – realizacja warsztatów psychoedukacyjnych.	Liczba uczestników warsztatów psychoedukacyjnych w szkole.
4.	Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy współpracy międzyinstytucjonalnej.
5.	Realizowanie programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Liczba uczestników programów rekomendowanych w szkołach.
6.	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.
7.	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Liczba zrealizowanych działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.
8.	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.

Strategia realizacji celu

Z uwagi na wielowymiarowość zjawiska, ważnym elementem przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest systemowe podejście do zagadnienia i interdyscyplinarna współpraca specjalistów i instytucji. Interdyscyplinarny charakter działań pozwala angażować różne instytucje w celu udzielania skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także w zakresie propagowania wiedzy czym jest przemoc i jak reagować w sytuacji, gdy doświadcza się przemocy lub jest się jej świadkiem. W zakresie przeciwdziałania nasileniu zjawiska oraz jego skutków, wskazane jest prowadzenie działań, mających na celu podnoszenie społecznej świadomości w zakresie reagowania na przemoc w rodzinie, zapobieganie dalszemu krzywdzeniu osób dotkniętych przemocą oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców w celu zapobiegania stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Działania informacyjne i edukacyjne kierowane powinny być zarówno do mieszkańców społeczności lokalnej, jak również do instytucji i osób, które z racji wykonywanych obowiązków mogą przyczynić się do ujawniania i skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Przyczyni się to do zwiększenia świadomości w zakresie właściwego i wczesnego reagowania na zagrożenie przemocą w rodzinie. Działania edukacyjne mają także na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat stosowania przemocy wobec dzieci, natomiast warsztaty psychoedukacyjne na zmniejszenie problemu przemocy rówieśniczej w szkołach.

Realizowane interdyscyplinarne działania będą skutkowały inicjowaniem lub rozszerzeniem współpracy w celu wypracowania propozycji nowych, wspólnych rozwiązań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz w zakresie pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM, Oświata, Gminny Zespół Interdyscyplinarny.	NGO, wszystkie instytucje zaangażowane w realizację programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Środki własne, budżet państwa.

Cel operacyjny nr 2

Poprawa dostępu do usług i poszerzenie oferty wsparcia skierowanej do osób i rodzin
dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.	Zmniejszenie liczby ofiar przemocy określone na podstawie diagnozy problemów społecznych.
2.	Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach, Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.
3.	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty” w stosunku do liczby przestępstw związanych z przemocą w rodzinie.
4.	Organizacja szkoleń dla pracowników ochrony zdrowia oraz placówek oświatowych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.
5.	Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci interwencji kryzysowej, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.
6.	Udzielanie pomocy i wsparcia w ramach funkcjonującego Punktu Motywacyjno-Konsultacyjnego.	Liczba dyżurów funkcjonującego Punktu Motywacyjno-Konsultacyjnego i liczba udzielonych konsultacji.
7	Stosowanie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	Liczba osób zakwalifikowanych do udziału w programach profilaktycznych i edukacyjno-korekcyjnych.

Strategia realizacji celu

Realizacja zadań skupiona zostanie na zapewnieniu pomocy członkom rodzin dotkniętych przemocą, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Dostęp do usług będzie realizowany poprzez udzielania adekwatnej pomocy przez instytucje i organizacje zapewniające bezpieczne funkcjonowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHELMŹA NA LATA 2020-2025

Istotne znaczenie ma szybkość podjętych działań, w tym możliwość udzielenia pomocy przez instytucje zobowiązane do pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, przez podjęcie działań mających na celu przerwanie przemocy w rodzinie, zapewnienie całodobowego schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz zaangażowanie różnych instytucji zobowiązanych do podejmowania działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”. W tym celu ważne są również szkolenia dla pracowników oświaty oraz ochrony zdrowia w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Karty”, gdyż procedurę tą instytucje te wszczynają zdecydowanie najrzadziej.

Ponadto w celu osiągnięcia zmiany w funkcjonowaniu rodziny, w taki sposób, by jej członkowie mogli żyć w środowisku wolnym od przemocy, realizowana będzie praca socjalna. Podejmowane w tym zakresie działania mają na celu wsparcie osoby dotkniętej przemocą w rodzinie poprzez wzmacnianie posiadanych zasobów, motywowanie do korzystania z pomocy specjalistów dostępnych na terenie Gminy i towarzyszenie osobie w rozwiązywaniu trudnej sytuacji pojawiających się podczas pracy nad problemem.

W stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowane będą działania zmierzające do zmiany zachowania, uwzględniające dobro członków rodziny oraz uświadomienie konieczności refleksji i pracy nad stosowanymi zachowaniami oraz wspieranie osoby w działaniach prowadzących do zamierzonej zmiany, w tym motywowania do uczestnictwa w grupie korekcyjno-edukacyjnej lub kontynuowanie uczestnictwa.

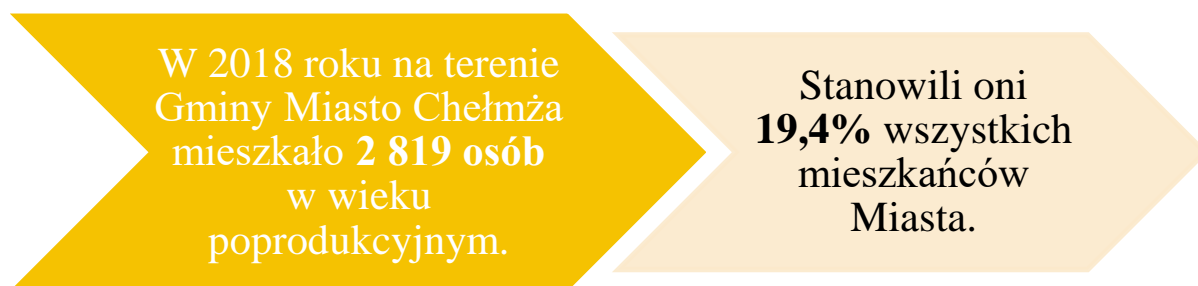
W tym celu prowadzone będą oddziaływania korekcyjno-edukacyjne, służące zmianie zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie. Niezbędne wobec osób stosujących przemoc są również działania o charakterze bezpośrednim, mające na celu egzekwowanie działań w obszarze prawa rodzinnego i karnego wobec osób stosujących przemoc.

Wdrażanie		
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM, Gminny Zespół Interdyscyplinarny.	Policja, Placówki oświatowe, NGO, wszystkie instytucje zaangażowane w realizację programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Środki własne, budżet państwa.

1.6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

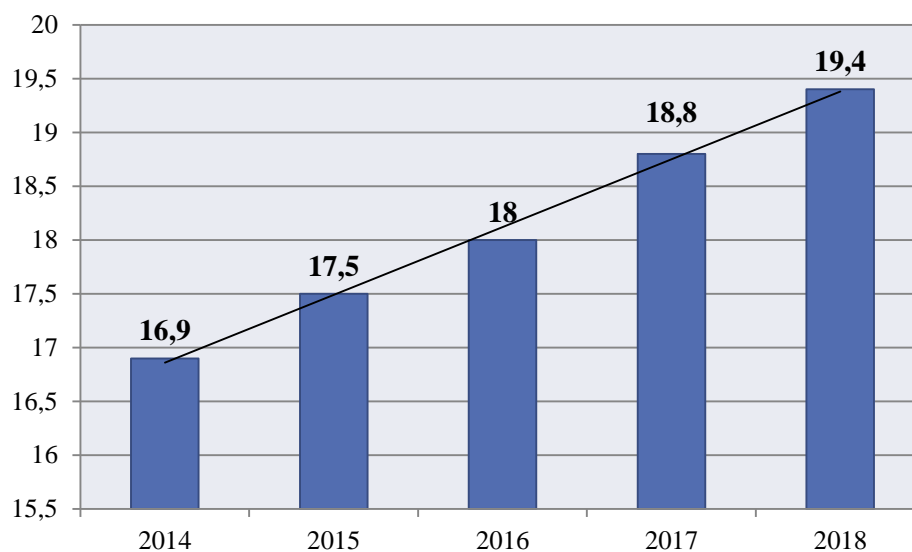
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni lat 2014-2018 możemy zauważyć systematyczny wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W 2018 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 19,4% wszystkich mieszkańców Miasta. W porównaniu do roku 2014, udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wzrósł o 2,5 pp.

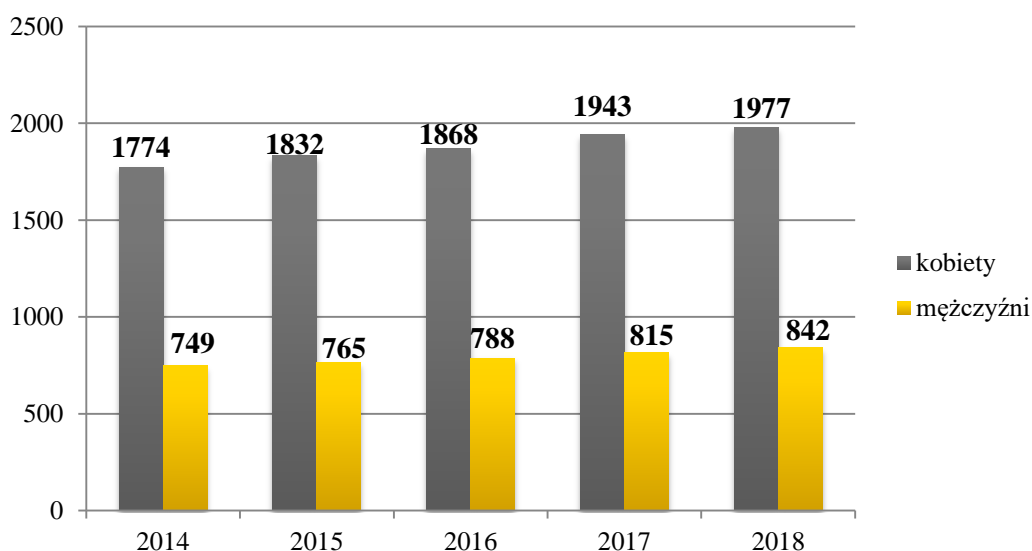
Wykres 23. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2014-2018 (w %).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Kolejną analizowaną kwestią była liczba kobiet oraz mężczyzn będących w wieku poprodukcyjnym zamieszkujących Gminę Miasto Chełmża. Można zauważyć, że liczba kobiet w 2018 roku kształtowała się na poziomie 1 977, natomiast liczba mężczyzn na poziomie 842. Kobiety stanowiły więc aż 70% wszystkich mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 24. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym w latach 2014 – 2018.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2018 roku 123 – co stanowi 12,8% łącznej liczby osób, którym przyznano świadczenie. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – było ich 89, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn – 34²². Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym, korzystająca z pomocy społecznej na przestrzeni lat 2014-2017 systematycznie spadała i dopiero w 2018 roku wzrosła o 46 osób.

Tabela 34. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2014-2018.

	2014	2015	2016	2017	2018
Kobiety	70	74	68	58	89
Mężczyźni	42	34	22	19	34
Ogółem	112	108	90	77	123

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017 i 2018 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w DPS pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensjonariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej. Istnieje również możliwość dofinansowań pobytów z budżetu publicznego o ile dom nie jest związany umową z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zajmują się tym odpowiednie jednostki administracyjne Pomocy Rodzinie²³.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży w 2018 roku poniósł odpłatność za pobyt w DPS 21 mieszkańców (10 kobiet i 11 mężczyzn) na łączną kwotę 558 808,82 zł. Najwięcej osób przebywa w DPS w Browinie. Dane dotyczące odpłatności za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2016-2018 znajdują się w tabeli poniżej.

²² Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

²³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn.zm.).

Tabela 35. Liczba osób przebywająca w DPS, koszt utrzymania (w złotych) w latach 2016-2018.

	2016	2017	2018
Łączny koszt utrzymania	475 306,25	501 719,86	558 808,82
Ogólna liczba osób przebywających, w tym:	16	20	21
w Domu Pomocy Społecznej w Kamieniu Krajeńskim	1	1	1
w Domu Pomocy Społecznej w Browinie	5	6	6
w Domu Pomocy Społecznej w Mrągowie	3	3	3
w Domu Pomocy Społecznej w Świeciu	-	-	1
w Domu Pomocy Społecznej w Skęczniewie	1	1	1
w Domu Pomocy Społecznej w Kutnie	2	1	-
w Domu Pomocy Społecznej w Dobrzejewicach	3	5	4
w Domu Pomocy Społecznej w Pigży	-	1	1
w Domu Pomocy Społecznej w Przasnyszu	-	1	1
w Domu Pomocy Społecznej w Wielkiej Nieszawce	-	-	1
w Pensjonacie Opiekuńczo – Rehabilitacyjnym „Nasz Dom” w Kielcach	-	1	1
- w Domu Pomocy Społecznej „Kraft Haus” w Toruniu	-	-	1
w Domu Pomocy Społecznej w Mikołajkach	1	-	-

Źródło: Dane udostępnione przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży

W Chełmży działają jednostki, które zrzeszają i aktywizują osoby starsze. Wśród nich na szczególne wyróżnienie zasługują:

- Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy;
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Oddział Rejonowy w Chełmży.

Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy jest placówką dydaktyczną dla osób w podeszłym wieku. Uniwersytet Trzeciego Wieku w Chełmży stwarza możliwość ciągłego poszerzania wiedzy, a także pobudza do aktywizacji społecznej seniorów. Celem działalności uczelni jest aktywizacja ludzi starszych, a także *„wykorzystanie potencjału osób starszych na rynku pracy – wiedzy, umiejętności i doświadczenia życiowego, dla rozwoju gospodarczego i społecznego kraju”*. Z drugiej zaś strony, uczelnia jest dla osób starszych miejscem spotkań z rówieśnikami, która jednocześnie umożliwia odkrycie nowych pasji i zainteresowań. W 2018 roku odbyło się w nim 17 wykładów dla osób starszych.

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Oddział Rejonowy w Chełmży zrzecza emerytów, rencistów i osoby niepełnosprawne w celu:

- poprawiania ich warunków socjalno-bytowych oraz uczestniczenia w życiu społecznym przez współdziałanie z organami władzy i administracji publicznej, samorządowej, ze związkami zawodowymi oraz innymi organizacjami społecznymi, gospodarczymi i spółdzielczymi;
- organizowania życia kulturalnego i artystycznego emerytów, rencistów oraz inwalidów;
- reprezentowania ich interesów wobec organów władzy i administracji publicznej, samorządowej oraz popularyzowania ich problemów wśród społeczeństwa.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- brak wystarczającej liczby miejsc integracji społecznej i aktywizacji seniorów,
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z obszarem „Aktywność i integracja seniorów” są:

- wsparcie osób niepełnosprawnych – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej sprawności i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy;
- zdrowie psychiczne – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współdziałaniu z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług.
- zdrowie – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej.

- wspieranie rodziny – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Wspieranie rozwoju aktywności i integracji społecznej seniorów.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe).	Liczba uczestników zajęć edukacyjnych.
2.	Organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych dla seniorów.	Liczba uczestników zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych.
3.	Wspieranie i rozwój miejsc przyjaznych seniorom, w których prowadzone będą różnorodne aktywności.	Liczba dostępnych miejsc, w których prowadzone są różnorodne aktywności wspierające seniorów.
4.	Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów (o dostępnych usługach dla osób starszych) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur.	Ilość udostępnionych dla mieszkańców publikacji i informacji przydatnych dla seniorów.
5.	Zacieśnianie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych.
6.	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej poprzez organizowane zajęcia edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących starzenia się i starości.	Liczba osób biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych.

Strategia realizacji celu

Realizacja celu odbywać się będzie w ramach pięciu głównych obszarów: wspieranie aktywności edukacyjnej, promowanie aktywnego i zdrowego trybu życia, aktywności ruchowej, budowanie aktywności społecznej promującej integrację międzypokoleniową oraz rozwijanie wolontariatu i partycypacji społecznej seniorów. Tworzenie płaszczyzn współpracy osób starszych z młodzieżą w szkołach i poza nią będzie kompensacją braku rodzin wielopokoleniowych, wzbogaci życie osób starszych oraz przygotuje młodzież do lepszego funkcjonowania na rynku pracy w związku z nabyciem kompetencji potrzebnych do

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

współpracy z osobami starszymi. Realizowane działania budować także będą aktywność społeczną osób starszych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	NGO, Uniwersytet Trzeciego Wieku.	Środki własne, budżet państwa.

Cel operacyjny nr 2

Zapewnienie warunków możliwie pełnego i adekwatnego wsparcia dla osób starszych umożliwiającego funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celów
1.	Prowadzenie mieszkań chronionych adresowanych do osób starszych.	Liczba miejsc w mieszkaniach chronionych dla osób starszych.
2.	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej osobom w wieku poprodukcyjnym.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objęta pomocą materialną i niematerialną.
3.	Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi.
4.	Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych.	Liczba podjętych w formie wolontariatu działań nakierowanych na potrzeby seniorów.
5.	Organizowanie szkoleń dla opiekunów osób starszych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób starszych.
6.	Prowadzenie akcji informacyjnych/warsztatów dla seniorów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/przeprowadzonych warsztatów.

Strategia realizacji celu

Działania na rzecz osób starszych, których stan zdrowia oraz sytuacja rodzinna nie determinuje konieczności umieszczenia w placówce całodobowej opieki, będą nakierowane na to aby system wsparcia osób starszych umożliwiał tym osobom możliwość jak najdłuższego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS, UM.	NGO.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W porównaniu do 2016 roku nastąpił spadek liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w mieście Chełmża w latach 2016- 2018 roku przedstawiają się następująco:

- pod koniec 2016 roku zarejestrowanych jako bezrobotne było 958 osób, w tym 552 kobiety, liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia kształtowała się na poziomie 143 osób, z kolei powyżej 50 roku życia było 246 osób;
- pod koniec 2017 roku zarejestrowanych było 827 osób bezrobotnych, w tym 514 kobiet, 116 osób do 25 roku życia oraz 209 mieszkańców bezrobotnych powyżej 50 roku życia;
- pod koniec 2018 roku zarejestrowanych były 692 osoby bezrobotne, w tym 412 kobiet, 111 osób bezrobotnych do 25 roku życia i 165 mieszkańców powyżej 50 roku życia.

Obserwowany jest znaczny spadek liczby osób bezrobotnych w porównaniu do 2016 roku, który wynosi 38,4%. Liczba osób bezrobotnych mających mniej niż 30 lat życia zmalała o 36,9%, liczba osób bezrobotnych będących powyżej 50 roku życia zmalała o 49,1%, a liczba osób do 25 roku życia spadła o 28,8%.

Tabela 36. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w mieście Chełmża w latach 2016-2018 z podziałem na wiek.

	2016	2017	2018
ogółem	958	827	692
do 30 roku życia	278	206	203
W tym do 25 roku życia	143	116	111
powyżej 50 roku życia	246	209	165

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Toruniu

W poniższej tabeli przedstawiona została liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Toruniu zamieszkujących Miasto Chełmża z podziałem na wybrane kategorie osób bezrobotnych. Warto zwrócić uwagę na duży udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych – stanowią oni 54,3% ogółu, podczas gdy osoby z prawem do zasiłku stanowią 17,8%.

Tabela 37. Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych oraz z prawem do zasiłku w mieście Chełmża w latach 2016-2018.

	2016	2017	2018
ogółem	958	827	692
z prawem do zasiłku	160	131	123
długotrwale bezrobotni	557	491	376

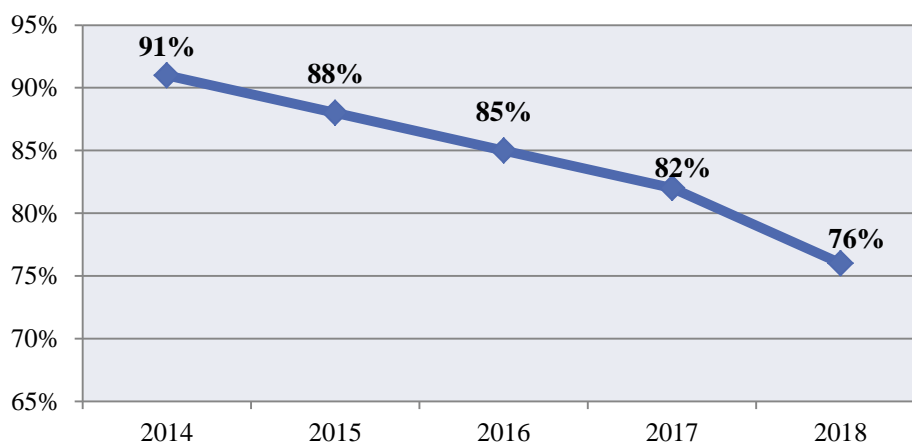
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Toruniu

Według Oceny Zasobów Pomocy Społecznej z 2018 roku, bezrobocie jako powód udzielenia pomocy i wsparcia z pomocy społecznej, znalazło się na drugim miejscu pod względem liczby korzystających z pomocy rodzin.

Dostrzegalna jest pozytywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W 2017 roku kształtował się on na poziomie 82%, natomiast w 2018 roku spadł do 76%. W latach 2014-2018 obserwujemy jego duży spadek, co zostało przedstawione na poniższym wykresie. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na to, że wskaźnik ten pomimo spadku od 2014 roku, utrzymuje się na stosunkowo wysokim poziomie.

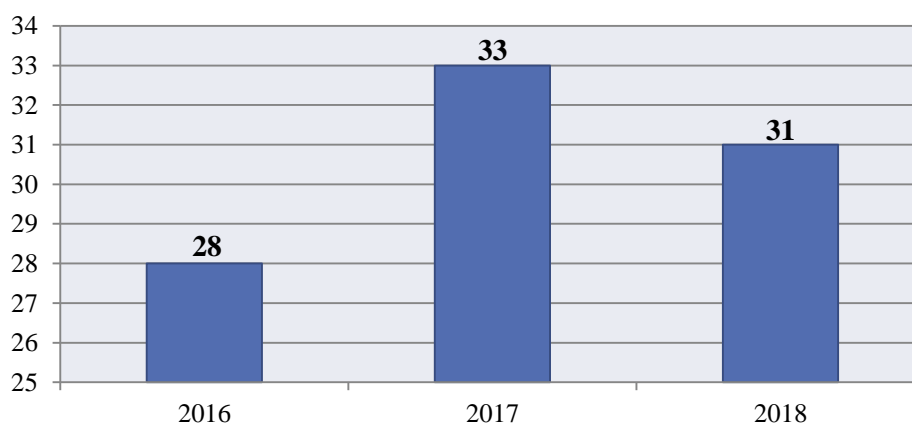
Wykres 25. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2014-2018.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2018 rok

Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Toruniu w 2018 roku bez zatrudnienia pozostawało 31 niepełnosprawnych osób. W 2017 roku liczba ta kształtowała się na poziomie 33, natomiast w 2016 roku była najniższa i wynosiła 28.

Wykres 26. Odsetek bezrobotnych niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Chelmża na przestrzeni lat 2016-2018.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Toruniu

Miasto Chełmża jest również aktywnym podmiotem w zakresie organizacji i korzystania z różnych form aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych finansowanych i współfinansowanych. W ubiegłym roku z poszczególnych form aktywizacji zawodowej skorzystało:

- staże zawodowe – 34 osoby;
- prace interwencyjne – 35 osób;
- prace społecznie użyteczne – 24 osoby;
- roboty publiczne – 1 osoba.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoki poziom wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej oraz znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych jako bezrobotne,
- niski poziom aktywizacji zawodowej bezrobotnych, wycofanie z pełnienia ról społecznych i rodzinnych.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z obszarem „Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu”, są:

- wspieranie rodziny – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;
- ubóstwo – brak pracy, a w związku z tym wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;

- wsparcie osób niepełnosprawnych – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych – przede wszystkim w kontekście używania nałogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- zdrowie psychiczne – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- edukacja – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych, a także zwiększanie szans na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia mieszkańców.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1.	Pozyskiwanie i przekazywanie bezrobotnym ofert pracy.	Procent osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku wydanego skierowania do pracy do liczby zgłoszonych wolnych miejsc.
2.	Organizacja szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększające szansę na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia.	Liczba zorganizowanych szkoleń oraz osób biorących w nich udział.
3.	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Liczba podjętych działań informacyjnych.
4.	Organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.
5.	Prowadzenie poradnictwa zawodowego wśród uczniów.	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym.

Strategia realizacji celu

Planowane do realizacji zadania kierowane są do najliczniejszej grupy osób bezrobotnych. Są to osoby nie potrafiące samodzielnie poradzić sobie z problemami utrudniającymi podjęcie pracy. Planuje się realizację zadań dotyczących poprawy funkcjonowania społecznego tych osób jak i podniesienia ich możliwości dla funkcjonowania zawodowego. Działania o charakterze aktywizacji społecznej skoncentrowane zostaną na podniesieniu kompetencji osobistych w tym: w odniesieniu do pełnionych ról społecznych w rodzinie i pozostałych środowiskach funkcjonowania. Działania o charakterze aktywizacji zawodowej skoncentrowane zostaną na wspieraniu motywacji do poszukiwania pracy oraz podnoszeniu kompetencji w zakresie poruszania się po rynku pracy oraz kompetencji zawodowych. Ważne jest również doradztwo zawodowe osób młodych, które niedługo wkroczą na rynek pracy. Zakłada się również podejmowanie działań o charakterze promocyjnym, służących wspieraniu społecznej odpowiedzialności biznesu oraz rozwój wsparcia rodziców w powrocie na rynek pracy po urodzeniu dziecka oraz wsparcie w utrzymaniu pracy, w szczególności rodziców samotnie wychowujących dzieci. Konieczny jest dalszy rozwój form opieki nad dzieckiem do lat trzech oraz rozwój form opieki na uczniami w dni wolne od nauki realizowane m.in. przez placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
PUP, MOPS, pracodawcy i inne instytucje oraz organizacje lokalnego rynku pracy.	UM, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

1.8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Ubóstwo definiuje się na podstawie tzw. kryterium dochodowego. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego.

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej dzięki informacjom udostępnionym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego (status quo), jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na

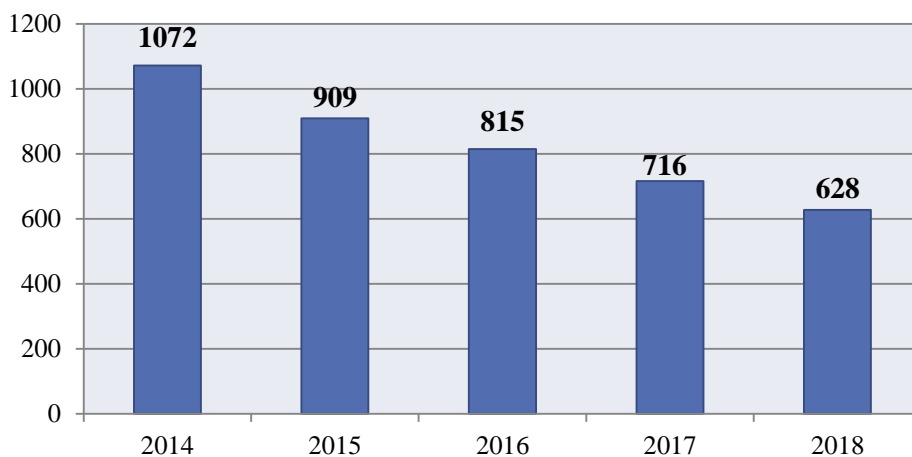
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHEŁMŻA NA LATA 2020-2025

przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Ubóstwo pozostaje najczęstszym powodem udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej mieszkańcom Miasta Chełmża. Z tego powodu w 2018 roku wsparcie otrzymało 628 rodzin.

Dane źródłowe, które zostały przekazane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży pokazują, że ogólna liczba osób zamieszkujących Miasto, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa ulegała na przestrzeni lat 2014-2018 systematycznemu spadkowi. W 2018 roku, w porównaniu do roku 2014, liczba osób objętych pomocą zmniejszyła się o 70,7%. Należy zaznaczyć, że rodziny dotknięte ubóstwem były najliczniejszą grupą beneficjentów pomocy MOPS w latach 2014-2018 – w 2018 roku stanowiły one 86,5% ogółu, w 2017 roku – 88,1%, w 2016 roku – 77,9%, w 2015 roku – 91,3%, a w 2014 roku – 92,6%.

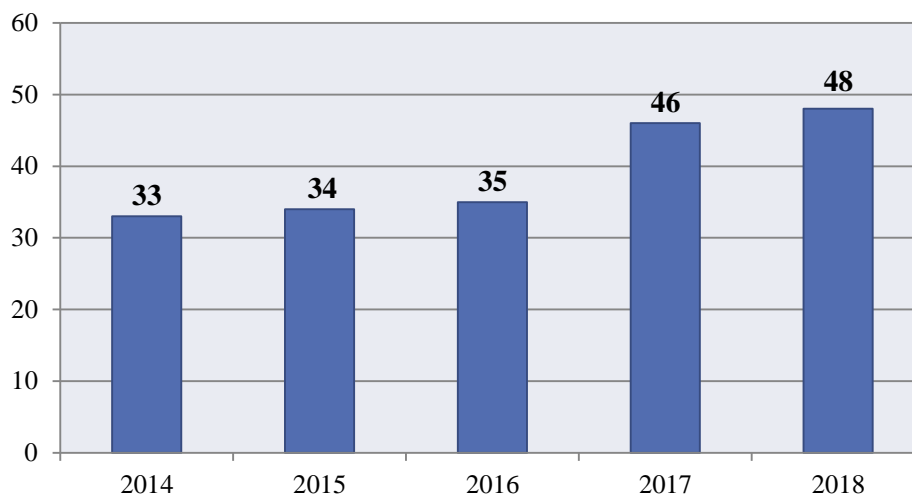
Wykres 27. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2014-2018.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa, jak i jego skutkiem. W 2018 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymało 48 rodzin, w roku poprzednim 46, natomiast w roku 2016 – 35. Na przestrzeni lat 2014-2018 dostrzegalna jest tendencja wzrostowa jeśli chodzi o liczbę rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności. Dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2014-2018.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży osobom zagrożonym bezdomnością, bądź bezdomnym udziela pomoc w formie schronienia oraz wsparcia rzeczowego. W 2018 roku MOPS w Chełmży wydał decyzję przyznającą schronienie dla 31 osób. Osoby kierowane były na podstawie decyzji do niżej wymienionych Schronisk:

- Schronisko dla Osób Bezdomnych „Betania”, ul. Gajdy 3, Brodnica;
- Schronisko dla Osób Bezdomnych Caritas Diecezji Toruńskiej ul. Polna 20, Chełmża;
- Koło Grudziądzkie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, ul. Parkowa 22/24, Grudziądz;
- Schronisko dla Bezdomnych Kobiet, Toruńska 26, Inowrocław;
- Kujawsko – Pomorskie, Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu "Judym", ul. Powstańców Wielkopolskich 35, Kołczkowo.

Ponadto, w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Chełmży funkcjonował tzw. „Bank Rzeczy Używanych”. Mieszkańcy Chełmży przekazywali do tutejszego Ośrodka sprzęt gospodarstwa domowego, meble, ubrania, zabawki, ceramikę, w celu dalszego rozdysponowania wśród potrzebujących.

W 2018 roku zasiłki stałe pobierało 125 osób, na łączną kwotę 659 385 zł. W porównaniu z rokiem 2014 ich liczba zmniejszyła się o 23. W przypadku zasiłków okresowych, w 2018 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 453 – co oznacza spadek o 101% w porównaniu do roku 2014 oraz spadek o 19% w porównaniu do roku 2017. Na zasiłki okresowe w 2018 roku wydatkowano kwotę 1 227 181 zł. Zasiłki

celowe natomiast pobierało 486 osób i jest to również wysoki spadek w porównaniu do poprzednich lat – o 8% mniej niż w roku 2017, o 35% mniej niż w roku 2015 i o 60% mniej niż w 2014 roku. Kwota wydatkowana na zasiłki celowe w 2018 roku to 303 304 zł.

Tabela 38. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2014-2018.

	2014	2015	2016	2017	2018
zasiłek stały – liczba osób	148	149	140	124	125
kwota świadczeń	552 747	559 757	610 641	637 706	659 385
zasiłek okresowy – liczba osób	911	744	642	538	453
kwota świadczeń	2 522 194	2 138 772	1 884 738	1 443 814	1 227 181
zasiłek celowy – liczba osób	779	659	594	528	486
kwota świadczeń	317 018	306 757	318 466	316 567	303 304

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok

Miasto Chełmża korzysta z programu finansowego w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

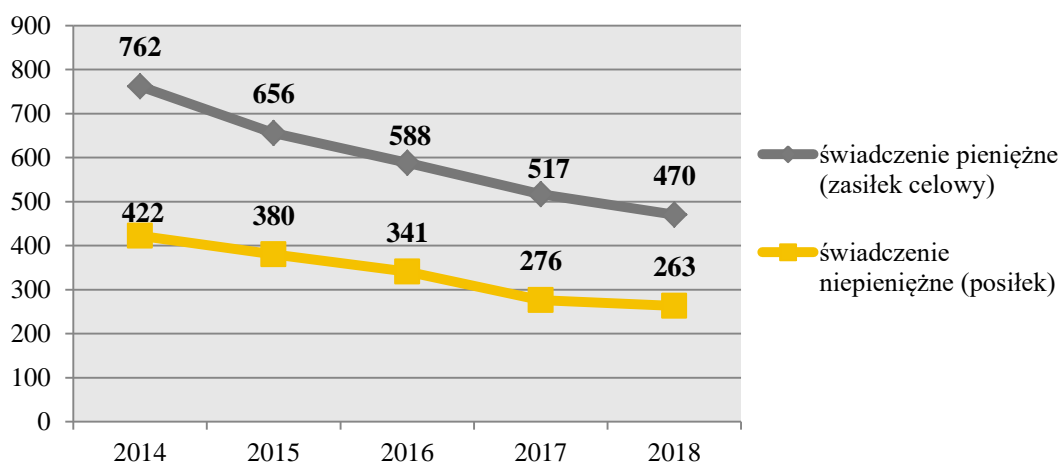
- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych²⁴.

Wśród osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2018 roku 470 mieszkańców to osoby, którym przyznano świadczenie w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Możemy zauważyć, że od 2015 roku maleje liczba osób objętych tym programem. W porównaniu do 2014 roku liczba osób korzystających z tego świadczenia zmniejszyła się o 62%. Zmalała również liczba osób korzystających z posiłku w postaci

²⁴ www.gov.pl/web/rodzina

świadczeń niepieniężnych. W 2014 roku pomoc w takiej postaci otrzymały 422 osoby, natomiast w 2018 roku tylko 263 osoby – co daje spadek w wysokości 60%.

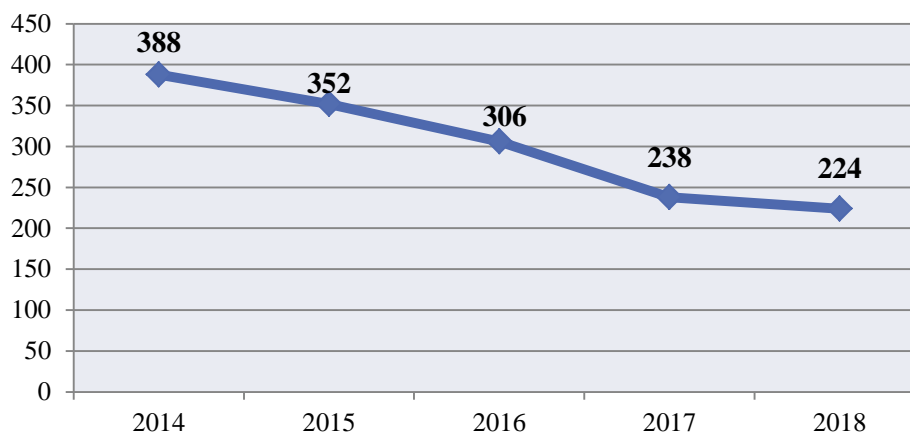
Wykres 29. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2014-2018 (liczba osób).

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok

Znaczny odsetek osób korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” stanowią dzieci. Spośród wszystkich osób otrzymujących tego typu wsparcie w 2018 roku, dzieci stanowiły 85,2%.

Wykres 30. Świadczenie niepieniężne (posiłek) przyznane dla dzieci w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2014-2018 (liczba osób).

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współpracuje z Toruńskim Centrum Caritas w Toruniu. Współpraca polega na wydawaniu skierowań do otrzymania pomocy żywnościowej. W 2018 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży wydał 312 skierowań dla 832 mieszkańców Miasta.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za determinanty ubóstwa.

- bezrobocie – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- niepełnosprawność – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;
- wiek – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;
- wykształcenie – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zapewnienie możliwości społecznego włączenia osób z problemem ubóstwa poprzez podniesienie ich kompetencji aktywnością wspieraną.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.	Liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmacnianie potencjału w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.
2.	Zapewnienie pomocy osobom bezdomnym na podstawie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.	Liczba osób objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności.
3.	Wdrożenie programów wyrównywania szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.	Liczba osób objętych programem wyrównywania szans edukacyjnych.
4.	Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problem ubóstwa.	Liczba zorganizowanych szkoleń i osób biorących w nich udział.
5.	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców informacji dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu ubóstwa.	Liczba podjętych działań informacyjnych.

Strategia realizacji celu

Dla osiągnięcia celu, działania zostaną skoncentrowane na umożliwieniu wyjścia z trudnej sytuacji finansowej osobom i rodzinom za pomocą aktywności wspieranej. Wspieranie polegać będzie na inicjowaniu, ukierunkowaniu i podtrzymaniu aktywności osób i rodzin dotkniętych oraz zagrożonych problemem ubóstwa, za pomocą zadań realizowanych przez pracowników socjalnych, w tym pracy socjalnej oraz wsparcia pozamaterialnego. Szczególnie istotną rolę pełnią w tym obszarze pracownicy socjalni. Podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych beneficjentów pomocy społecznej odbywać się będzie z wykorzystaniem obecnie dostępnych usług w tym prac społecznie użytecznych i robót publicznych, usług asystenta rodziny, asystenta osoby niepełnosprawnej, wolontariusza, itp.

Poszukiwanie skutecznych rozwiązań o charakterze aktywizacji wspieranej warunkowane jest przede wszystkim holistycznym charakterem problemu ubóstwa – które

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

jest zjawiskiem społecznym stanowiącym układ podlegający zasadom niedającym się wywnioskować z prawidłowości rządzących jego składnikami. W rzeczywistości często przyczyna problemu ubóstwa jest jednocześnie jego skutkiem (utrata pracy skutkuje brakiem środków finansowych prowadzących do deprivacji potrzeb, obniżenia poczucia własnej wartości i sprawczości, a w efekcie do długotrwałego pozostawania bez pracy). Dlatego też efektywna aktywność wspierana nie może dotyczyć wyłącznie jednego aspektu funkcjonowania osoby. Ponieważ działania w zakresie aktywności wspieranej mają na celu podniesienie kompetencji osób i rodzin w obszarach społecznym i zawodowym, przez bezpośredni, ukierunkowany wpływ napełnione role, dla celów niniejszej strategii proponowany katalog usług zbudowany jest z usług dostępnych w ramach innych dziedzin planowania strategicznego.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS.	NGO, PUP.	Środki własne, powiatu.

Cel operacyjny nr 2

Zapewnienie dostępu do skutecznej pomocy w formie wsparcia o charakterze materialnym ograniczającej zasięg i głębokość ubóstwa przy uwzględnieniu współdziałania beneficjentów pomocy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.

L.P.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.
2.	Zwiększenie skali pomocy w zakresie dożywiania – zwiększenie wymiaru udzielanej pomocy w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.
3.	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.
4.	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętych problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Liczba osób i rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych.

Strategia realizacji celu

Działania zostaną skoncentrowane na organizacji dostępu do skutecznej pomocy o charakterze materialnym, w formie świadczeń wynikających z obowiązujących przepisów prawa oraz na zapewnieniu skali i zakresu pomocy umożliwiających zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych osób i rodzin, dotkniętych i zagrożonych problemem ubóstwa. Dla uzyskania skuteczności udzielanego wsparcia materialnego, konieczne jest wypełnianie założeń ustawowych w zakresie udzielania pomocy finansowej, w szczególności dążenie do udzielania pomocy w wysokości stanowiącej uzupełnienie różnicy pomiędzy dochodem gospodarstwa domowego a kryterium ustawowym. Natomiast w celu zapobiegania ubóstwu skrajnemu, niezbędne jest utrzymanie rozszerzonej grupy docelowej objętej pomocą w formie dożywiania. Istotnym elementem w realizacji tego celu jest pełne wykorzystanie cechy szczególnej świadczeń pomocy społecznej, którą jest powiązanie ich otrzymywania z obowiązkiem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji rodzinnej. Na realizację zadań: pomoc w formie zasiłków okresowych i w formie dożywiania, część środków pozyskiwana jest z budżetu państwa.

Wdrażanie

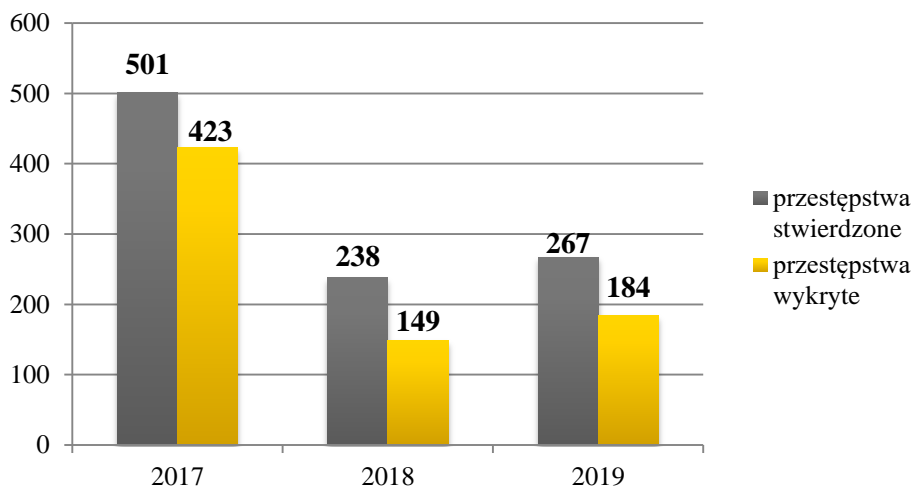
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MOPS.	NGO, UM.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.

1.9. Problem przestępczości

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Z danych Komendy Miejskiej Policji w Toruniu wynika, iż w 2019 roku (do października) w Mieście Chełmża stwierdzono 267 przestępstw, a 184 z nich zostało wykrytych. W 2018 roku stwierdzono o 29 przestępstw mniej (238), a wykryto tylko 149 z nich. W 2017 roku stwierdzono najwięcej przestępstw na przestrzeni ostatnich trzech lat – ich ilość wyniosła 501, z czego aż 423 zostały wykryte.

Wykres 31. Liczba stwierdzonych i wykrytych przestępstw na terenie Miasta Chelmska w latach 2017-2019 (do października).

Źródło: Komenda Miejska Policji w Toruniu

Komenda Miejska Policji w Toruniu w 2019 roku stwierdziła 118 przestępstw typu 17x7 (ograniczenie przestępczości z następujących kategorii: uszczerbek na zdrowiu, bójki i pobicia, przestępstwa rozbójnicze, kradzieże cudzej rzeczy, kradzieże z włamaniem, uszkodzenie mienia”), z czego 65 zostało wykrytych. Najczęściej w tym roku dochodziło do włamań – 64 przestępstwa, z czego 46 zostało wykrytych. W 2018 roku doszło do 88 przestępstw 17x7, a tylko 22 z nich zostały wykryte. Najczęściej w tym roku dochodziło do kradzieży cudzej rzeczy – 50 przestępstw, z czego 16 zostało wykrytych. W 2017 roku doszło do 76 przestępstw 17x7, a tylko 20 z nich zostały wykryte. Najczęściej w tym roku dochodziło do kradzieży cudzej rzeczy – 40 przestępstw, z czego 8 zostało wykrytych.

Tabela 39. Ilość stwierdzonych i wykrytych przestępstw w latach 2017-2019 (do października).

	2017	2018	2019
17x7 stwierdzone	76	88	118
17x7 wykryte	20	22	65
kradzież cudzej rzeczy stwierdzone	40	50	28
kradzież cudzej rzeczy wykryte	8	16	6
rozbój stwierdzone	1	1	3
rozbój wykryte	0	1	1
uszczerbek na zdrowiu stwierdzone	3	1	3
uszczerbek na zdrowiu wykryte	3	1	2
uszkodzenie rzeczy stwierdzone	14	8	17
uszkodzenie rzeczy wykryte	3	1	7
włamanie stwierdzone	18	29	64
włamanie wykryte	6	4	46

Źródło: Komenda Miejska Policji w Toruniu

Największa liczba wykroczeń ujawnionych w 2018 roku dotyczyła wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji. Wykroczenia te tradycyjnie są na pierwszym miejscu w zakresie ujawnianych zdarzeń. W 2018 roku ujawniono 312 tego typu zdarzeń (wzrost w stosunku do 2017 roku o 38%), z czego pouczone 284 osoby, 25 osób ukarano mandatem karnym (o 1 więcej niż w 2017 roku) oraz w przypadku 3 osób skierowano wnioski do Sądu.

Drugą kategorią ujawnianych zdarzeń były wykroczenia dotyczące nieprzestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Liczba ujawnionych zdarzeń z tego zakresu wyniosła 45 przypadków i spadła w stosunku do 2017 roku o 14 tego typu zdarzeń. W stosunku do 35 osób zastosowano pouczenie, 1 osobę ukarano mandatem karnym, a 1 osobę przewieziono do Izby Wytrzeźwień.

Istotnym obszarem zainteresowania ze strony Straży Miejskiej w Chełmży jest stan czystości miejsc publicznych oraz wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego. W 2018 roku w tej kategorii wykroczeń ujawniono 64 zdarzenia (spadek o 42% w stosunku do 2017 roku), które w 57 przypadkach zakończyły się pouczeniami, a w 7 przypadkach sprawcy wykroczeń zostali ukarani mandatami karnymi (rok wcześniej 5 osób). W tej dziedzinie nastąpił znaczny spadek ujawnianych zdarzeń, co może wskazywać na poprawę zachowań mieszkańców miasta w zakresie utrzymania czystości w miejscach publicznych.

Z kolei w zakresie zdarzeń dotyczących wykroczeniem przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia zanotowano wzrost ujawnionych wykroczeń w stosunku do 2017 roku, gdyż w minionym roku ujawniono 30 tego typu przypadków, natomiast rok wcześniej 23. W 23 przypadkach udzielono pouczeń, a w przypadku 7 osób zastosowano mandat karny.

W 2018 roku przeprowadzano również kontrole w zakresie wykroczeniem przeciwko zdrowiu. Szczególny nacisk w tym zakresie kładziono na usuwanie śliskości na chodnikach w okresie zimowym, kontrole przestrzegania przepisów sanitarnych na targowisku oraz wywiązywanie się z obowiązków przez właścicieli nieruchomości w zakresie deratyzacji. W tej kategorii wykroczeń przeprowadzono 225 kontroli tj. o 21% więcej niż rok wcześniej. Efektem tych kontroli było udzielenie pouczeń 84 osobom oraz ukaranie mandatem karnym 7 osób. Świadczy to o nadal stosunkowo niskiej świadomości mieszkańców w zakresie ciążących na nich obowiązków dotyczących odśnieżania chodników przed nieruchomościami i wyłożeniu trutek w ramach akcji deratyzacyjnej.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHEŁMŹA NA LATA 2020-2025

Rozpatrując kwestie wykrywalności przestępstw na terenie Miasta Chełmża można zauważyć, że w przeciągu ostatnich trzech lat ulegała ona spadkom i wzrostom. W 2017 roku procent wykrywalności wynosił 84,10, następnie spadł do wartości 62,34%, a w 2019 roku wzrósł do 68,91%.

Ponadto Komisariat Policji w Chełmży prowadzi działania profilaktyczne mające na celu poprawę stanu bezpieczeństwa. Do powyższych działań zaliczyć można akcję centralnie prowadzone przez Policję z zakresu ruchu drogowego oraz szeroko rozumianej prewencji. Do takich działań należą m. in.:

- działania w ruchu drogowego: „Prędkość”, „Alkohol i Narkotyki”, „Pasy”, „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego”, których celem jest poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Powyższe działania poprzez kontrole uczestników ruchu drogowego mają na celu wyeliminowanie z niego osób których stwarzających zagrożenie;
- działania prewencyjne: „Oznakuj rower-poznaj swojego dzielnicowego”, „Bezdomność”, „Stop przemocy w rodzinie”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczeństwo w sieci”, „Zły wnuczek”, „Ogród” których celem jest edukacja społeczeństwa. Powyższe działania charakteryzuje edukacja społeczeństwa poprzez spotkania i debaty społeczne, pogadanki w szkołach, wykłady dla seniorów;

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- spadek wykrywalności przestępstw na terenie Gminy Miasto Chełmża;
- wzrost stwierdzonych przestępstw 17x7 oraz wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji;
- spadek liczby wykroczeń przeciwko urządzeniom użytku publicznego oraz dotyczących nieprzestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Przestępczość” są:

- bezrobocie i ubóstwo – długotrwałe bezrobocie prowadzić może do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem

odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustrój/władze/
konkretne instytucje;

- wspieranie rodziny – w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie;
- przemoc – przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc w rodzinie, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności;
- uzależnienia – zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem dokonywanych przestępstw pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz miejscu zamieszkania.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1.	Szeroko rozumiana aktywizacja społeczności lokalnej oraz edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak i w miejscach publicznych.	Ilość mieszkańców biorących udział w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.
2.	Podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa publicznego.	Liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje.
3.	Zwiększenie liczby patroli Policji.	Wzrost wskaźnika wykrywalności przestępstw.

Strategia realizacji celu

Realizacja celu odbywać się będzie w ramach dwóch głównych obszarów: wspierania aktywności lokalnej i zwiększenia czujności organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne. Wspieranie aktywności lokalnej wychodzi z założenia, że wspólnota wyznająca podobne wartości i wewnętrznie spójna generuje mniej przestępców, niż wspólnota anonimowa. Zintegrowana społeczność lokalna podnosi poczucie odpowiedzialności za inne osoby poszczególnych jednostek oraz poniekąd zmusza do liczenia się z konsekwencjami ponoszonymi za swoje czyny (potencjalny sprawca zdaje sobie sprawę, że z łatwością może być zidentyfikowany). Jest to szczególnie istotne w przypadku kierowania pojazdami w stanie nietrzeźwości. Zwiększona odpowiedzialność całej społeczności lokalnej, zmniejszy ilość osób, które będą się podejmować takich zachowań, z uwagi na mogące wystąpić z tego

powodu sankcje społeczne. Zwiększanie czujności organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne dotyczy również udostępniania mieszkańcom informacji gdzie mogą zgłosić się w poczuciu zagrożenia. Zwiększanie czujności wiąże się również z otwartością na problemy społeczne i aktywną integracją organów bezpieczeństwa w życie społeczności lokalnej – tak, by być postrzeganym jako osoba godna zaufania. Ważne również wydaje się podnoszenie kompetencji służb (szkolenia, warsztaty).

Wdrażanie		
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UM, KMP.	NGO, MOPS.	Środki własne, budżet państwa/europejski.

1.10. Rewitalizacja społeczna

Miasto Chełmża realizuje *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasta Chełmży na lata 2016-2023* zatwierdzony uchwałą Nr XXXV/257/18 Rady Miejskiej Chełmży z dnia 2 sierpnia 2018 r. stanowiący podstawę do podjęcia działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji:

„Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji” - Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 r. poz. 1777)

Obszar rewitalizacji to obszar, na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk natury społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Pod pojęciem rewitalizacji społecznej rozumie się „wieloletni proces podejmowania spójnych, zintegrowanych działań, związanych z zatrzymaniem rozwoju negatywnych tendencji społecznych, przeciwdziałaniem patologiom i wykluczeniu społecznemu oraz poprawą bezpieczeństwa, inicjowany i koordynowany przez samorząd gminy i/lub jego

jednostki organizacyjne w celu wyprowadzenia ze stanu kryzysowego określonych obszarów miast i gmin”²⁵.

Deklaracja wizji obszaru rewitalizacji Gminy Miasta Chełmża brzmi następująco:

Obszar bezpieczny i atrakcyjny dla mieszkańców z nowoczesnymi obiektami o ważnych funkcjach społecznych, rekreacyjnych oraz gospodarczych.

Wizja dla obszaru rewitalizacji odnosi się do trzech kluczowych sfer:

- społecznej – problemy związane z znacznym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym, korzystaniem przez mieszkańców ze środowiskowej pomocy społecznej oraz wysokim bezrobociem, zwłaszcza długotrwałym;
- gospodarczej – niekorzystny klimat aktywności gospodarczej, na taką sytuację ma wpływ mała liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym, wysoki odsetek bezrobotnych oraz wysoki odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej;
- przestrzenno-funkcjonalnej – zdegradowana i zaniedbana przestrzeń publiczna, brakuje miejsc przeznaczonych pod rekreację i wypoczynek.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- niekorzystna sytuacja demograficzna Miasta spowodowana spadkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym i wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, a co za tym idzie zagrożenie wykluczeniem społecznym osób starszych;
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez tworzenie miejsc przeznaczonych na wypoczynek.

Korelacje

W ramach rewitalizacji społecznej, co istotne w kontekście rozwiązywania problemów społecznych, planuje się zwiększenie aktywności i zaangażowania społecznego społeczności lokalnej, a także tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych Gminy.

²⁵ Pilotażowe programy rewitalizacji społecznej realizowane w partnerstwach lokalnych. Dokumentacja konkursowa, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie
wykluczeniu społecznemu oraz rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.

L.P.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1.	Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych np. ścieżek rowerowych, parków, placów zabaw itp.	Liczba powstałych obiektów.
2.	Organizacja wydarzeń kulturalnych, sportowych, rozrywkowych.	Liczba zorganizowanych wydarzeń.
3.	Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej i terenów zdegradowanych.	Liczba zmodernizowanych obiektów.
4.	Likwidacja barier architektonicznych, komunikacyjnych i sanitarnych do gminnych obiektów.	Liczba zmodernizowanych obiektów.
5.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej.	Liczba powstałych i zmodernizowanych obiektów.
6.	Aktywizacja zawodowa mieszkańców.	Liczba projektów na aktywizację zawodową.
7.	Wsparcie rozwoju lokalnych przedsiębiorstw np. stworzenie Chełmżyńskiego Inkubatora przedsiębiorczości.	Liczba projektów do celów rozwoju gospodarczego.

Strategia realizacji celu

Ponieważ jednym z głównych problemów zidentyfikowanych na terenie Miasta w sferze społecznej jest proces starzejącego się społeczeństwa oraz zaniedbana przestrzeń publiczna, wśród działań mających zostać zrealizowane założono przede wszystkim tworzenie nowych miejsc spotkań mieszkańców, likwidację barier architektonicznych, a także organizację wydarzeń aktywizujących lokalną społeczność. W celu rozwoju infrastruktury społecznej zaplanowano również rozbudowę i modernizację bazy sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UM, MOPS.	NGO, ChOK.	Środki własne, budżet państwa/europejski.

2. Analiza SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

MOCNE STRONY

- Rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna.
- Rozwinięta działalność kulturalna – Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna i Chełmżyński Ośrodek Kultury.
- Działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
- Ciekawa oferta spędzania wolnego czasu, w tym liczne imprezy kulturalne na terenie Miasta.
- Dogodne położenie geograficzne.
- dostępność komunikacyjna- położenie w pobliżu autostrady, dróg wojewódzkich i krajowych.
- Dostępność terenów rekreacyjnych oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych.
- Funkcjonowanie MKRPA, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, asystenta rodziny oraz Punktu Motywacyjno-Konsultacyjnego.
- Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu, Grupa AA „Dobra Wola”, Grupa Wsparcia AI – ANON „Qvo Vadis”, Grupa Wsparcia DDA.
- Funkcjonujący Środowiskowy Dom Samopomocy, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Punkt Terapeutyczny w Przychodni Zdrowia i w Świetlicy Miejskiej.
- Funkcjonowanie Ośrodka Wsparcia: „Ognisko Wychowawcze” przy Diecezji Toruńskiej „CARITAS”.
- Rozwinięta oferta edukacyjna Miasta, w tym szkoły podstawowe, przedszkola i klub dziecięcy.
- Funkcjonujące na terenie Miasta kluby i stowarzyszenia sportowe.
- Zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych.

SŁABE STRONY

- Duży wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.
- Niewystarczająca (biorąc pod uwagę szybki wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności) ilość miejsc integracji oraz wsparcia seniorów.
- Zmniejszająca się liczba mieszkańców.
- Ujemny przyrost naturalny.
- Największa liczba osób bezrobotnych wśród gmin powiatu toruńskiego.
- Ujemne saldo migracji.
- Duży odsetek osób bezrobotnych i ubogich wśród beneficjentów MOPS.
- Rosnący udział osób dotkniętych alkoholizmem wśród beneficjentów MOPS.
- Wzrost osób długotrwale pobierających świadczenia pomocy społecznej.
- Brak rekomendowanych warsztatów dla dzieci i młodzieży, nauczycieli i rodziców.
- Mieszkańcy piją większe ilości alkoholu, co wynika ze zwiększającej się wartości sprzedanego alkoholu w Mieście.
- Obniżający się wiek inicjacji alkoholowej uczniów (wynik diagnozy).
- Duża część mieszkańców deklarujących bycie świadkiem prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu na terenie Miasta (wynik diagnozy).
- Co trzeci mieszkaniec widział na terenie miejscowości kobiety w ciąży spożywające alkohol (wynik diagnozy).
- Duży odsetek uczniów stwierdzających występowanie na terenie ich szkoły zjawiska przemocy (wynik diagnozy).

- Zmniejszająca się liczba osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna ze względu na dogodną lokalizację.
- Wzrost liczby podmiotów gospodarczych.
- Funkcjonujące większe zakłady pracy.
- Wysoka dostępność do ochrony zdrowia ze względu na funkcjonowanie szpitala na terenie Miasta.

SZANSE

- Pozyskanie środków unijnych na rozwój Miasta.
- Aktywizacja społeczna mieszkańców.
- Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
- Doradztwo zawodowe w placówkach oświatowych.
- Wzrost aktywności i integracji osób starszych.
- Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
- Rozwój turystyki poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych.
- Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
- Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w ramach wspierania zatrudnienia.
- Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
- Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.

ZAGROŻENIA

- Starzejące się społeczeństwo.
- wzrost poziomu bezrobocia.
- Emigracja zarobkowa młodych i wykształconych osób.
- Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych.
- Dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego.
- Zagrożenie wykluczeniem społecznym osób długotrwale bezrobotnych.
- Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
- Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
- Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- Zagrożenie problemem uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

3. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta Chełmża została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Miasto Chełmża dąży do niekonfliktowego rozwiązywania problemów wspólnoty, poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń i mieszkańców; dostrzegająca potencjał tkwiący w lokalizacji, historii i mieszkańcach; wspierająca lokalne inicjatywy, w szczególności: społeczne, kulturalne i edukacyjne. Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w brzmieniu:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Chełmża jest –
uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania Miasta wspierającego i właściwie wykorzystującego aktywność oraz potencjał społeczności lokalnej, z uwzględnieniem istotnych uwarunkowań lokalnych.

4. Zakładane rezultaty realizacji strategii

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Chełmża przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności Miasta Chełmża jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;

- opracowanie i wdrożenie programów rewitalizacji w tym społecznej szczególnie zaniedbanych rejonów Miasta z udziałem samych mieszkańców i podmiotów ich reprezentujących;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

5. System wdrażania strategii

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Chełmża mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenia lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest MOPS.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Gmina Miasto Chełmża.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Plan komunikacji społecznej dokumentu

Obszary problemowe Strategii zostały przedstawione przed przystąpieniem do jej opracowywania Burmistrzowi Miasta Chełmża. Po uchwaleniu go przez Radę Miejską zostanie umieszczony na stronie internetowej Urzędu Miasta i na stronie internetowej Miasta.

6. Monitoring

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UM, Komendy Miejskiej Policji, PUP, ze sprawozdań MOPS i MKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez MOPS przy ścisłej współpracy z Miastem Chełmża w formie raportów rocznych. Raport roczny może zawierać również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb. Monitoring będzie dokonywany w trakcie prac nad rocznym raportem z wdrażania Strategii, który będzie corocznie przekazywany Burmistrzowi i Przewodniczącemu Rady Miejskiej. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii (która obowiązuje co 2 lata).

7. Ewaluacja

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii oraz rozwiązywanie problemów.

7.1. Zakres ewaluacji

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

7.2. Sposób ewaluacji

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

7.3. Narzędzia ewaluacji

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

7.4. Okres ewaluacji

Raz do roku, może być też zastosowana przed rozpoczęciem realizacji interwencji publicznej, w trakcie i po zakończeniu - zwłaszcza w odniesieniu do nowych zadań.

8. Ocena ryzyka

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

IV. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Chełmża jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Miasta Chełmża i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO CHEŁMŻA NA LATA 2020-2025

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci;
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację;
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo;
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Miasto – Obywatel;
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej;
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży;
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych;
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Miasta.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców Miasta Chełmża, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Miasta, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

V. BIBLIOGRAFIA

1. <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>
2. <http://www.polskawliczbach.pl>
3. <https://bdl.stat.gov.pl>
4. <https://poradnik.ngo.pl/>
5. <https://ssdip.bip.gov.pl/>
6. www.gov.pl/web/rodzina
7. www.psychiatriapolska.pl
8. <https://www.chelmza.pl/9942,zdrowie>
9. <https://torun.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analzy/>
10. Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017. Województwo Kujawsko-Pomorskie.
11. Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta Chełmża.
12. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Miasta Chełmża na lata 2016-2023.
13. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020.
14. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
15. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chełmży na 2019 rok.
16. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chełmży na 2020 rok.
17. Narodowy Spis Powszechny 2011.
18. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok.
19. Oniszczyk J. (red.) *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2008 r.
20. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020.
21. Program Współpracy Gminy Miasta Chełmży z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2019.
22. Raport o stanie Gminy Miasto Chełmża za 2018 rok.
23. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2016, 2017 i 2018 rok.
24. Staręga-Piasek J., *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

25. Statut Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chełmży (uchwała Nr XXVII/200/17 Rady Miejskiej w Chełmży z dnia 30 listopada 2017 roku).
26. Uchwała Rady Miejskiej Nr XI/98/19 w sprawie budżetu miasta na 2020 rok z dnia 19 grudnia 2019 roku.
27. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 271 z późn. zm.).
28. Yaziji M., Doh J. *Organizacje pozarządowe a korporacje*, PWN, Warszawa 2011r.

VI. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Miasto Chełmża na tle powiatu toruńskiego.....	14
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Miasto Chełmża według klas wielkości (stan na koniec 2018 roku).....	20
Rysunek 3. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin województwa kujawsko-pomorskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji.....	21
Rysunek 4. Stopa bezrobocia dla powiatu toruńskiego, w porównaniu z województwem kujawsko-pomorskim i Polską.....	27
Rysunek 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Chełmży w porównaniu do całej Polski i województwa kujawsko-pomorskiego w 2017 roku.....	30
Rysunek 6. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie Miasta Chełmża w 2018 roku.....	86
Rysunek 7. Wykaz jednostek wspierających rodzinę z problemem przemocy.....	94

Spis tabel

Tabela 1. Liczebność Gminy Miasto Chełmża z podziałem na płeć.....	15
Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Miasto Chełmża w 2018 roku.....	16
Tabela 3. Przyrost naturalny dla Gminy Miasto Chełmża w latach 2014-2018.....	17
Tabela 4. Migracje na pobyt stały według typu i kierunku.....	18
Tabela 5. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Miasto Chełmża w latach 2014-2018.....	19
Tabela 6. Struktura wydatków budżetu Gminy Miasto Chełmża według działów w latach 2014-2018 (w złotych).....	24
Tabela 7. Struktura dochodów budżetu Gminy Miasto Chełmża według działów w latach 2014-2018 (w złotych).....	25
Tabela 8. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym w latach 2014-2018.....	26
Tabela 9. Rozszerzona informacja o bezrobociu w Gminie Miasto Chełmża w latach 2016-2018.....	28
Tabela 10. Liczba uczniów w poszczególnych latach szkolnych.....	33
Tabela 11. Zmiany kadrowe w latach szkolnych 2017/2018 oraz 2018/2019 w Chełmży.....	34
Tabela 12. Rozliczenie wydatkowanych środków na stypendia szkolne w latach 2016-2018.....	34
Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe w Mieście Chełmża w latach 2014-2018.....	37
Tabela 14. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2014-2018.....	37
Tabela 15. Liczba udostępnień książek, czasopism i zbiorów specjalnych w latach 2017-2018.....	38
Tabela 16. Wykaz zadań objętych dofinansowaniem w ramach konkursów dla organizacji pozarządowych.....	47
Tabela 17. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2014-2018 w podziale na płeć.....	52
Tabela 18. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyznanych z pomocy społecznej w Chełmży w latach 2015- 2018.....	52
Tabela 19. Kwota wypłaconych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w latach 2014-2018 (w złotych).....	53
Tabela 20. Powody udzielania świadczeń (liczba rodzin) w latach 2014-2018.....	54
Tabela 21. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe.....	55

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHEŁMŹA NA LATA 2020-2025

Tabela 22. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych na przestrzeni lat 2015-2018.....	58
Tabela 23. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych 500+ na przestrzeni lat 2016-2018.....	58
Tabela 24. liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz ich kwota w latach 2014-2018 (w złotych).....	59
Tabela 25. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane na przestrzeni lat 2014-2018 (w złotych).....	59
Tabela 26. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka w latach 2014-2018 (w złotych)..	66
Tabela 27. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2014-2018 (w złotych).	67
Tabela 28. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia w latach 2014-2018 (w złotych).....	67
Tabela 29. Liczba osób korzystająca z usług Punktu Motywacyjno-Konsultacyjnego w 2017, 2018 i I półroczu 2019 roku.....	78
Tabela 30. Liczba uczestników Organizowanych działań nie będących ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi oraz środki finansowe na nie przeznaczone (w złotych) w latach 2016-2018.....	81
Tabela 31. Samodzielne działania Komisariatu Policji w zakresie nieprzestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości w latach 2017-2019.....	82
Tabela 32. Samodzielne działania Straży Miejskiej w zakresie nieprzestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości w latach 2017-2019.....	83
Tabela 33. Liczba osób przebywająca w izbie Wytrzeźwień Miejskiego Ośrodka Edukacji, Profilaktyki i Uzależnień w Toruniu w latach 2017-2019.	84
Tabela 34. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2014-2018.....	106
Tabela 35. Liczba osób przebywająca w DPS, koszt utrzymania (w złotych) w latach 2016-2018. ..	107
Tabela 36. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w mieście Chełmża w latach 2016-2018 z podziałem na wiek.....	112
Tabela 37. Liczba zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych oraz z prawem do zasiłku w mieście Chełmża w latach 2016-2018.....	112
Tabela 38. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2014-2018.	119
Tabela 39. Ilość stwierdzonych i wykrytych przestępstw w latach 2017-2019 (do października). ...	125

Spis wykresów

Wykres 1. Stan cywilny mieszkańców Gminy Miasto Chełmża.....	17
Wykres 2. Dochody i wydatki Miasta Chełmża ogółem w latach 2014-2018 (w milionach złotych). 23	
Wykres 3. Poziom bezrobocie w poszczególnych gminach powiatu toruńskiego w okresie styczeń-grudzień 2018 r.....	30
Wykres 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Miasta Chełmża.	31
Wykres 5. Ludność Miasta według edukacyjnych grup wieku w podziale na płeć.	32
Wykres 6. Udział wydatków z budżetu Miasta Chełmża na oświatę i wychowanie w latach 2014-2018.....	36
Wykres 7. Liczba mieszkań oddanych do użytku w Mieście Chełmża w latach 2014-2017.....	36

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIASTO
CHELMŹA NA LATA 2020-2025

Wykres 8. Wydatki na kulturę w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Miasta Chełmży w latach 2014-2018 (w złotych).	40
Wykres 9. Wydatki na kulturę fizyczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Miasta Chełmży w latach 2014-2018 (w złotych).	41
Wykres 10. Wydatki na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Miasta Chełmży w latach 2014-2018 (w złotych).	44
Wykres 11. Wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Miasta Chełmży w latach 2014-2018 (w złotych).	45
Wykres 12. Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2014-2018.	51
Wykres 13. Udział rodzin otrzymujących świadczenie na pierwsze dziecko w relacji do ogółu rodzin otrzymujących świadczenie.	58
Wykres 14. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w latach 2014 – 2018	60
Wykres 15. Asystenci rodziny oraz rodziny objęte ich wsparciem na przestrzeni lat 2014 – 2018.	61
Wykres 16. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2014-2018 (w złotych).	62
Wykres 17. Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny na przestrzeni lat 2016-2018.	62
Wykres 18. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2014 – 2018.	66
Wykres 19. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznane w latach 2014-2018 – liczba osób	70
Wykres 20. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2014-2018.	77
Wykres 21. Liczba rodzin i osób dotkniętych przemocą w latach 2016-2018.	96
Wykres 22. Liczba założonych i zakończonych Niebieskich Kart w latach 2015-2018.	97
Wykres 23. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2014-2018 (w %).	105
Wykres 24. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym w latach 2014 – 2018.	105
Wykres 25. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2014-2018.	113
Wykres 26. Odsetek bezrobotnych niepełnosprawnych mieszkańców miasta Chełmża na przestrzeni lat 2016-2018.	113
Wykres 27. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2014-2018.	117
Wykres 28. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2014-2018.	118
Wykres 29. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2014-2018 (liczba osób).	120
Wykres 30. Świadczenie niepieniężne (posiłek) przyznane dla dzieci w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2014-2018(liczba osób).	120
Wykres 31. Liczba stwierdzonych i wykrytych przestępstw na terenie Miasta Chełmża w latach 2017-2019 (do października).	125

Ośrodek Psychoprophylaktyki „Nowa Perspektywa”

ul. Krasickiego 27/1

30-513 Kraków

tel. +48 12 422 82 30

e-mail: biuro@nowa-perspektywa.pl